

Ponència política

Índex de la ponència

- I. INTRODUCCIÓ
- 1.1. De la present ponència política: què pretén
- 1.2. Un nou marc teòric per a un nou context
- 1.3. El nou context
- 1) Hiperglobalització i sobirania nacional
- 2) El País Valencià en el context global
- 3) La pandèmia i les seues lliçons
- 1.4. El nou marc teòric
- 1) De la sobirania com a element central
- 2) Fem Poble Valencià: cap a un moviment popular
- 3) De la sobirania a les sobiranies
- II. LA TRAJECTÒRIA DEL VALENCIANISME POLÍTIC
- 2.1. Naixement i creixement del valencianisme polític
- 2.2. El valencianisme com a oposició a la dictadura
- 2.3. Una proposta modernitzadora per al País Valencià: la Unitat del Poble Valencià
- 2.4. Reunificació i creació del Bloc Nacionalista Valencià. El naixement de Compromís
- 2.5. El valencianisme com a clau del canvi valencià
- III. NOSALTRES I EL CONTEXT
- 3.1. Un context d'emergències
- 1) L'emergència climàtica
- 2) L'emergència socio-sanitària
- 3) L'emergència feminista
- 4) L'emergència social
- 5) L'emergència territorial
- 6) L'emergència democràtica
- 7) L'emergència lingüística
- 3.2. La influència del valencianisme polític hui
- 3.3. Els límits als instruments polítics
- IV. UN POBLE QUE GUANYA I COMPARTEIX SOBIRANIES
- 4.1. Un projecte per al País Valencià
- 1) Autogovern
- 2) Finançament
- 4.2. La resposta democràtica al model neoliberal i a l'amenaça autoritària
- 4.3. El moment d'una transició ecològica ambiciosa
- 4.6. El feminisme que pot canviar-ho tot
- 4.7. Una nova governança territorial
- 4.8. La diversitat lingüística, una estratègia que suma
- 4.9. Guanyem la batalla de les desigualtats
- V. UN PROJECTE QUE SUMA
- 5.1. La reformulació del projecte valencianista
- 1) En clau pròpia
- 2) El valencianisme que ho engloba tot
- 3) Fem Poble Valencià
- 4) Una reformulació visible
- 5.2. L'obertura a la ciutadania: noves maneres de participació
- 1) Activisme
- 2) Plataforma de mobilització
- 3) Finançament participatiu
- 5.3. La relació amb els moviments socials
- 5.4. Un partit generador de polítiques públiques transformadores
- 1) L'equip de polítiques públiques
- 2) Les convencions
- 5.5. L'enfortiment necessari: coordinació i suport a l'acció institucional
- 1) La coordinació entre el partit i els càrrecs institucionals
- 2) Suport i acompanyament
- 3) L'oposició existeix
- 5.6. Municipalisme i estratègia territorial
- 1) Governança local
- 2) Autonomia i cooperació
- 3) L'estratègia territorial per a un país divers
- 5.7. Un valencianisme més fort per a enfortir Compromís
- 1) Les aliances polítiques
- 2) El Bloc, Compromís i el Botànic



I. INTRODUCCIÓ

1.1. De la present ponència política: què pretén

La ponència política de Més-Compromís, que és fruit de la voluntat sobirana de la seua militància, expressada democràticament en el context del VIIIé Congrés a Més-Compromís, vol ser més que un instrument per a marcar les línies polítiques de l'organització durant els propers quatre anys. Més enllà d'això, volem expressar ací una voluntat de compromís a llarg termini, no sols amb unes idees i un país, sinó també amb una manera pròpia de veure el món i una manera de fer que caracteritza les dones i els homes que conformem aquesta organització, tal com hem demostrat al llarg de la nostra trajectòria.

Aquesta ponència vol ser un espill on el valencianisme d'esquerres puga veure's reflectit en la seua acció venidora; vol ser un bastó on recolzar-se en aquesta època de gran incertesa que ens ha tocat viure per la gran pandèmia i pel declivi dels valors occidentals. Però també vol ser un cresol d'esperança per a la societat valenciana, tan poc acostumada a sentir-se protagonista de la seua pròpia existència.

És, per tant, un full de ruta amb vocació de durabilitat, que es planteja des del convenciment que la nostra organització política, per tal com ha assolit la maduresa política necessària, és capaç de configurar-se en un instrument encara més útil per a la nostra societat i plantejar per a aquesta societat un projecte encara més ambiciós, a l'alçada del que els valencians i les valencianes es mereixen, necessiten i esperen de nosaltres.

1.2. Un nou marc teòric per a un nou context

El valencianisme, com a moviment polític, és conscient dels canvis profunds que, en les darreres dècades, han transformat i continuen transformant les societats occidentals. Els paràmetres des dels quals podia interpretar-se la lluita pel redreçament nacional i per la justícia social a les acaballes del segle XX presenten problemes per a oferir una interpretació completa i fidedigna a causa dels grans canvis i dels nous factors que operen en el segle XXI en els àmbits social, econòmic i polític. Principalment, la globalització, com a gran fenomen contemporani, és el tauler de joc on es desenvolupa la partida dels actors socials, polítics i econòmics, de manera que ocupa el lloc que, en la segona meitat del segle XX, ocupava la política de blocs.

La globalització, expressada com a revolució de la informació i de les comunicacions, però també com a ofensiva i triomf del model neoliberal, ha comportat un escenari nou en què molts dels antics problemes han mutat de forma, origen i conseqüències, i on n'han aparegut de nous. Per tant, els moviments de redreçament nacional d'esquerres han hagut de reformular les seues tesis, readaptar les seues formes de lluita i reivindicació i valdre's de nous marcs explicatius que els facen útils per a continuar defensant els interessos del poble en el nou context global.

Així, tal com han fet altres moviments germans arreu del món, el moviment valencianista es troba també en la necessitat de reflexionar sobre el nou context globalitzat i les seues conseqüències; sobre els nous corrents de pensament i d'acció que es produeixen en el

nostre entorn, i sobre el paper que volem jugar per a continuar sent útils a la societat valenciana.

1.3. El nou context

1) Hiperglobalització i sobirania nacional

La desaparició del model de política de blocs que es va produir amb la caiguda del bloc socialista va originar un buit en l'ordre mundial a les acaballes del segle XX. L'avanç tecnològic i la progressiva extensió del model capitalista neoliberal han donat com a fruit un nou règim mundial: la hiperglobalització, expressió màxima dels factors negatius de la globalització i nou context on s'encabeixen tots els fenòmens polítics, socials i econòmics contemporanis.

Aquest nou context ha propiciat l'aparició de noves institucions d'àmbit supraestatal i transnacional que han ocupat l'espai que fins a ara ostentava l'estat nació com a màxima expressió organitzativa de les estructures de poder de les nacions en l'àmbit internacional. De fet, existeixen empreses i conglomerats que tenen més poder i mouen més capital que molts estats nació.

L'existència d'aquestes noves institucions i la globalització, no sols de l'economia sinó també de determinades problemàtiques com l'escalfament global i l'emergència climàtica, l'escassetat de recursos, els paradisos fiscals, la deslocalització i la transformació del treball o la internacionalització del terrorisme, evidencien la pèrdua de poder de l'estat nació i les seues limitacions en el context global.

El neoliberalisme es va basar en gran mesura en la promesa d'avançar d'un món d'independències a un món d'interdependències, on la interacció entre els estats s'intensificaria en un mercat global en què cada estat i cada regió del globus s'especialitzaria, de manera que seria el mateix mercat global el que s'autoregularia. La realitat, però, és ben diferent i el desplegament del model neoliberal ha tingut com a conseqüència no un món d'interdependències sinó un de diferents graus de dependència envers el sistema global: existeix un grup reduït de grans potències que podríem qualificar com a independents, i després un gran grup de països que tenen un grau de dependència creixent respecte del mercat global i les noves instàncies de poder transnacionals.

Actualment, la majoria d'estats han perdut tanta sobirania que són incapaços de prendre decisions de calat en clau interna de manera autònoma i no coaccionada des de l'exterior. Això fa que ens plantejem que la sobirania real de les nacions ha sigut arrabassada en el nou context global i que altres actors, diferents dels pobles sobirans, estan ostentant aquesta sobirania sense cap mena de legitimitat democràtica.



2) El País Valencià en el context global

El nou context hiperglobalitzant ha tingut un impacte directe en les estructures de poder i, per tant, en el funcionament de les nostres societats. Com a conseqüència, un altre element que s'ha deteriorat és el de la certesa. La certesa entesa com a "seguretat vital", però també com a "llibertat" i noció d'identitat individual i col·lectiva. La desregulació provocada per la hiperglobalització en tots els nivells ha comportat un desordre del funcionament de les institucions que fins ara havien regulat la nostra societat: la família, la faena, la nació, l'estat i els seus serveis públics, el mercat.

Bàsicament, els grans canvis socials produïts per la hiperglobalització es poden agrupar en quatre dimensions, que ahora caracteritzen les societats globals occidentals i, per tant, també la societat valenciana. En primer lloc, ens trobem davant de societats més heterogènies en la seua composició. Una de les principals conseqüències de la globalització ha sigut el fenomen de les grans migracions transnacionals, de les quals al País Valencià en som ben coneixedors, com a societat no sols de recepció sinó també d'emissió. Les societats globalitzades són més plurals des del punt de vista de l'origen, la identitat, la llengua o la religió. El nostre país ha sigut sempre plural i complex, per ser terra d'acollida de diferents pobles, cultures i religions al llarg de la història. L'actual procés globalitzador, tot plegat, afegeix una major complexitat a la nostra realitat nacional.

En segon terme, com déiem adés, les societats hiperglobalitzades són societats amb menys certes econòmiques i vitals. L'acumulació de poder en esferes supranacionals no controlades democràticament produeix, necessàriament, l'acumulació de capital en institucions com les grans entitats financeres, els grans conglomerats empresarials transnacionals i actors com el Banc Mundial o el Fons Monetari Internacional.

Aquesta acumulació comporta el desballestament dels estats socials sorgits arran de la II Guerra Mundial mitjançant la privatització de serveis, béns i sectors econòmics estratègics que fins aquell moment havien estat en mans del sector públic. A més, la lliure circulació de capitals permet la deslocalització de centres de producció, l'evasió fiscal i una pressió dels salaris a la baixa. Una volta dissipat el miratge del crèdit infinit amb la crisi de 2009, s'han pogut comprovar les veritables conseqüències d'aquest model: precarització i empobriment de les capes baixes i mitjanes de la societat.

Al País Valencià, des dels inicis del 2000, fins i tot abans de la crisi, hem vist com la renda per càpita de les valencianes i valencians ha anat perdent posicions. La crisi ha sigut especialment dura amb la nostra gent, estant com ha estat el nostre model productiu centrat en el sector de la construcció i del turisme. I la deslocalització empresarial ha produït la marxa dels centres de producció de moltes empreses a altres països, la qual cosa ha afectat contundentment alguns sectors de la nostra economia fins ara estratègics, com el tèxtil, el calcer o el moble, ahora que també ha generat precarietat als països on s'instal·len els centres de producció, condemnant els treballadors i les treballadores a unes condicions laborals pèssimes.

La tercera característica és conseqüència directa de l'anterior: les societats hiperglobalitzades són societats menys democràtiques i amb menys drets. Retallades en sanitat, educació, pensions i prestacions socials en general caracteritzen el nou statu quo neoliberal.



Mentre l'augment de l'individualisme mina les possibilitats d'una acció col·lectiva cada vegada més desbordada, els poders fàctics reinterpreten a la baixa els drets i llibertats consolidats constitucionalment en les diferents democràcies d'Occident. És a dir, el nou model neoliberal no sols necessita aprimar l'estat per a propiciar l'acumulació de capital i de poder en unes poques mans privades, sinó que també necessita reinventar el paradigma de drets i llibertats, perquè el paradigma actual, que emana de la Declaració Universal dels Drets Humans, limita la seua capacitat d'acció. De la mateixa manera, necessita endurir els mecanismes de repressió, davant les resistències a les progressives pèrdues de drets i llibertats.

Al nostre país sabem bé les conseqüències que van tindre les retallades en serveis públics bàsics. També coneixem de prop la repressió que el govern de la dreta va practicar contra el poble quan els nostres joves van eixir a protestar contra les retallades en la Primavera Valenciana; o hem hagut de patir el fos a negre informatiu en el tancament de la Radiotelevisió Valenciana. Mesures, totes elles, que des del govern del Botànic i des dels governs del canvi d'àmbit local, la nostra organització s'esforça per revertir.

La quarta característica és la que anunciàvem al principi: les societats hiperglobalitzades són societats sense sobirania. Es tracta, fonamentalment, d'un buidatge de sentit del concepte democràcia. Si la democràcia és la voluntat del poble i si el poble, quan decideix per ell mateix, exerceix la seua sobirania, veiem com, des d'una perspectiva superficial, la pèrdua de sobirania és ni més ni menys que l'erosió de la capacitat dels pobles a decidir en democràcia i llibertat.

Si bé els valencians i les valencianes no som un estat nació sinó que formem part de l'Estat espanyol, la Constitució espanyola i el nostre estatut d'autonomia ens confereixen sobre el paper la condició de subjecte nacional, nacionalitat històrica; condició que no té una translació real en la pràctica política i social del nostre país. En primer lloc, perquè manquem de sobirania formal. En segon, perquè el nostre autogovern no està suficientment consolidat per culpa d'un infrafinançament crònic que impedeix el seu adequat desplegament i una identificació encara insuficient per part del poble amb les nostres institucions d'autogovern. En tercer lloc, perquè l'Estat espanyol ha entrat en una deriva recentralitzadora que es pot observar des del disseny radial d'infraestructures fins a la doctrina del Tribunal Constitucional en matèria d'intervenció i retallada de les lleis que emanen dels parlaments autonòmics.

En definitiva, podem dir que l'actual realitat social global sobrepasa les tres dimensions explicatives que fins ara havien operat en la nostra societat: la ideològica (eix esquerra-dreta), la socioeconòmica (classes socials) i la identitària (lògica territorial) i és necessari implementar una nova lògica basada en la sobirania: qui és el subjecte sobirà? Qui pren les decisions? Aquesta lògica actualitza la polarització social segons els paràmetres actuals de les noves societats globalitzades. Per una banda, tenim les persones, la gent, els pobles: les víctimes i els damnificats de la globalització neoliberal que han perdut la seua capacitat de decidir sobre les seues pròpies vides. Per l'altra, les elits que operen i es beneficien en el nou context i que s'autoatorguen la sobirania, és a dir, la capacitat de decidir sobre les vides dels individus i dels pobles.

3) La pandèmia i les seues lliçons



La situació de pandèmia mundial ha provocat també una acceleració de determinats processos que estaven en marxa i ha contribuït a generar incertesa en l'avenir del sistema global i de la humanitat.

En primer lloc, la gran pandèmia ens ha demostrat la fragilitat, no sols de l'ésser humà com a organisme, sinó del sistema polític i econòmic en què vivim, que difícilment se sosté amb confinaments i parades de llarga durada com les produïdes per la pandèmia.

En segon lloc, ha evidenciat la necessitat d'uns estats forts, que prioritzen les polítiques socials, sanitàries i de benestar, així com la investigació científica. Amb unes fiscalitats suficients per a sostindre les xarxes públiques que eviten la pobresa i el patiment. Uns estats capaços d'intervindre en l'economia, en els sectors estratègics i doblegar el neoliberalisme desbocat que la domina, com per exemple quan primen els interessos econòmics de les multinacionals farmacèutiques sobre la salut i la vida de tantes i tantes persones.

La pandèmia també ha servit per a accelerar la descomposició moral que es deriva del neoliberalisme. En el seu afany per l'individualisme, pel consumisme voraç i per la contestació a qualsevol estructura social i comunitària de base democràtica, el neoliberalisme ha creuat tots els límits i ha arribat a caure en postulats contraris a la raó i al mètode científic, mutant en una mena de creença supersticiosa que ofereix falses certeses a les masses que el mateix neoliberalisme ha expulsat del sistema.

Negacionisme, conspiracions de tot tipus, nacionalisme ètnic, feixisme i un còctel de fòbies diverses (per motius ètnics, lingüístics, de gènere, de religió o d'orientació sexual) conformen ara la base sobre la qual s'articula el resultat del buidatge de valors, referents i certeses que ha comportat el triomf del neoliberalisme. I que representa, no solament una amenaça de primer ordre per al sistema social i la democràcia, sinó per al mateix estat de dret, la mateixa raó científica i, per tant, la mateixa civilització occidental tal com la coneixem.

Per últim, i com a conseqüència de tot això, se'ns planteja la necessitat d'anar un pas més enllà i deixar d'entendre, des de l'esquerra, la relació capital-treball com la relació central de la nostra societat. Tal com planteja la visió feminista, són les cures –és a dir, la vida– les que s'han de situar en el centre i les que han de guiar la manera d'establir les nostres relacions amb el capital, el treball, la política o l'oci. Parlem, doncs, d'un replantejament profund encaminat a produir canvis necessaris en el sistema, de manera que el treball no siga el condicionant total de la mateixa vida i del benestar individual i col·lectiu.

1.4. El nou marc teòric

1) De la sobirania com a element central

En els anys 80 del segle XX, amb la fi de la dictadura i l'horitzó democràtic que s'obria, el valencianisme polític, com altres moviments de redreçament nacional d'esquerres, va posar



l'accent en la qüestió del retrobament amb la llengua, la cultura i la història pròpies, amagades i tergiversades pels poders fàctics del règim durant dècades. En aquell moment, el nacionalisme valencià es podia emmarcar dins dels paràmetres d'un nacionalisme clàssic d'arrel lingüística.

Cap a finals dels 90, el valencianisme polític va descobrir la noció de la nació política i la força de la defensa dels interessos del poble propi en la construcció del seu projecte polític, transitant d'un nacionalisme etnolingüístic cap a un valencianisme autocentrat, de tall cívico-polític.

Ara, amb el nou context hiperglobalitzat i les múltiples amenaces i conseqüències que aquest nou statu quo representa, proposem que el valencianisme polític transite cap a un nou model de nacionalisme que està demostrant-se exitós en altres indrets del món per a defensar el poble de les elits i refermar les estructures de país: el model sobiranista democràtic.

Plantegem que, si bé la principal amenaça del nou temps és que els pobles, la gent, ha perdut la seua sobirania, usurpada per part de les elits, és el nostre deure com a demòcrates, com a valencianistes i com a gent d'esquerres, treballar per a retornar al poble valencià (i per extensió, a la resta de pobles del món) la seua capacitat de decidir sobre aquelles qüestions que li afecten, bé siga en el context espanyol, europeu i mundial, bé siga en la seua relació amb les altres instàncies de poder econòmic o polític que no emanen de la voluntat popular.

Entenem que la sobirania, l'empoderament del poble valencià, és l'element central sobre el qual hem de fer pivotar la nostra acció política. El nostre treball per a fer caminar el poble valencià per la senda de la recuperació de la seua sobirania s'explica en tres dimensions, en les quals creiem que la nostra organització política ha de treballar.

En primer lloc, més sobirania entesa com més i millor autogovern. Això passa no solament per un finançament just o per l'autogestió de determinats àmbits competencials, sinó per la major conscienciació de la ciutadania en la importància i la utilitat de les nostres institucions d'autogovern i de la seua implicació en aquestes.

Passa també per treballar des del i per al territori, tenint en compte les diferents realitats i sensibilitats que es donen al País Valencià i facilitant-ne l'encaix en un projecte comú valencià d'autogovern, que siga veritablement útil i efectiu en la consecució de les aspiracions dels valencians i de les valencianes dels diferents indrets del país.

De la mateixa manera, més autogovern comporta necessàriament més autoconsciència, per a la qual cosa són fonamentals les "institucions populars", és a dir, tots aquelles estructures comunitàries, espais de socialització i teixit civil que aporten un factor diferencial, on són possibles dinàmiques de construcció de comunitat, afectes i solidaritat.

En segon lloc, més sobirania entesa com més democràcia. Retornar la capacitat de decidir al poble passa també per implementar mecanismes efectius de participació ciutadana, d'autogestió i de cooperació, d'informació i d'intercanvi entre la societat civil i les institucions públiques. Vol dir transitar cap a models de democràcia líquida, on la democràcia representativa es combine, quan siga possible, amb mecanismes de democràcia directa.



En tercer lloc, més sobirania entesa com més justícia social. No pot existir ciutadania real ni democràcia real si els drets humans no estan garantits i les necessitats bàsiques no estan cobertes. La desigualtat és el principal efecte pervers del nou context. L'aspiració de tot individu i de tota societat és prosperar, viure feliç i en pau. Això no serà possible mentre la por que deriva de la incertesa vital provocada pel model neoliberal siga un fet quotidià normalitzat en les nostres vides. Per això, hem de combatre la desigualtat, hem de treballar per eixamplar els drets del nostre poble, per atendre les necessitats de totes i tots, protegint els més vulnerables, i no donar ni un pas arrere en els molts intents de desballestar les polítiques públiques que ens fan ciutadans i ciutadanes dignes.

2) Fem Poble Valencià: cap a un moviment popular

Si la sobirania és la referència que ens ha de guiar i l'autogovern, la democràcia i la justícia social les dimensions en les quals es projecta, no hem de perdre de vista tampoc qui és el dipositari de la nostra acció política.

Si el valencianisme ha tingut sempre per objectiu la construcció nacional i popular del País Valencià i la millora de la qualitat de vida del conjunt del poble valencià, queda clar que els destinataris del nostre projecte són vora cinc milions de valencians i valencianes, de diferents procedències, llengües, identitats i maneres de pensar i sentir. I també queda clar que el nostre objectiu és que aquest conjunt de persones se senten part d'una mateixa comunitat humana, amb uns interessos polítics comuns, com la defensa dels seus drets contraposada a la determinació amb què els poderosos defensen els seus privilegis.

Entenent que cap poble és una realitat preexistent sinó una construcció política, la nostra tasca ha de ser fer poble valencià com la millor manera de fer país. Els pobles no són resultat de la translació inalterable d'una determinada realitat lingüística, econòmica o geogràfica, sinó d'un procés de construcció política en el qual hem de participar activament.

Sovint, els moviments polítics, especialment els situats en l'esquerra, han considerat que eren posseïdors d'una veritat absoluta i que la seua missió era obrir els ulls als seus conciutadans perquè se sumaren al seu projecte. Des del valencianisme no podem caure en aquest error. La nostra missió no és evangelitzar ningú, sinó construir un sentit compartit per milions de persones. La nostra tasca és articular i connectar les múltiples demandes insatisfetes de la majoria de persones que volen una vida millor al voltant del nostre projecte: la construcció política del poble valencià.

3) De la sobirania a les sobiranies

La perspectiva sobiranista democràtica obri la porta a una concepció del valencianisme en la qual les nostres reivindicacions i anhels se sumen i engloben altres moviments polítics del nostre temps que sorgeixen des de la base i des de diferents corrents d'acció i pensament. Així, el nostre moviment, en tant que emancipador, es concreta a través de les reivindicacions pròpies coincidents amb les d'altres moviments, com són:



- El feminisme, pel seu discurs sobre la sobirania del cos propi i també per la seua concepció de posar en el centre de l'acció política la vida i les cures; açò últim, relacionat estretament amb la lluita per la justícia social, els drets humans i la lluita contra la desigualtat.
- L'ecologisme, no sols pel seu discurs sobre la sobirania alimentària i energètica, sinó també per la defensa del decreixement i la seua preocupació pel nostre territori i el medi ambient, on el nostre poble ha de poder establir relacions sostenibles per a desenvolupar-se amb salut i qualitat de vida.
- El republicanisme, tant per la seua ja coneguda defensa dels tres principis republicans (llibertat, igualtat i fraternitat) com també per la defensa de la necessitat d'emancipació d'estructures de poder no democràtiques.
- L'internacionalisme, entés com la fraternitat entre els pobles del món construïda des de l'horitzontalitat i del respecte mutu, a través de relacions federals i confederals, sent aquesta la base sobre la qual creiem que el valencianisme s'ha de relacionar amb altres moviments germans d'altres pobles.
- L'antifeixisme, no sols entés com la defensa ferma de la democràcia com a ideal i sistema polític, sinó també com la llibertat (la sobirania) de l'individu per a pensar, opinar i actuar sense pors ni coaccions.
- El cooperativisme i l'economia socialment responsable, incloent-hi la democratització dins del món de l'empresa.

Així, totes aquestes lluites per les sobiranies –alimentària, energètica, feminista, popular, social, etc.– són tan nostres com les clàssiques reivindicacions nacionals. I el valencianisme és l'embolcall que les engloba totes, que els atorga una coherència, un lloc i una projecció cap al futur com a projecte polític complet.

II. LA TRAJECTÒRIA DEL VALENCIANISME POLÍTIC

Els objectius ambiciosos que ens hem marcat en aquesta ponència política, que ens haurien de permetre actualitzar-nos per a ser l'eina més útil i transformadora al servei del País Valencià, no naixen del no res ni encara menys pretenen oblidar qui som i d'on venim. Ben al contrari, volem ser dignes hereus del treball incansable de tantes companyes i companys que ens han precedit en la construcció nacional i popular del País Valencià. Continuar fent camí resseguint les seues passes i alhora albirant nous horitzons de justícia i llibertat.

És per això que creiem oportú, abans de centrar-nos en la nostra proposta de present i de futur, fer un breu recorregut de com hem arribat fins ací. Perquè només coneixent i honorant el treball de totes les generacions de valencians i valencianes i d'organitzacions que han dedicat i dediquen els majors esforços a fer país serem capaços d'avançar amb passes fermes i plenament conscients que la nostra serà una aportació més a la de milers de companyes i companys que durant dècades han fet més gran el nostre projecte.



2.1. Naixement i creixement del valencianisme polític

El valencianisme polític no és un nouvingut en la societat valenciana: tenim més de cent anys d'història. Nascut amb el segle XX, ha sigut des d'aleshores una presència constant en la societat valenciana. La nostra capacitat d'influència ha sigut, per molt de temps, ben superior als seus resultats electorals. Si bé la consolidació del valencianisme polític hagué d'esperar fins a la Segona República, la nostra ha sigut una veu i una necessitat constants en la societat valenciana.

Des dels seus orígens, la cultura política del valencianisme polític es va caracteritzar per emfasitzar dos elements. En primer lloc, la demanda de transformació del marc territorial espanyol. Sempre en oposició al centralisme, ha fet de l'autogovern l'eix de la seua concepció de la societat valenciana. En segon lloc, ha reclamat el reconeixement institucional i la dignificació de la llengua dels valencians. Aquests dos eixos teòrics han estat sempre presents al llarg de tota la història del valencianisme polític, més enllà de les sigles, del biaix o del moment històric. La combinació de tots dos és el gran patrimoni ideològic que el valencianisme ha llegat al futur.

Aquesta doble demanda de reconeixement polític i cultural, a més de singularitzar el valencianisme polític respecte de qualsevol altra cultura política o tradició ideològica, ha posat de relleu les limitacions causades per una construcció identitària sotmesa a condicions de subordinació.

La història del valencianisme polític ha sigut la d'un procés lent de creixement i consolidació, no exempt de contradiccions ideològiques i estratègiques, i condicionat per escenaris polítics i institucionals sovint hostils. Plural des del seus mateixos orígens, ha oscil·lat entre lectures conservadores i progressistes.

Fou en els anys 30 del segle XX, en el marc del gran canvi que representà la Segona República, quan el valencianisme polític mostrà la seua capacitat d'influència i d'irradiació en la societat valenciana. La demanda d'autogovern, concretada en la voluntat de dotar-se d'un estatut d'autonomia (a partir de la novetat històrica absoluta en la història espanyola que fou la Constitució de 1931 pel que fa a la descentralització) va obligar les forces polítiques republicanes, socialistes i conservadores, majoritàries en la societat i política valencianes, a defensar les propostes autonomistes. Per bé que la força electoral del valencianisme polític restà limitada (tant en sectors conservadors com progressistes, però present en ambdós), mai com aleshores el seu programa polític aconseguí una visibilitat tan remarcable. A més a més, l'eclosió en l'àmbit cultural de la recuperació dels usos públics, educatius i creatius del valencià tardaria dècades a repetir-se.

La pluralitat del valencianisme polític ha comportat històricament diferències destacables i sovint ha sigut font de conflictes profunds en l'àmbit ideològic i simbòlic. Però, l'oposició frontal al centralisme n'ha sigut una constant.

2.2. El valencianisme com a oposició a la dictadura



El colp d'Estat del juliol de 1936 va posar fi a la possibilitat de l'autogovern per als valencians. Els anys del conflicte mostraren la subordinació del projecte estatutari a la situació bèl·lica. El triomf del bàndol sublevat va donar pas a una dictadura ultraconservadora amb un programa nacionalista espanyol extrem que va fer de la persecució i l'aniquilació de l'enemic vençut un dels seus trets principals. El valencianisme polític fou un dels vençuts. En canvi, part de l'imaginari del regionalisme valencià conservador s'incorporà, des del començament, al programa de la dictadura franquista.

La construcció de la identitat valenciana com a identitat regional des de mitjans del segle XIX ha sigut un dels elements definidors de la societat valenciana que ha condicionat l'aparició i l'evolució del valencianisme polític. Nascut des de dins i en tensió amb els discursos del regionalisme, el valencianisme polític ha proposat una lectura exigent de la identitat valenciana i els seus límits. L'enorme èxit social de la identitat regional ha actuat com a obstacle i alhora palanca del valencianisme.

Amb el valencianisme polític expulsat de l'esfera pública (com la resta de partits i ideologies democràtiques) els imaginaris del regionalisme conservador i el seu model d'identitat valenciana es desplegarien sense cap contrapés al llarg de quatre dècades.

A partir dels anys seixanta, en el marc d'uns canvis socials i culturals de gran abast tant en la societat valenciana com en l'espanyola i l'europea, el valencianisme polític revifarà. Grups de joves pertanyents a una generació nascuda en la postguerra, junt amb la figura de Joan Fuster, van assentar les bases d'un nou valencianisme polític. Aquest nou valencianisme o nou nacionalisme valencià representa un tall amb el passat. El nou valencianisme –per bé que continua amb les demandes lingüístiques i polítiques– s'enfronta a un context nou i es planteja demandes i estratègies noves. Aquest nou valencianisme és, per definició, insubornablement antifranquista, fins a convertir-se en un dels pilars de l'oposició democràtica al País Valencià.

Com havia passat en els anys trenta, el nou valencianisme fou capaç d'irradiar la seua influència en els sectors de l'antifranquisme valencià, tot desplegant una agenda política i simbòlica que, sovint, mancava en les forces de l'oposició. A més a més, el nou valencianisme –i especialment, l'obra de Joan Fuster– era una aposta decisiva per la modernització del País Valencià. Modernització i impuls del valencianisme eren enteses com dues cares d'una mateixa moneda.

La demanda d'autonomia s'hi convertí, a la fi de la dictadura, en un element irrenunciable de la democratització. El complex període de la transició democràtica comportà l'aprovació per primera vegada en la història valenciana d'un estatut d'autonomia. La nova articulació de l'Estat obriria la porta a un procés de progressiva descentralització administrativa, però limitaria l'abast d'un autogovern de perspectiva àmplia.

En els anys setanta i huitanta, el valencianisme polític obtingué mals resultats electorals, mentre que altres forces polítiques de l'esquerra resultaren vencedores en terres valencianes. Aquestes forces polítiques adoptaren i capitalitzaren els llegats del nou valencianisme dels anys seixanta pel que fa al programa de modernització del país i algunes demandes culturals, però no les polítiques. Sovint, un superficial valencianisme culturalista ha servit com a excusa per a l'immobilisme en tot allò referit a l'autogovern.

2.3. Una proposta modernitzadora per al País Valencià: la Unitat del Poble Valencià

Els anys de transició democràtica es caracteritzaren al País Valencià per la presència d'un anticatalanisme virulent adreçat a combatre les possibilitats del valencianisme polític. De les cendres d'aquells anys nasqué el 1982 la Unitat del Poble Valencià (UPV), amb la voluntat de recollir el llegat de més de dues dècades de nou valencianisme polític. Amb un discurs obertament d'esquerres i nacionalista, consolidà un espai de forta presència en l'àmbit cultural i en la política local. En canvi, mentre es desplegava el marc de l'autonomia valenciana, la UPV no pogué consolidar la seua presència a les Corts Valencianes. Al llarg de dues dècades, el PSPV-PSOE fou capaç de bastir una eficaç hegemonia sobre la política i la societat valencianes, que barrà el pas a les alternatives del valencianisme.

Evolucions ideològiques, i algunes escissions com la que comportà el naixement del Partit Valencià Nacionalista (PVN), marcaren la trajectòria del valencianisme polític entre l'esperança i la frustració. El triomf del PP el 1995 inauguraria una època de dues dècades de governs conservadors, i confirmaria l'exclusió del valencianisme polític d'un nou marc hegemònic. En aquelles eleccions, però, es va produir el primer pas de la reunificació del valencianisme polític amb la coalició electoral entre la UPV i el PVN sota el nom UPV-Bloc Nacionalista.

2.4. Reunificació i creació del Bloc Nacionalista Valencià. El naixement de Compromís

Seria en 1998 quan la fundació del Bloc Nacionalista Valencià (BNV o Bloc) assentaria les bases d'una nova força política amb voluntat d'unificar el valencianisme polític, amb la participació de la UPV, el PVN, Nacionalistes d'Alcoi, el Bloc Progressista de Monòver i Grau Unit de Castelló. El BLOC atorgà, amb la nova marca, una nova empenta al valencianisme propiciant l'entrada de nombroses persones que volien participar directament en la nova formació, però arrossegava moltes de les contradiccions i limitacions del valencianisme de les dècades precedents. En aquestes condicions, va assumir la immensa tasca d'actualitzar el valencianisme polític. Fou el BLOC el que hagué de fer front a la necessitat d'adaptar el programa ideològic del nacionalisme valencià a la realitat del marc autonòmic. Seria un llegat decisiu per al futur.

El 2011, i a partir de l'experiència d'anys anteriors en coalicions al parlament valencià, el BLOC, Iniciativa del Poble Valencià (IPV) i Els Verds formaren la coalició Compromís, aconseguint l'entrada del valencianisme polític a les Corts i, per primera vegada des de la restauració democràtica, al Congrés dels Diputats (2011) i al Parlament Europeu (2014).

En el context obert per la crisi financera del 2008, una onada de malestar social travessava la societat valenciana, com estava passant arreu de l'Estat espanyol i d'Europa. A més, la degradació que caracteritzà els anys de govern del PP (balafiament i corrupció) dibuixaren un nou escenari: una veritable crisi de legitimitat del sistema polític que obrí les portes a una alternativa. Les eleccions de la primavera del 2015 permeteren per primera vegada en l'autonomia valenciana la formació d'un govern de coalició de forces de l'esquerra, amb un paper clau de Compromís; un govern amb la major presència del valencianisme polític de la història.



2.5. El valencianisme com a clau del canvi valencià

El valencianisme polític actual és l'hereu d'una història centenària i, en especial, del nou valencianisme sorgit en els anys seixanta. És, però, també un renovat valencianisme que ha assumit reptes de govern com mai abans ho havia pogut fer. El canvi i l'adaptació han sigut trets constants del valencianisme polític des dels seus orígens. Mai fins ara hi ha hagut l'oportunitat de portar a la pràctica algunes de les seues propostes. El valencianisme polític d'esquerres que representen el BLOC i la coalició Compromís ha sigut la gran novetat que ha permés el canvi al País Valencià des de 2015. Autogovern i defensa de la llengua han sigut eixos de la gestió de govern des d'aleshores, com correspon als llegats del valencianisme històric. Però, una nova societat i un nou valencianisme han impulsat demandes que inclouen, a més, els reptes de l'ecologisme, del feminisme, la radicalitat democràtica i la lluita per la igualtat social i contra la discriminació.

Com ha fet al llarg de cent anys d'història, el valencianisme polític aspira a transformar la societat valenciana i a dotar-la de les majors possibilitats d'autogovern. Correspon històricament al valencianisme polític crear una política en clau valenciana, perquè sense el valencianisme polític no hi ha hagut mai una agenda valenciana. I també correspon al valencianisme polític d'esquerres construir una nova hegemonia social que combine les demandes territorials amb les identitàries per a construir una societat més justa.

III. NOSALTRES I EL CONTEXT

3.1. Un context d'emergències

Els nacionalistes valencians sempre hem sigut conscients de viure constantment en una emergència nacional, cultural i lingüística. Això ens ha portat a resistir i construir alternatives a la plena assimilació i uniformització del nostre poble dins la cultura predominant a l'estat, així com a lluitar pel nostre autogovern i per la pervivència de la nostra llengua.

Més enllà d'aquestes emergències, també hem sigut capaços de diagnosticar en cada moment històric les amenaces que vivia el nostre poble i, conseqüentment, de lluitar per a revertir-les o almenys minimitzar-ne els efectes, així com de marcar horitzons alternatius de benestar col·lectiu.

Les lluites contra l'especulació urbanística i la destrucció del territori; la batalla contra la corrupció de la dreta al govern –que podria i desfeia la nostra societat– o l'ingent i contínua tasca pels drets dels col·lectius LGTBI són tres exemples de la transversalitat del nostre moviment i de la capacitat que hem tingut sempre de diagnosticar els reptes als quals s'enfrontava el nostre poble i de seguir avançant en justícia, benestar i llibertat.



En l'actualitat, el nostre poble i, en bona mesura, la resta de pobles del món sofrim una sèrie d'emergències que, segons les respostes que hi donem, marcaran el present i el futur de moltes generacions. Per això, a més de seguir actualitzant les nostres respostes a les emergències intrínsecament valencianes, cal posar el focus també en aquelles emergències pròpies dels nostres temps, com la climàtica, la sòcio-sanitària, la feminista o la social.

1) L'emergència climàtica

Els organismes internacionals de referència en matèria de biodiversitat, protecció ambiental i canvi climàtic han elaborat informes devastadors que posen l'èmfasi en la necessitat de prendre consciència sobre el fet que l'actual sistema de producció i consum és insostenible. I que el temps corre en contra per a trobar-hi respostes i posar-hi en marxa accions que puguen ser efectives i invertir la tendència.

En aquest context de crisi climàtica, on cada any avancem en el calendari la data que ens indica que hem sobrepassat els límits de regeneració natural del planeta per seguir exhaurint-ne unes reserves cada vegada més escasses, hem de propiciar nous escenaris on la sostenibilitat s'ha de convertir en el centre de les polítiques a desenvolupar. I cal fer-ho sense que ho paguen els de sempre, per a crear una societat realment transformadora i justa.

Els efectes i les evidències del canvi climàtic i la pèrdua de biodiversitat són cada vegada més patents al nostre territori i els veiem cada dia de manera més sovint: augment general de les temperatures, disminució de les precipitacions, desertificació, aparició d'espècies invasores, plagues i vectors de noves malalties, increment de la intensitat dels esdeveniments meteorològics extrems, com les onades de calor sense precedents, les onades de fred i els temporals associats a les gotes fredes.

Ens trobem en un context d'emergència climàtica i vivim en una de les zones on la vulnerabilitat i els desastres climàtics colpejaran en major mesura, d'acord amb els organismes experts. Sense perdre de vista l'increment de la migració climàtica, amb la Mediterrània com a focus de tensions per tal com és la frontera sòcio-econòmica més desigual del món. També aquesta emergència té un impacte en l'estructura productiva valenciana, centrada en el turisme, i alhora implica un altre sector crític com és la construcció.

Davant d'aquest repte, el 67% dels municipis del País Valencià (especialment els encapçalats per alcaldes i alcaldesses de la nostra organització) han signat el Pacte de les Alcaldies pel Clima i l'Energia Sostenible, tot compartint una visió comuna per a 2050: accelerar la descarbonització dels seus municipis, enfortir la seua capacitat per a adaptar-se als impactes ineludibles del canvi climàtic i aconseguir que els seus ciutadans i ciutadanes puguen gaudir de l'accés a una energia segura, sostenible i assequible.

Però hem d'anar molt més enllà. Perquè els escenaris que se'ns plantegen prediuen greus conseqüències, que faran créixer l'esclatxa social i que afectaran directament els àmbits de la salut, del benestar i de l'economia. I si bé són necessaris fulls de ruta coordinats internacionalment per a mitigar el canvi climàtic, l'adaptació a aquestes directrius és una tasca fonamentalment local, lligada a les condicions de cada municipi i comarca.



El canvi climàtic, així com una de les seues principals causes –la hiperglobalització i la contaminació associada a aquesta–, està tenint ja efectes directes en la nostra agricultura. Tant les plagues fins ara desconegudes al camp valencià com l'escassetat d'aigua i els canvis bruscos de temperatura estan posant en risc bona part del nostre model agrícola.

Cal sumar-hi també la competència deslleial en els preus de productes produïts majoritàriament a costa de l'extracció intensiva de recursos d'altres països i la precarització dels seus treballadors i treballadores per grans multinacionals que, en el seu trajecte fins a les nostres terres, recorren milers de quilòmetres deixant-hi una petjada contaminant. Amb l'aval, a més, d'acords comercials lesius per a la producció local que només fomenten la concentració productiva en grans multinacionals i afavoreixen la uberització de l'agricultura i de la ramaderia. La conseqüència directa és l'abandonament de moltes terres de cultiu, especialment a les comarques d'interior, amb l'accentuació de la degradació de l'ecosistema i del desequilibri poblacional del nostre país. El risc d'incendis forestals, així com la intensa pèrdua de biodiversitat associada, és un altre dels perills que també afrontem amb l'avanç del canvi climàtic a casa nostra.

Un altre element central, i especialment cabdal en l'emergència climàtica, és i serà la necessària transició ecològica de l'energia. Tant la generació com el transport i el consum energètic actuals necessiten una veritable revolució que capgire l'actual dependència dels combustibles fòssils i de l'energia nuclear, que reduïska dràsticament els nivells de contaminació associats i que assegure un control democràtic del sistema energètic.

L'actual model energètic ens porta a un carreró sense eixida que no solament degrada el territori i posa en perill el clima, sinó que ens aboca a un model relacional i de consum en què el centre de les nostres vides i de les nostres empreses gira al voltant dels interessos d'unes poques multinacionals. En aquest sentit, cal destacar com a element essencialment estratègic el canvi de l'actual model de mobilitat, que porta associat una deshumanització dels espais públics alhora que necessita un consum d'energia i de territori insostenibles.

En els últims dos segles, l'organització de la societat i de l'economia ha estat fonamentada a acumular capital ininterrompudament. La idea dominant consistia a entendre la riquesa com un increment de la producció de béns i serveis amb el valor agregat expressat monetàriament. Aquesta màxima evidència que la construcció d'un nou ordre social es fa impossible amb una unitat tant deshumanitzant com els diners. Els temps actuals necessiten recuperar valors com l'eudaimonia aristotèlica, i canviar el centre d'atenció cap a la generació i el consum del temps en béns socials relacionals. Entenent, doncs, que els canvis que tenen a veure amb l'energia, la mobilitat i el consum no són només possibles amb el plantejament de canvis tecnològics, sinó que han de passar necessàriament per canvis socials i dels nostres patrons de consum, d'oci i de relacions.

El nostre sistema productiu de generació i redistribució de la riquesa també es troba greument afectat pel canvi climàtic. L'elevada exposició de la nostra economia al turisme de sol i platja i la fragilitat d'aquest sector pels recurrents episodis atmosfèrics extrems i les limitacions a la mobilitat internacional derivades d'episodis pandèmics com el que estem vivint; la dependència energètica externa dels sectors industrials i logístics; el posicionament endarrerit en l'aposta per la mobilitat sostenible del nostre sector de l'automòbil respecte d'altres productors, i la quasi saturació del model arcaic de gestió de residus són alguns exemples de la necessitat d'apostar també en el món econòmic per una transició i transformació ecològiques del nostre sistema productiu, que guanye capacitat de



generació de treball i de benestar gràcies a una aposta ferma per la sostenibilitat. Una aposta que, com veurem més endavant, ja ha començat i cal que siga imparabile.

És evident que el model turístic actual és fràgil i irrespectuós amb l'entorn. Entenem que un turisme totalment estacional com l'actual, que depén dels mesos de calor, és un model que comporta massificació a l'estiu i desolació a l'hivern; també, la precarització dels llocs de treball i la destrucció del territori i del seu entorn. Cal més que mai crear alternatives turístiques que permeten a les persones treballadores del sector viure amb estabilitat i dignitat durant tot l'any i desenvolupar plans de protecció del territori que l'activitat econòmica derivada del turisme no puga carregar-se. En definitiva, teixir un model de turisme respectuós, desestacionalitzat i arrelat al territori.

Es per això que necessitem un nou model econòmic centrat en el benestar i les noves formes de producció i consum respectuoses amb el medi ambient. Resulta imprescindible abordar des de l'economia els reptes ecològics que venen i que, a la vegada, obrin oportunitats de generar valor i ocupació de qualitat. La sobirania també passarà per un model diversificat i capdavanter en la reindustrialització en clau ecològica; el desenvolupament d'una economia del coneixement dels problemes i de les solucions ambientals i la democratització de les infraestructures i béns bàsics, com ara l'aigua, l'energia i la producció alimentària.

No tenim cap dubte que aquesta situació d'emergència climàtica és un dels majors reptes que afronta la humanitat i que no entén de fronteres: ni polítiques ni sistèmiques. Per tant, hem de ser conscients que mitigar i adaptar-nos als escenaris futurs haurà d'abordar-se, necessàriament, de manera integrada, solidària i intergeneracional. Pel seu efecte negatiu directe ambiental, sanitari, social, econòmic i nacional, fer front a l'emergència climàtica i al repte de la sostenibilitat ha de ser un valor indissociable de la nostra organització.

2) L'emergència sòcio-sanitària

Se n'ha fet referència en altres parts d'aquesta ponència i en aquest apartat no podíem obviar tampoc l'actual situació pandèmica causada per la COVID-19. Una pandèmia que, probablement, serà només la primera d'altres, i que ens ha fet entendre un poc més, i de manera certament dramàtica, la complexitat del context actual, dels reptes que se'ns presenten i del parany que comporta el model neoliberal.

Al llarg dels mesos d'incertesa provocada per la COVID-19, s'han manifestat clarament les debilitats d'una societat que no és sobirana del seu sistema assistencial. I també, que ha sigut la xarxa de serveis públics la que ha pogut donar vertadera resposta a la pandèmia.

Però s'ha evidenciat, també, la fragilitat estructural del sistema sanitari valencià, i com la situació en què havia quedat després d'anys de retallades i deixadesa era molt pitjor del que s'havia calculat. La seua qualitat i capacitat de resposta era una cosa que donàvem per feta i assegurada, embriagats pels cants de sirena de qui ha defensat les retallades com a necessàries i obligades pel bé de la productivitat i l'interés comú. Però hem pogut veure que no era així.

Les principals mancances s'han fet paleses en els nivells menys populars, però amb més repercussió global per al conjunt de la població: la Salut Pública i l'Atenció Primària, aquells,



precisament, que històricament han rebut menys atenció i finançament de les institucions de govern.

El focus mediàtic i dels sistemes neoliberals se centra en l'últim graó del sistema sanitari: l'hospitalari. Per una banda, perquè en aquest nivell sembla més tangible el concepte d'emergència; i per altra, perquè estructuralment s'assembla més al model mercantil d'una necessitat, d'un producte específic. Aquest nivell, però, està orientat a l'individu, no a la col·lectivitat, i a pesar de ser tan necessari i vital només és una part més de tota la xarxa assistencial.

En realitat, és en els esmentats nivells d'Atenció Primària i en els serveis de Salut Pública on es fa la gran majoria de la feina menys visible, però que paradoxalment ens atorga la certesa vital col·lectiva sobre la nostra salut, que sempre havíem donat per garantida al nostre territori i que ara hem percebut tan clarament amenaçada.

Aquests nivells han hagut de donar resposta immediata a una situació d'urgència sense precedents, assegurant l'accessibilitat a tot el territori i a tota la població (sana, en risc o malalta), i fent-ho amb requeriments tècnics que no sempre han estat garantits. Tot això, a més, sense deixar de fer la seua feina habitual, adaptant-la de la millor manera possible a unes circumstàncies tan extraordinàries.

S'ha fet més evident que mai, per tant, que han sigut els serveis públics, interessadament qüestionats i descurats en els últims anys, els que han donat resposta efectiva a l'emergència que estem vivint, no només sanitària. La malaltia ens ha fet iguals per un moment, amb un sentiment compartit de vulnerabilitat i d'incertesa no relacionat amb cap altre aspecte que el de ser humà i ciutadà. I els serveis públics han demostrat ser el garant de l'equitat també en el seu alleujament, a diferència del que ha ocorregut en altres societats.

De fet, en l'actual pandèmia, s'ha demostrat que només aquells països que comptaven amb una xarxa assistencial i de serveis públics ben engranada, i que cobria la majoria de la població, han sigut els que millor resposta han pogut oferir a aquesta nova situació. Si posem com a exemple els EUA, paradigma de país poderós, orgullós d'autodefinir-se com la primera potència mundial i senyera de la llibertat i el capitalisme, en realitat ha demostrat ser tremendament més fràgil enfront dels nous riscos precisament pel seu nul·l interès a universalitzar l'accés als recursos de la seua ciutadania, perpetuant les desigualtats que, ara més que mai, han demostrat que llasten el conjunt del país.

No sembla agosarat, per tant, afirmar que estem davant un punt crucial en la història contemporània i de transformació de l'estatu quo mundial. Així doncs, com decidim anar fent camí a cada territori marcarà no sols el destí propi sinó també el destí global.

Tot i el paper vital d'aquests serveis, la naturalesa extraordinària dels esdeveniments ens han permès detectar les moltes limitacions que haurem de corregir urgentment per a ser més forts davant d'actuals i de futurs reptes si volem tindre una posició favorable en aquesta futura realitat. Això ens permetrà, des de l'orientació comunitària, atendre les necessitats individuals i, en conseqüència, ser més sobirans del nostre futur.

3) L'emergència feminista



La presència de dones feministes dins de la nostra organització ha sigut constant des de bon començament. No hi han faltat veus crítiques que es feren ressò dels principis revolucionaris del feminisme radical que sorgí en la dècada dels 60 del segle passat als Estats Units, en què s'entrelligaven les classes socials amb el sistema de sexes; o de les tesis de Simone de Beauvoir, que començaren a popularitzar-se a casa nostra més o menys també durant aquella dècada; o encara de les veus que vinculaven, als 70, la qüestió nacional, la classe social i l'orientació sexual. Igualment, hem comptat amb veus que als anys 80 i 90 treballaven tant per l'encaix i l'establiment del paper de les dones en la nostra organització política com perquè s'hi assumiren com a pròpies les polítiques públiques feministes.

No obstant això, el nacionalisme valencià d'esquerres, com a organització, no s'ha definit obertament feminista fins als primers anys del segle XXI. Aquest pas canviat entre les dones nacionalistes feministes i els partits polítics no és una característica exclusiva nostra, sinó que moltes companyes d'altres organitzacions polítiques també s'han dolgut de la poca visibilitat que les tesis feministes i el treball per la igualtat de gènere han tingut històricament en els seus partits, sindicats o altres organitzacions. El contracte social s'ha construït, tradicionalment, amb la participació dels homes, i les organitzacions polítiques no n'han sigut una excepció.

Perquè l'eliminació de la subordinació de les dones deixara de ser només un assumpte de dones i el valencianisme la sentira també com a essencial i transversal alhora, va caldre que aquesta reivindicació s'acceptara per una part més àmplia de la societat. És a partir de la presència activa de dones feministes en els partits, de l'augment de poder municipal per part del nacionalisme valencià, de la institucionalització del feminisme i de la creació d'una opinió pública favorable, que es generalitza la convicció de promoure mesures que assegurin la presència i la visibilitat de les dones en tots els àmbits, amb la discriminació positiva i les quotes, així com la revisió de les dinàmiques organitzacionals.

Finalment, gràcies al treball constant de les dones precursors del nostre partit, que durant anys van picar pedra, i a la suma d'una massa crítica rellevant de joves militants –a la doble militància de totes elles–, la veu de les feministes comença a ser escoltada i reconeguda; i la perspectiva de gènere, tinguda en compte en el disseny de les polítiques públiques.

Actualment, en conseqüència, en el nacionalisme valencià d'esquerres, el feminisme ha esdevingut essencial en la recerca d'una organització social equitativa, i per tant, justa. Un feminisme transformador i transversal. Un feminisme no només articulat al voltant de la lluita contra la subordinació per gènere, sinó també lligat a altres contextos d'acció contra les subordinacions provocades pel capitalisme i el patriarcat, com són els relacionats amb la raça o l'ètnia i l'estatus migratori; l'estat civil o la situació familiar; els ingressos, l'orientació sexual o la identitat de gènere; la religió, la diversitat funcional o l'edat. Un feminisme integrador i que tot ho uneix, vinculat també a altres moviments socials, com el moviment obrer, l'ecologisme o la defensa dels drets i de les llibertats fonamentals.

En els últims anys s'han impulsat polítiques d'igualtat no comparables en quantitat i en rellevància amb les que s'havien dut a terme fins ara. Tot i els avanços, les dones, com a subjecte polític, seguim sent objecte de dominació en la societat patriarcal en què hi vivim. L'accés i el control desigual dels recursos econòmics, la segmentació del mercat laboral, l'esclatxa salarial o l'assumpció majoritària del treball domèstic no remunerat, provoquen encara que les dones tinguem més dificultats per guanyar-nos la vida. La violència de gènere, el tràfic de dones, la falta de control del propi cos o l'explotació sexual no han desaparegut. La falta de seguretat personal i la sensació de vulnerabilitat en segons quins



espais públics o el menor índex de dones en llocs de responsabilitat política i empresarial són exemples que no n'hi ha suficient a desenvolupar modificacions legislatives o pressupostàries si en les actuacions que se'n deriven no es prioritza la perspectiva de gènere i no es duu a terme un enfocament integral i interseccional.

S'evidencia, per tant, que les polítiques a favor de la igualtat d'oportunitats que s'han generalitzat i institucionalitzat no han corregit substancialment -ni molt menys acabat- ni les desigualtats d'origen ni les desigualtats finals: el punt de partida entre homes i dones no és el mateix i, en conseqüència, el resultat tampoc no ho és. Les dones ens hem incorporat al mercat laboral com si el treball en l'àmbit privat que hem desenvolupat tradicionalment no existira.

Cal abordar el fons de l'assumpte: mentre les dones seguim sent les responsables dels àmbits domèstic i privat, amb independència de qualsevol altra activitat que duguem a terme, no aconseguirem una situació d'igualtat en els àmbits laboral, social i polític. Hem d'anar a l'arrel de la doble jornada de treball, que al capdavall, provoca una doble discriminació per tal com el poder segueix estant condicionat per la societat patriarcal i capitalista en què vivim.

El sobredimensionament del gènere masculí en l'esfera pública té com a conseqüència la feminització de la pobresa, la dificultat de les dones per a accedir a llocs de responsabilitat o la perpetuació de treballs feminitzats i masculinitzats.

D'altra banda, l'opressió i el control de les dones en l'àmbit privat es posa de manifest amb la violència de gènere, la cultura de la violació, la divisió sexual del treball o la falta de respecte als drets sexuals i reproductius.

La crisi sanitària provocada per la Covid-19 no ha fet més que agreujar la vulnerabilitat a la qual ja estàvem sotmeses les dones i ha mostrat molt nítidament la necessitat imminent d'abordar aquest canvi de model. El confinament ha provocat un retrocés en alguns avanços que ja s'havien assolit en matèria d'igualtat, perquè ha motivat el retorn del treball no remunerat de les cures a l'àmbit domèstic; perquè ha augmentat els casos de violència masclista; perquè ha eliminat treballs precaris duts a terme majoritàriament per dones i perquè, en definitiva, ha fet palesa la necessitat de comptar amb mesures reals de conciliació.

La resposta a aquesta necessitat, que la pandèmia ha fet imminent, és la resposta feminista, que ha sigut possible gràcies als debats abordats, abans de la crisi sanitària i des de fa anys, per l'economia feminista i l'ecofeminisme per tal d'afrontar el que s'ha anomenat crisi de les cures. És evident, per tant, que el feminisme proporciona ferramentes al conjunt de la població per a reinterpretar les relacions de poder, per a no deixar ningú enrere i per a analitzar la sostenibilitat de la vida.

Per això, apostem fermament per un canvi de model. Per un model que reconega l'àmbit privat com una part essencial i fonamental del benestar de les persones. Un model que situe les cures al centre, que les reconega com a essencials en el benestar de les persones i de les societats; que les considere fonamentals per a viure. Hem de posar els esforços en una redistribució del treball domèstic i en un canvi en l'organització social que ens duga a modificar la relació entre l'espai públic-polític i l'íntim-privat i, en conseqüència, en aspectes tan rellevants com la jerarquia del que és masculí i femení, els usos del temps o el paper central de les famílies.



4) L'emergència social

El capitalisme desbocat, com a sistema econòmic i social hegemònic, ens ha situat davant d'una evident contradicció. Aquesta contradicció rau en el fet que la humanitat compta amb els recursos i les capacitats per a resoldre problemes tan importants com la fam en el món, la pobresa, l'exclusió social i la falta de béns i serveis essencials, i en canvi aquestes problemàtiques estan lluny de ser resoltes. Un dels grans reptes que tenim com a moviment transformador és, precisament, fer visible aquesta contradicció.

Les desigualtats, la pobresa i l'exclusió social no són fruit de la casualitat ni d'un destí inevitable. Són el resultat de l'acció decidida dels governs per desregular mercats, abandonar sectors sencers de la societat i respondre amb la inacció absoluta davant la fugida de les grans fortunes del control de les agències tributàries estatals.

En aquest context, la crisi econòmica i social vinculada a la pandèmia de la COVID-19 no ha fet si no accentuar les tendències que ja observàvem. Mentre arreu del món s'ha incrementat la pobresa i la població exclosa d'una vida digna, les grans fortunes dels ultra-rics han augmentat en un 30% fins a arribar als deu bilions dos-cents mil milions de dòlars (10.200.000.000.000 \$) segons un informe del banc UBS i la consultora PwC's.

Mentrestant, la pobresa s'ha incrementat fins i tot en societats com la nostra, inserides en el conegut com a "món desenvolupat". Segons un estudi publicat per Intermón Oxfam, la crisi de la COVID-19 ha comptabilitzat vora 120.000 persones més en situació de pobresa, que arriba al 26% de la població i fa un gir en la tendència de reducció aconseguida gràcies a la implementació de polítiques socials inclusives.

Però, com hem apuntat adés, la crisi que estem vivint ha accentuat tendències que ja estaven presents en les nostres societats, com l'empobriment d'amplis sectors de la societat i el creixement de les desigualtats entre aquells que tenen el privilegi de beneficiar-se de la hiperglobalització i la majoria, que en queda relegada.

Normalment se sol explicar l'augment de les desigualtats i la pobresa com un fracàs de les polítiques redistributives, és a dir, de les polítiques públiques que busquen mitigar les desigualtats a través d'un sistema tributari progressiu i un sistema de transferències per part de l'Estat cap als sectors amb menys ingressos.

Aquesta dimensió es troba en crisi precisament perquè els sistemes tributaris s'han tornat cada vegada menys eficients i més regressius. Dit en unes altres paraules: cada vegada es recaptin menys impostos dels que es poden recaptar, i aquests recauen, cada vegada més, sobre les classes mitjanes i baixes. Els diferents governs, arreu del món, han permès que les grans multinacionals es beneficien de la hiperglobalització, fent servir caus fiscals per a declarar els seus beneficis. A més, han reduït per diverses vies les aportacions fiscals del capital i s'han concentrat en les rendes del treball (IRPF) i en el consum (IVA), que són figures impositives que afecten, sobretot la classe mitjana i treballadora.

Aquesta tendència no és un producte natural de la globalització, sinó el resultat de la voluntat dels estats, que han decidit perdonar (per acció o per omissió) les aportacions als rics. Ha de ser la nostra prioritat situar la justícia fiscal com un eix de la nostra política. I



hem de començar fent pedagogia i explicant que tots els diners perdonats als rics i a les grans fortunes els acabem pagant la resta de la societat. I ho fem, principalment, amb deute o amb retallades en els serveis públics, que són els que asseguren les polítiques pensades per a les persones.

A banda del fracàs o la insuficiència de les polítiques redistributives, hi trobem un altre factor essencial: la redistribució de la riquesa. El capitalisme desbocat fa de la precarietat laboral de bona part de la població la seua base de creixement. Aquesta tendència creixent fa necessàries altres tipus de polítiques públiques, més enllà de les redistributives, que tenen a veure amb fomentar de manera decidida aquells sectors i fórmules empresarials amb menys precarietat; incrementar la capacitat d'acció col·lectiva de les treballadores i treballadors i acabar amb la desregulació del mercat laboral.

Un altre dels factors que incideix de forma directa en la cohesió social és l'educatiu. La principal ferramenta al servei de la redistribució i el trencament de les desigualtats estructurals no funciona si no aconseguim superar els marcs neoliberals, en què de forma decidida i estudiada han intentat inserir-la aquells que més recursos tenen, que la veuen com un espai suculent per a fer negoci. Des dels sectors més influents dels poders econòmics s'està plantejant una batalla cultural de fons que té en l'educació el seu principal camp: la individualització exacerbada i el trencament dels espais de socialització transversals que genera l'educació pública. Els moviments per aconseguir desmuntar el sistema públic educatiu, generador d'oportunitats per a totes i tots, adopten una forma amable camuflada sota la perversió del concepte de llibertat mentre l'objectiu que es busca és la implantació del xec escolar. Un xec que és sinònim de segregació, precarietat de les i dels treballadors de l'educació, desmuntatge dels béns comuns i avantsala del retrocés de l'educació a mer reproductor dels dogmatismes de cada sector ideològic, tot destruint l'espai de lliurepensament i creixement transformador que és i ha de ser l'espai educatiu.

Per tant, està en joc la supervivència i millora d'un model basat en el dret de la infància a una educació crítica, de qualitat i que acompanye els seus processos de creixement en llibertat; que permeta a cada persona qüestionar-ho tot i construir els seus propis itineraris de vida. L'alternativa és la imposició d'un model mercantilista, segregador, dogmàtic i patriarcal que es limite a reproduir les desigualtats de partida de cada infant i que subjuge la seua llibertat de pensament i creació de coneixement a l'adoctrinament d'un model de pensament monopoli d'uns pocs.

Exemples més propers i més llunyans d'aquesta estratègia no ens en falten: des del desmantellament del sistema públic substituït pel xec a Nova Orleans després del Katrina fins al model retrògrad de la dreta espanyola que permet la segregació de xiquetes i xiquets, sostinguda amb fons públics, o a la implantació de la discriminació parental, passant per la degradació, gens casual, de l'educació pública dels governs del Partit Popular al nostre país. Per sort, gràcies al treball dels nostres companys i companyes en la Conselleria d'Educació, el País Valencià està convertint-se en referent educatiu i avancem decididament (no sense entrebancs i atacs furibunds) cap al model educatiu que volem, sense perdre de vista el que està en joc: la batalla cultural pel desmantellament de l'educació com a font d'igualtat i alliberament.

Un altre aspecte fonamental a tindre en compte que afecta la qualitat democràtica i les llibertats és l'atac del neoliberalisme a la cultura com a baluard del pensament crític i a la seua capacitat transformadora i alliberadora de la societat. Una situació que es viu amb especial virulència en societats com la nostra, on a més de la voluntat de limitar el



pensament crític, la voluntat uniformitzadora de la cultura dominant de l'estat treballa per fer residual la cultura pròpia del país. No és casual doncs que des les institucions de l'estat no es facen avanços decidits per a garantir unes millors condicions per als creadors i creadores, ni s'estiga apostant pels principals instruments culturals valencians. Les polítiques culturals liderades pels nostres companys i companyes en el govern de la Generalitat, així com l'aposta de les nostres alcaldies i regidories de cultura estan convertint-nos en un referent cultural. No obstant això, cal que bastim una estratègia profunda que faça front a aquesta emergència i convertisca la cultura creada al nostre país un dels principals eixos cohesionadors del nostre poble.

5) L'emergència territorial

Actualment existeix una desigualtat de drets bàsics (accés a serveis públics, oportunitats laborals) entre les persones que viuen en el món rural i les que viuen en àrees més densament poblades. I aquesta desigualtat de drets és la principal causa del despoblament rural i, especialment, de l'èxode juvenil que pateixen les nostres comarques d'interior.

La privació de drets bàsics de ciutadania no és fruit d'un procés natural o irreversible. La lògica de la concentració de recursos inherent al sistema capitalista ha sigut una font de desigualtat social entre les persones que viuen en el món rural i les que no. Les polítiques públiques han pres com a referència, per defecte, les àrees urbanes i amb una densitat demogràfica mitjana-alta. La manca històrica d'una perspectiva territorial diferenciada en l'acció institucional ha sigut la causa principal de la manca de drets que ha comportat el desequilibri territorial i el despoblament rural al País Valencià.

Sense una política decidida de gestió del territori que garantisca els drets de ciutadania per a tota la població del País Valencià no podrem abastar els objectius de cohesió social i vertebració territorial del nostre país. És per això que desenvolupar polítiques decidides, valentes i eficaces en aquest àmbit ha d'esdevindre un fet diferencial del nostre partit.

A més a més, i de forma especialment sagnant al nostre país, les polítiques depredadores del territori que van convertir el sòl en element purament especulatiu al servei de la bombolla urbanística i la generació de beneficis per uns pocs, han assolat el nostre territori. Milers i milers de metres quadrats de planejaments sense sentit han hipotecat els nostres municipis, sobredimensionat les nostres poblacions per a un ús intensiu en períodes curts de l'any, trencant així tots els equilibris necessaris per a una gestió humana i sostenible del territori. Un model urbanístic despersonalitzador i amb un càrrega associada de precarietat i desconexió entre la ciutadania, amb nuclis habitacionals dispersats i dependents d'un sistema de mobilitat d'ús privat especialment agressiu amb el medi ambient. Un model de gestió del territori que ha començat a canviar amb l'entrada de la nostra organització al govern, però que necessita molts anys més de govern per ser revertit.

El model de gestió territorial centralista de l'estat, les estructures provincials i el sistema radial d'infraestructures i transports públics és i ha sigut un dels principals talons d'Aquil·les del país. Una deficiència estructural que manté desconnectades unes comarques de les altres; que ens divideix i allunya interessadament al servei del centralisme. És per això que necessitem, més que mai, revertir aquest model i apostar clarament per un model



d'ordenació territorial que responga a les necessitats reals del país, que ens vertebrar comarcalment, que ens apropa amb un mobilitat pública potent i autocentrada.

6) L'emergència democràtica

Els ideals democràtics han actuat com a motor de les grans transformacions de la humanitat. La democràcia es recolza en la idea que totes les persones som iguals en drets i obligacions i que, per tant, ens correspon a totes i tots prendre les decisions sobre el nostre futur. Des d'aquesta perspectiva, no ens podem conformar amb una concepció exclusivament procedimental de la democràcia, sinó que hem de lluitar per una democràcia plena on, a banda de les eleccions o les institucions, es garantisca la igualtat en drets del conjunt de la ciutadania, la possibilitat de participació efectiva en els assumptes públics i la capacitat de prendre decisions sobre el futur propi en tots els àmbits que ens afecten.

Aquesta idea de democràcia ha impulsat lluites tan diverses com l'extensió de drets civils, el feminisme, la redistribució de la riquesa o la reclamació dels drets laborals. Aquesta idea també motiva les lluites de hui dia. En tots els reptes que tenim per davant com a societats, la disjuntiva acaba reduint-se a dues possibilitats: o bé es construeixen alternatives des d'un plantejament marcadament democràtic o bé acabem abocats a una reacció autoritària com la que estan plantejant moviments d'extrema dreta arreu del món.

Evidentment, la nostra idea de democràcia plena no és compartida per l'establishment. El model neoliberal es basa, en bona mesura, a buidar de contingut la democràcia i sostroure cada dia més àmbits que afecten les nostres vides del control democràtic i de la capacitat de decidir de la ciutadania. A més a més, la feble democràcia espanyola arrossega dèficits democràtics essencials, fruits d'un règim del 78 que només va decidir democratitzar parcialment algunes estructures institucionals de l'estat. De fet, encara ara perviuen inserides en els màxims estaments institucionals (especialment i intensa en el judicial, militar i policial) cultures i concentracions de poder clarament esbiaixades ideològicament i gens garantistes, que tenen una conseqüència directa en la manca de democràcia plena de l'estat. Des d'aquestes posicions ideològiques es nega l'existència de conflictes en la societat i per tant, també es nega la necessitat de la política per a resoldre'ls. En canvi, plantegen que la solució a qualsevol problema passa per derivar-lo a experts i especialistes que oferiran l'única solució possible als problemes, sense possibilitat de debatre alternatives. A partir d'aquesta concepció, hem vist com grans àrees de les polítiques públiques, especialment aquelles relacionades amb l'economia, no es troben davall el control democràtic de la ciutadania, sinó que resideixen en òrgans pretesament independents, però que en el fons responen sense matisos als posicionaments ideològics del neoliberalisme.

Aquest buidatge de la democràcia comporta un doble perill: per una banda, eliminar qualsevol via de control democràtic sobre les decisions que afecten a la ciutadania crea el context ideal per a l'augment de les desigualtats i l'empitjorament de la qualitat de vida de la gent. Dit d'una altra manera, quan les decisions les prenen únicament els poderosos aquestes sempre acaben perjudicant les majories. Si fins fa unes dècades aquest objectiu aconseguia negar el dret de vot de les classes treballadores o les dones, ara que això ja no és possible, el neoliberalisme compta amb aquests instruments menys evidents però més efectius per a reduir la democràcia a la seua mínima expressió.



Per una altra banda, si els grans debats no es donen en les institucions democràtiques, aquestes comencen a ser vulnerables en un procés de deslegitimació en què bona part de la ciutadania les percep com inútils. Aquesta tendència desactiva del procés democràtic àmplies capes de la població, que comencen a mostrar signes de desafecció envers la democràcia. Uns signes que es mostren cada vegada amb més freqüència i intensitat com a conseqüència de l'acumulació d'aquestes mancances democràtiques a la percepció, fonamentada, de diverses generacions de valencians i valencianes nascuts i formats entre la crisi per l'estafa immobiliària i la crisi pandèmica, que l'actual sistema els deixa fora (ens deixa fora) d'un futur digne. Un gran problema, quan la història ha demostrat que la democràcia necessita permanentment una militància activa en la seua defensa.

D'aquesta manera, una democràcia afeblida deixa via lliure a moviments com l'extrema dreta i la seua resposta reaccionària i autoritària. Si el neoliberalisme treballa per a buidar de contingut la democràcia, des de l'extrema dreta el que es busca directament és la seua destrucció. I ho fa negant el pluralisme polític i atacant els drets humans i qualsevol concepció igualitarista de la societat. Si hem dit que la democràcia es basa en el reconeixement de la capacitat de decisió entre iguals, aquest plantejament contra la igualtat i el pluralisme de l'extrema dreta comporta l'eliminació dels fonaments de qualsevol idea democràtica.

7) L'emergència lingüística

És exagerat afirmar que patim una emergència lingüística? La pregunta no té trampa, però aparentment tampoc una resposta unívoca. Al món es parlen més de 7.000 llengües i en desapareix una cada dues setmanes. Més de 500 llengües, de fet, estan abocades a l'extinció i 2.500 viuen sota l'amenaça de l'espasa de Dàmocles.

Si en compte de llengües parlarem d'espècies animals o vegetals, segurament conclouríem que tot indica que l'ecosistema lingüístic corre un greu perill. Així ho va entendre la Unesco a finals dels anys 90, quan va incorporar la defensa de la diversitat lingüística als seus objectius, per considerar que la continuïtat d'aquesta diversitat simplement no estava garantida.

Com en altres ordres de la vida en què una part de la societat reivindica un món més igualitari i sostenible, les alarmes de l'emergència també s'han disparat en l'univers lingüístic i el Projecte Rosetta (Long Now Foundation) dona compte d'aquesta necessitat urgent d'actuar en un món que veu morir una llengua cada quinze dies. El treball vol protegir de l'extinció les llengües sobre les quals es projecta l'ombra de l'espasa amenaçadora. Inspirat en l'antiga pedra egípcia de Rosetta, ja s'hi ha enregistrat un mateix text en més de 1.000 llengües, en un acte admirable, però no exempt de desesperació, per rescatar de l'oblit els sons humans que conformen el mapa lingüístic mundial.

Tanmateix, situar el tema en una escala mundial ens pot fer perdre la perspectiva de la immediatesa i la proximitat. Potser si en reduïm el zoom, la visió ens oferirà un panorama conegut on la dinàmica actua per igual en un indret recòndit del món als nostres ulls o en qualsevol regió d'Europa.



Al Vell Continent, hi ha més de cinquanta milions de persones que parlem alguna de les cinquanta-tres llengües anomenades regionals o minoritàries. Europeus i europees que sovint vivim situacions de desigualtat lingüística; ciutadanes i ciutadans que diàriament veiem conculcats els drets que ens assisteixen com a tals a causa d'alguna vulneració dels nostres drets lingüístics.

“Llengües regionals o minoritàries”. L'etiqueta que les engloba les distingeix de les que ostenten l'estatus de llengua estatal, és a dir, d'oficial a tot l'estat. No obstant això, l'oficialitat també ateny moltes d'aquestes llengües regionals, com en el cas del valencià/català, l'èuscar, el galleg i l'aranés a l'Estat espanyol. Una oficialitat autonòmica i administrativa que ha originat una jurisprudència amb visos d'anar en el sentit contrari del que es pretenia aconseguir quan el Consell d'Europa va aprovar la Carta Europea per a les Llengües Regionals o Minoritàries (CELRoM).

La Carta és la base a partir de la qual el Consell d'Europa va voler garantir la protecció i el foment de totes les llengües regionals o minoritàries d'Europa. És el seu compromís amb la diversitat lingüística i la contribució d'aquesta a la riquesa cultural i lingüística del continent. In varietate concordia. «Units en la diversitat». Lema de la Unió Europea i alhora compromís, amb ell es vol significar que la ciutadania i les institucions europees treballen juntes per la pau i la prosperitat i que les diverses cultures, tradicions i llengües d'Europa són un actiu positiu per la continent.

Tanmateix, la política europea, les decisions preses a les institucions que constitueixen aquest edifici que ens acull, ha navegat més vegades de les desitjades per la mar procel·losa de la contradicció. N'hem patit les conseqüències en l'àmbit socioeconòmic, per culpa d'unes polítiques erràtiques a l'hora de resoldre la gran crisi de 2008, que tant de sofriment causaren a milions de conciutadanes i conciutadans europeus. La mateixa existència d'entitats que promouen i fomenten la diversitat lingüística al si d'aquestes institucions (com la Xarxa Europea per a la Diversitat Lingüística –NPLD, en les sigles en anglés) evidencia aquesta contradicció entre el que es proclama i el que efectivament s'hi esdevé.

Diversitat, riquesa, valor comú... Europa protegeix, però de vegades mira de reüll, fent com si no veiera les vicissituds que viuen cada dia cinquanta milions dels seus habitants.

I l'Estat espanyol? Com es mira la diversitat que també el defineix? No sembla que la mirada que projecta envers aquesta pluralitat lingüística siga benèfica si atenem als informes periòdics del Consell d'Europa sobre el grau de compliment dels compromisos adquirits en la ratificació de la CELRoM. Sistemàticament, en cada cicle d'avaluació, els experts que analitzen aquest compliment retrauen la deixadesa de l'Administració de l'Estat en les seues obligacions envers la pluralitat lingüística. La proclama constitucional de «Protegir tots els espanyols i els pobles d'Espanya en l'exercici dels drets humans, les seues cultures i tradicions, llengües i institucions» esdevé, així, una mirada estràbica sobre la seua pròpia realitat.

Un estrabisme accentuat en l'última dècada, en què el poder judicial ha practicat un viratge ostensible en la jurisprudència que ha interpretat aquesta pluralitat. Les successives sentències sobre les disposicions normatives que desplegaven la Llei d'ús i ensenyament del valencià situen els drets lingüístics dels valencianoparlants pràcticament en la casella d'eixida de fa... més de trenta anys! L'oposició del Tribunal Suprem a la comunicació en valencià entre les administracions valenciana, catalana i balear no solament contradiu la



seua pròpia jurisprudència al respecte, sinó que incompleix de manera flagrant la Carta Europea i, per tant, l'ordenament jurídic espanyol.

Completa l'atzezzo el revifament polític de l'extrema dreta, amb una presència gens menyspreable en Les Corts, on exhibeix un supremacisme lingüístic totalment desacomplexat. En la seua ànsia glotofàgica compta amb la inestimable ajuda de 'conservadors' i 'liberals'. Tot plegat, s'hi contempla un panorama desolador en què l'indissimulat i primer objectiu és l'extensió dels àmbits d'ús del castellà, seguit per l'assimilació lingüística i rematat amb l'extinció del valencià.

És evident, doncs, que la llengua no és aliena a la situació de perill intrínseca a una emergència; una situació de la qual hem de ser conscients tots, a títol individual i també com a organització política. De fet, no hauríem d'oblidar que la pervivència del valencià ha sigut un dels leitmotiv del valencianisme polític: ho fou en els orígens, fa cent anys, i ha continuat sent-ho en l'època contemporània. I en part, gràcies a la nostra perseverança, el valencià ha anat recuperant algunes quotes de l'estatus que no hauria d'haver perdut mai. Hem treballat de valent per a rescatar-lo de la subsidiarietat a què havia sigut arraconat institucionalment i socialment. Però no n'hi ha prou. Una part de la societat valenciana ens interpel·la a continuar avançant per a revertir la dinàmica sociolingüística que tenalla les nostres legítimes aspiracions col·lectives. Una part del poble valencià ens urgeix a canviar-ne substancialment el rumb. I la nostra organització no pot tancar els ulls davant d'aquesta demanda social: ens cal una ecologia de les llengües, perquè la diversitat lingüística és un bé intrínsec de la humanitat. Un bé del qual no hauria de ser privat cap ésser humà.

Sembla doncs que la pregunta que formulàvem al començament de l'apartat es pot respondre de manera unívoca i contundent. Potser no és gens exagerat afirmar que, efectivament, vivim en una emergència lingüística.

3.2. La influència del valencianisme polític hui

El nostre projecte polític viu hui el màxim històric de representació institucional i capacitat d'influència. Com s'ha vist en el repàs històric, mai abans havíem pogut formar part del govern del nostre país ni havíem aconseguit la representació municipal i parlamentària que tenim. No obstant això, el moment de major poder institucional arriba probablement en un dels moments de major incertesa social i econòmica de les darreres dècades. Un temps caracteritzat per l'encadenament de dues crisis econòmiques i socials que –com hem fet constar en altres parts d'aquesta ponència– representen una crisi sistèmica que es manifesta en l'actual batalla cultural on la dreta passa a l'atac sense massa oposició fins a l'inici de la pandèmia.

L'estratègia que plantegem vol aprofitar el moment de govern per tal d'aprofundir en els canvis necessaris, tant per a seguir governant consecutivament en les properes legislatures com per a fer front amb millors garanties a un eventual pas per l'oposició en els propers anys. L'estat natural dels moviments no és ni la mobilització permanent, ni la desmobilització permanent. Per això ens cal una estructura organitzativa preparada per a tots els escenaris i aprofitar l'actual finestra d'oportunitat en el govern per tal d'avançar en el país i fer els nostres fonaments encara més indestructibles.



Així doncs, encarem la darrera part de la legislatura amb la necessitat de ser especialment quirúrgics en les accions de profunditat que desenvolupem; de cercar la màxima irreversibilitat abastable de les nostres polítiques i de generar els canvis que propicien el major nombre de cercles virtuoses possibles. És a dir, hem de desenvolupar les mesures que permeten més transformacions. Hem de cercar la irreversibilitat cultural de les nostres mesures, sent conscients de les dificultats que descriurem en l'apartat següent, però sense deixar mai d'avançar en la construcció nacional i popular del poble valencià i per la justícia social, el feminisme, la sostenibilitat i la pervivència del nostre país.

Ens calen, per tant, mesures des del govern i un posicionament estratègic clau com a organització a fi que el nostre moviment estiga situat en l'espai central de la política del País Valencià.

Estem segurs que donant una resposta valenta a les emergències que hem descrit anteriorment, sumades a l'emergència nacional en què vivim i per la qual va nàixer el nostre projecte, ho aconseguirem. Ens cal la perseverança, la valentia i la cohesió de qui sap que està fent un relleu important en el camí cap a la llibertat del nostre poble, la unitat d'acció estratègica amb els companys i companyes dels moviments ciutadans del país, la suma de cada vegada més persones al nostre activisme, ser la força que més s'assembla al país i la que creix amb ell cap al futur. Sense complexos, amb voluntat de majoria, ampliant la base social i sense renunciar a cap dels objectius fundacionals del nostre projecte.

Per aconseguir-ho, cal que accelerem els canvis estructurals des del govern de la Generalitat: una nova embranzida institucional que pugui donar continuïtat al projecte per a properes legislatures, construint solucions a l'altura de la nostra ciutadania i del moment històric que estem vivint. Reforçant la utilitat de les estructures d'autogovern valencianes, convertint-les encara més en exemple d'eficiència de gestió i de servei a la ciutadania; acompanyant cada valenciana i valencià, cada projecte empresarial; teixint uns serveis públics forts que no deixen ningú enrere i unes polítiques econòmiques i de treball que comencen a demostrar que un altre model econòmic és possible.

I cal que construïm aquestes alternatives amb un debat intern potent i sistematitzat, que es coordine des del partit i facilite la participació de la militància en els processos de decisió i que ens ajude a formar-nos i fer-nos més forts col·lectivament, com veurem amb detall més endavant.

3.3. Els límits als instruments polítics

Com hem referenciat en l'apartat anterior, si és ben cert que actualment l'esquerra sobiranista valenciana té les màximes quotes de representació institucional mai assolides, això no vol dir que la nostra siga una força de poder. El gruix del poder, com hem vist en l'apartat sobre l'emergència democràtica, no està sotmès a control democràtic. Quan guanyem eleccions guanyem temporalment un tros de poder institucional, que és una part del poder cada vegada menor, malauradament.

La cessió de sobirania a les grans empreses multinacionals; el domini estructural de la dreta centralista de les principals institucions de l'estat (judicials, militars i policials); l'estratègia exitosa i sostinguda en el temps d'ocupació dels llocs estratègics entre l'alt funcionariat per



part d'organitzacions ultracatòliques com l'Opus Dei, així com l'assumpció del marc neoliberal per part de les estructures centrals de tots els partits sistema de l'estat, tot això fa que, fins i tot quan aconseguim governar, les nostres polítiques troben serioses limitacions per a ser aplicades en profunditat en un període breu de temps.

És per això que cal que siguem conscients de les limitacions que presenta la política institucional a l'estat i que apostem doncs per la creació d'un nou marc que vaja molt més enllà de la representació institucional actual, que siga capaç de superar els límits establits, cooperant estratègicament i d'igual a igual amb altres forces germanes i moviments socials amb els quals necessitem sumar suficient massa crítica per a qüestionar el marc imperant i eixir-ne vencedors.

Hem de ser capaços de formar quadres intermedis; de facilitar que l'accés a la funció pública i a la justícia es produísca per raó de mèrit i capacitat i que aquesta no siga un terreny vetat a persones d'origen econòmic més humil o posicionaments més progressistes. Hem de construir models empresarials d'èxit coherents amb els nostres valors i de teixir el nostre país de les estructures comunitàries pròpies que siguen capaces de funcionar malgrat els entrebancs de l'estat i de sobreviure a les legislatures en què es perda el poder institucional i s'alinee per complet amb la resta de poders. La nostra política no ha d'estar només als parlaments o ajuntaments: l'hem de poder viure i construir en el dia a dia dels nostres conciutadans.

IV. UN POBLE QUE GUANYA I COMPARTEIX SOBIRANIES

4.1. Un projecte per al País Valencià

Necessitem construir col·lectivitat i la millor manera de fer-ho és amb la construcció d'una identitat valenciana popular i cohesionadora. Construir una identitat pròpia valenciana que acull i cohesionava, que uneix el 99% i que suma autoestima i força de ser valencianes i valencians. Ser valencianes i valencians ha de ser la millor manera de viure en comú; de sentir-nos protegits; de notar el caliu d'estar sempre a casa. Per això cal que generem les certeses que necessitem com a poble i que ho fem en tots els fronts i sense renunciar a res: les que sempre ens han identificat i són la raó de l'existència del nostre moviment i les que són clau per a ampliar el nostre marc d'acció, sumant cada dia més gent al nostre projecte de construcció nacional i popular del País Valencià.

Aquesta nova agenda valencianista ha de partir de l'actualització del nostre discurs al context descrit en els apartats anteriors. Necessitem aprofundir en les nostres reivindicacions clàssiques basades en la dupla autogovern i finançament, i dotar-les de més utilitat encara per al nostre poble ara i avui, així com fer especial èmfasi a l'emergència lingüística com veurem més endavant.



1) Autogovern

La lluita per l'autogovern i l'exercici de la sobirania popular són inherents al nostre moviment polític i ho han de seguir sent. En un context global com el que hem descrit en la introducció de la ponència, l'exercici efectiu de la sobirania parteix de la necessitat d'aconseguir cada vegada més capacitat de decisió per al conjunt de la ciutadania i d'un major control democràtic de les institucions, públiques i privades, que més enllà del nostre país influeixen en el dia a dia de la ciutadania valenciana i en la nostra capacitat per a prendre decisions col·lectivament. Així doncs, ens trobem en un marc en què guanyar i compartir sobirania no és una opció, sinó una necessitat per a recuperar la plena democràcia i l'exercici de la sobirania popular: que els pobles cooperem d'igual a igual i ens unim contra els interessos dels qui ho volen acumular tot. El poble valencià no viu alié a aquesta realitat global, que hem d'afrontar des dels valors del sobiranisme democràtic, republicà i popular.

L'entrada del nostre moviment al Consell ha sigut una fita històrica per la qual havien lluitat generacions de valencianistes. Els efectes sobre la capacitat de construir col·lectivament que està produint, tot i les limitacions i dificultats, avancen en la direcció que sempre ens havíem marcat. Gràcies a les polítiques que desenvolupen els diferents departaments, especialment aquells encapçalats per militants de la nostra organització, les institucions d'autogovern estan començant a implementar polítiques no subsidiàries i estan estirant al màxim l'actual sostre competencial a favor d'unes polítiques pròpies, que s'estan convertint en referents en els seus àmbits d'actuació, més enllà de la nostra terra, i que contribueixen a millorar la vida dels nostres conciutadans, a generar afecte, pertinença i sensació d'utilitat de les estructures d'autogovern valencianes. No obstant això, el camí és ben llarg, i tal com s'ha descrit en diversos apartats anteriors, malauradament les valencianes i valencians encara no senten majoritàriament com a indispensables les institucions pròpies valencianes. Necessitem seguir reivindicant les institucions d'autogovern i la millor forma de fer-ho és desenvolupant polítiques útils per al conjunt de la ciutadania.

La nostra tasca és titànica i l'hem de dur a terme en paral·lel des de les institucions, les estructures comunitàries pròpies, l'aposta per la presència del nostre principis i valors (i de la nostra militància) en el dia a dia d'organitzacions sindicals, empresarials i en institucions fins ara alienes al nostre moviment, així com construir col·lectivament referents culturals i d'oci propis i normalitzar-nos amb els existents.

Cal una nova antropologia que reproduïska altres valors basats en la solidaritat, la igualtat i la identitat pròpia, que no solament siguem més atractius, sinó que evidencien que amb el seu exercici ens pot anar millor en la vida. Les batalles que estem vivint contra els serveis públics no són només econòmiques i per a maximitzar-ne els beneficis, també són antropològiques: els serveis públics ens ensenyen a comportar-nos d'una determinada manera, ens ajuden a posar en valor la cooperació i els espais comuns per damunt de la competitivitat i l'individualisme. Lligar les estructures d'autogovern a la millora de la vida en comú i blindar-les davant l'atac del neoliberalisme furibund és la millor manera de seguir sumant partidaris a l'autogovern.

Cal també que apostem per les estructures comunitàries pròpies que, més enllà de les institucions formals, ajuden a construir identitat i vida en comú i contribueixen a avançar en autogovern. Els moviments associatius i festius, com les bandes de música, les falles, les fogueres, les comparses de moros i cristians, les muixerangues o les colles són elements propis de la nostra identitat, capaços d'aglutinar perfils poblacionals, lingüístics i culturals



diversos, que tenen presència arreu del país i que ajuden a construir aquest imaginari propi compartit que tanta falta ens fa per a seguir avançant i cohesionant el nostre poble.

No podem oblidar que aquestes estructures en moltes ocasions ajuden de forma més efectiva i propera a referenciar-nos com a valencians i valencianes que les mateixes estructures formals d'autogovern. Molts dels qui hui som militants venim d'aquest espai sense el qual no podríem explicar ni entendre els nostres pobles i ciutats. Cal considerar aquest teixit ampli, dens i també ple de contradiccions, com un dels nostres principals factors diferencials com a poble: hi ha dinàmiques de construcció de comunitat i redistribució, d'exercici democràtic i de generació de confiança i complicitats que ens uneixen com a poble i ajuden a desenvolupar el teixit social i productiu des l'horitzontalitat que propicia, per exemple, la creació de xicotetes i mitjanes empreses i l'existència de cooperatives arrelades al territori.

A fi d'aconseguir-ho, un instrument clau de reforçament de la identitat col·lectiva i la demanda de major autogovern és la cultura. Necessitem que el sector cultural valencià siga una més de les nostres senyes d'identitat, que ser valencià o valenciana siga sinònim d'estima, respecte i posada en valor de la cultura. Creadors i creadores de totes les disciplines han de trobar en el nostre país un entorn perfecte per al desenvolupament dels seus projectes; ens hem de configurar com a referents internacionals de la cultura. No només pel valor de cohesió i simbolisme que porta associada, sinó també per la capacitat pròpia de generar alternatives crítiques i socials a l'actual model productiu i relacional, per ser un sector industrial que no es deslocalitza i ser capaç alhora de construir relacions de cooperació i confiança amb la resta de pobles del món, a més d'aportar valor afegit creatiu a la resta de sectors industrials.

Cal seguir enfortint l'aposta que les companyes i companys en el govern han desenvolupat en aquest aspecte, duplicant el pressupost destinat a cultura en tan sols 5 anys i augmentant exponencialment les ajudes al sector, les produccions pròpies o la transformació dels nostres principals instruments culturals, que no només han ressituat el país en els circuits culturals internacionals, sinó que han tingut una acollida sense precedents entre la ciutadania valenciana, que ha duplicat i triplicat espectadors i visitants.

Hem de continuar avançant també cap a la integració plena del nostre país a les estructures de foment cultural dels territoris de llengua compartida. Perquè, si bé és cert que amb l'aposta pel corredor mediterrani cultural encetada per les conselleries de cultura respectives i la signatura de diferents convenis participem per primera vegada conjuntament i d'igual a igual amb els altres governs i les relacions s'han normalitzat amb el desenvolupament de projectes compartits i la producció i programació coordinada, cal que aquestes passes es culminen amb l'entrada formal en aquestes estructures. Igualment, en matèria lingüística, com s'apunta en l'apartat corresponent, cal que seguim lluitant en les mateixes coordenades que ho hem fet sempre. Si no ho fem nosaltres, no ho farà ningú.

L'aposta estratègica per la cultura, com déiem abans, ha d'abastar des de la cultura popular fins a les més altes institucions culturals. Cada poble i ciutat, cada ciutadà i ciutadana ha de poder fruir amb la cultura i els professionals del sector n'han de poder viure dignament.

És per això que hem de desenvolupar polítiques públiques des del govern municipal i nacional que ens permeten alliberar temps per a fer vida en comú: que faciliten la militància, l'activisme i l'associacionisme tant en les estructures comunitàries pròpies de les quals hem parlat anteriorment com de l'esport i la vida cultural. Que contribuïsquen a generar múscul



i teixit per a seguir avançant amb més força; que ajuden a construir nous sentits en comú propis i hegemònics i que impedisquen fer passes enrere quan l'hivern de les dretes arribe i tornen a governar.

Aprofundir en la nostra identitat pròpia, complexa i diversa, no solament ens ajuda a avançar en autogovern en el sentit clàssic de fer país, ens ajuda a fer evident que no estem sols i aïllats; ens uneix com a poble i ens singularitza en positiu: sense identitat pròpia només queda el mercat.

2) Finançament

Per a garantir un autogovern efectiu necessitem un sistema de finançament just, que done resposta a les necessitats del país. És per això que en l'esquerra valencianista sempre hem defensat, i defensem, que el model de finançament òptim és aquell en què els valencians i les valencianes tenim garantits tots els drets, i això passa irremeiablement per tindre la clau de la caixa: el concert econòmic valencià. Des dels orígens, hem sigut els màxims defensors d'aquest posicionament: hem assenyalat constantment les desigualtats i la discriminació del poble valencià en tots els sistemes de finançament autonòmic posats en pràctica fins ara. Hem aconseguit, després de molts anys de reivindicació i de solitud, que en l'actualitat l'infrafinançament siga una diagnosi compartida i acceptada per l'opinió pública, i que forme part central del debat polític al nostre país.

No obstant això, aquesta centralitat política no s'ha traduït en una millora substancial de les condicions reals del nostre sistema, tot i les continuades promeses dels partits centralistes. És per això que no podem deixar que els partits que ara se sumen a la reivindicació es queden simplement en els gestos o vulguen capitalitzar aquesta reivindicació: sense nosaltres no existiria aquest debat, ni hi haurà una solució justa que defense els interessos valencians. Tota la nostra representació institucional i força social s'ha de fer valer en tots els escenaris i amb la màxima contundència per tal d'aconseguir passes concretes, reals i efectives: sense un millor sistema de finançament, l'autogovern valencià i, amb ell, el benestar de la ciutadania valenciana queden absolutament en precari i completament exposats als interessos recentralitzadors.

Bona mostra d'aquesta precarietat és l'insuportable maltractament en les transferències periòdiques de l'estat, que ha de ser objecte de denúncia i solució. El govern valencià no solament ha de presupostar d'acord amb un nivell d'ingressos menor del que necessitem, fruit de l'infrafinançament, sinó que, a pesar dels esforços i la bona gestió dels nostres alts càrrecs en la Conselleria d'Hisenda i del cos de funcionaris, patim constantment una manca de liquiditat extremadament preocupant, que retarda pagaments i ofega empreses i proveïdors. La reivindicació d'un sistema de transferències periòdic, constant i just que tinga en compte les realitats de tresoreria de cada territori ha de ser una cara més de la lluita pel finançament.

Una altra línia de treball encetada pel Botànic, que cal seguir enfortint, és l'aposta per un sistema propi de tributs, que ens ajude a recaptar i a redistribuir la riquesa d'acord amb els principis del nostre projecte polític, mentre no aconseguim el concert fiscal i dins els marges competencials actuals i futurs. La generació de tributs propis, lligats a l'impuls de l'economia verda, el foment del cooperativisme o l'impuls del retorn en inversions de sectors



econòmics com el turisme, són alguns exemples que caldrà fer efectius i que ajudaran a la transformació del model productiu i a un major control democràtic de l'economia sobre el qual aprofundirem en els punts corresponents.

Però un bon sistema de finançament necessita també accions compensatòries del tracte injust patit durant dècades que ens ha portat a tindre un deute públic totalment inassumible i unes infraestructures precàries que llasten el nostre sistema productiu. A la millora efectiva del sistema de finançament cal lligar de forma indiscutible la condonació del deute públic imputable a dècades d'infrafinançament i unes inversions territorialitzades de l'estat en el país per damunt del nostre pes poblacional fins a compensar, almenys, el greuge estructural que patim. El sistema de rodalia, el tren de la costa, el corredor mediterrani, les connexions de l'Altet són alguns exemples d'inversions que no poden esperar més.

Si volem un país cohesionat i vertebrat territorialment, no podem centrar la reivindicació d'un finançament just només per a les institucions de la Generalitat. Com a partit amb clara vocació municipalista que som, hem de fer de la lluita pel finançament local una altra de les nostres grans banderes. Cal que els municipis gaudisquen de suficiència financera per a fer front a les necessitats dels seus conciutadans. A la descentralització del sistema de finançament autonòmic cal sumar una descentralització i millora del sistema de finançament de les institucions locals. Les competències han d'anar acompanyades de finançament: hem de treballar per a construir un país descentralitzat en les comarques i els municipis, i per això cal reivindicar un finançament just per als municipis i els ens comarcals i supracomarcals.

4.2. La resposta democràtica al model neoliberal i a l'amenaça autoritària

És evident que actualment ens trobem patint les conseqüències del triomf i de l'hegemonia neoliberal de les últimes dècades. Durant la crisi de la pandèmia estem comprovant com de necessari és un model alternatiu que passe per la reivindicació d'allò comú i no per la imposició de l'individualisme; que advoque per l'enfortiment d'allò públic i no per la seua privatització i que es comprometa a una existència harmònica amb l'entorn natural i no per contribuir-ne a la destrucció.

Però, així com és una evidència que el model neoliberal s'esgota per no haver complit les seues promeses, no està escrit en cap lloc que l'alternativa siga la que nosaltres dibuixem o la que necessita l'àmplia majoria de persones d'aquest planeta.

No és cap secret que la degeneració del model neoliberal ha trobat un espai de convivència amb les idees de l'extrema dreta per a guanyar suport ciutadà i influència en els governs. Aquesta barreja de neoliberalisme exacerbant i d'extrema dreta és una amenaça que ja es troba present en diversos països del món, i ni l'Estat espanyol ni el País Valencià en són una excepció. La recepta de l'extrema dreta davant del fracàs del model neoliberal és senzilla: aprofitar les incerteses que ha generat per tal d'aconseguir els seus objectius polítics, vinculats a la difusió de l'odi contra les minories, la retallada de les llibertats públiques i l'atac permanent a la diversitat social i al pluralisme polític.

Per tal de fer front a aquesta amenaça, no només hem de bastir una estratègia antifeixista que ens permeta aïllar qualsevol expressió política i social d'odi. També és fonamental



construir una alternativa democratitzadora que seduïska amplis sectors de la ciutadania i que òmpliga els espais que han quedat buits i desarticulats per dècades d'hegemonia neoliberal.

Dit d'una altra manera: sense alternativa democratitzadora no serem capaços de fer front a l'amenaça autoritària; però al mateix temps, no hi haurà alternativa democratitzadora que no passe per combatre de manera activa l'extrema dreta.

En aquesta línia de treball s'emmarquen els intents del grup parlamentari de Compromís a Les Corts d'establir un acord democràtic amb la resta de grups que aïlle l'extrema dreta, o la signatura de Compromís al Congrés d'acords transversals amb el mateix objectiu. L'estratègia antifeixista també ha de comportar la desarticulació del discurs de les formacions d'extrema dreta, evitant entrar en les seues provocacions i desemmascarant les seues veritables intencions. Darrere de la seua postura rebel i contestatària no hi ha més que una minoria de privilegiats defensant un full de ruta d'empobriment i malestar per al conjunt de la societat.

Tampoc hem d'oblidar que l'èxit de l'extrema dreta no sol vindre donat per les seues victòries electorals sinó per la influència que exerceixen en la resta de partits polítics. No és estrany veure com els partits conservadors o socialdemòcrates assumeixen alguns postulats o posicionaments de l'extrema dreta per a fer front a la seua competència. Hem vist alguns casos al nord d'Europa, com el triomf de l'agenda anti-immigració o islamòfoba. Hem de tindre clar que l'objectiu no és només batallar contra les formacions d'extrema dreta, sinó acabar amb les expressions d'odi, vinguen d'on vinguen, i realitzar una tasca constant de formació en valors antifeixistes per a evitar aquests riscos al nostre partit.

Però, com déiem adés, no hi ha prou a fer front a les formacions o expressions d'odi. Un dels factors que han facilitat l'ascens de l'extrema dreta ha sigut la manca d'alternatives al model neoliberal des de posicionaments progressistes o la manca de vocació majoritària de les alternatives transformadores.

Aquesta ponència, en la qual ens proposem la construcció nacional i popular del País Valencià, busca precisament dibuixar un model alternatiu en el qual puguem exercir i compartir sobirania. I això passa, actualment, per recuperar espais que han sigut segrestats tant pel centralisme com per poders aliens al control democràtic.

Massa sovint, se'ns ha fet creure que la presa de decisions que tenen un gran impacte en la vida de les persones són conseqüència de l'aplicació de criteris purament tècnics, objectius i lluny de qualsevol "contaminació" ideològica o partidista. Així, en la gran recessió de 2008, la Unió Europea va condemnar els pobles del sud del continent a un empobriment generalitzat en nom de la tecnocràcia i dels criteris econòmics. Però aquesta no va ser una conseqüència lògica i inevitable de la naturalesa de la crisi, sinó una decisió política amb greus conseqüències. Tampoc va ser una conspiració de les institucions comunitàries contra els indefensos governs estatals. Van ser aquests els que cediren de manera voluntària àmplies parcel·les de poder i instruments imprescindibles de polítiques públiques. I són aquests els que han usat la construcció europea com a excusa per a aplicar les receptes econòmiques del neoliberalisme sense escrutini dels representants de la ciutadania. Per això, qualsevol projecte transformador de caire progressista en l'Europa actual ha d'afrontar el repte de plantejar una reforma de la Unió Europea, especialment en dues vessants: la democratització del seu funcionament, amb una profunda reforma del



Parlament Europeu i de l'entramat institucional comunitari; i amb la recuperació del control democràtic del Banc Central Europeu com a instrument de política econòmica.

Omplir de democràcia els espais que han sigut sostrets a la participació ciutadana ha de ser un objectiu irrenunciable de qualsevol alternativa. L'amenaça de l'extrema dreta es fa forta amb discursos antieuropeistes. Davant d'això, moltes vegades es planteja un discurs conformista que no reconeix els dèficits de la construcció europea.

El nostre plantejament ha de ser clarament europeista i alhora profundament transformador. La supervivència de la Unió Europea com a projecte només pot vindre del reconeixement dels seus problemes i del compromís amb la seua democratització. No podem deixar el monopoli de la crítica a l'extrema dreta, ni caure en el conformisme dels partits tradicionals. Però és evident que el repte és majúscul i no podem fer-li front en solitari. Afortunadament, no som els únics que, en el context europeu, volem lluitar per un instrument que estiga al servei de les persones i no de les grans multinacionals del nord d'Europa. Només bastint aliances amb moviments progressistes d'arreu del continent podrem fer-ho possible.

Com ja hem assenyalat, el nostre projecte ha de buscar una democràcia real com l'eix vertebrador de la seua proposta política. Per a fer-ho haurem de combatre dos riscos: la fragilitat de la mateixa democràcia i la resignació davant de la degradació de la democràcia.

Quant al primer risc, la història ens ha ensenyat que no podem donar la democràcia per garantida. De fet, la seua degradació va acabar donant pas als períodes més obscurs del nostre passat. És fàcil trobar grups poderosos i ben organitzats que busquen de manera activa acabar amb les institucions, els valors i els principis democràtics. Davant d'ells, una àmplia majoria de la ciutadania dona un suport tàcit a la democràcia. Una majoria que va minvant conforme el sistema democràtic no és capaç de donar resposta als problemes de les societats actuals, com ara les creixents desigualtats. És per això que la nostra tasca no és només acceptar el marc democràtic com l'entorn on desenvolupem la nostra acció política. Cal, a més, una militància activa en favor de la democràcia pluralista: defensar-la contra els atacs i advertir qualsevol signe de degradació. No hi ha democràcia possible si no està plena de demòcrates.

La degradació de la democràcia és un procés gradual, que fa precisament més complicada la reacció. L'Estat espanyol està immers actualment en un procés de degradació democràtica evident. Només cal veure els constants atacs a la llibertat d'expressió que han denunciat organitzacions com Amnistia Internacional o la reacció repressiva de qualsevol mobilització ciutadana que amenace mínimament els interessos dels qui manen.

Davant d'això, cal afrontar també un debat necessari. La democràcia no sols requereix uns procediments democràtics com puguen ser les eleccions periòdiques. Ni tan sols té prou amb l'existència d'institucions representatives. L'ideal democràtic rau en la idea d'igualtat segons la qual tots i cadascun dels membres d'una comunitat política comptem amb els mateixos drets i obligacions i tenim, per tant, la mateixa capacitat de participar en la "cosa pública".

Però la realitat és, tristament, una altra. Conforme més s'agreugen les desigualtats, més ens allunyem d'una democràcia plena. És una obvietat, però no gaudeixen de la mateixa democràcia els poderosos que les persones amb menys recursos. No fan ús de la llibertat de



premsa aquells que compten amb mitjans que obeeixen als seus interessos que la ciutadania que intenta informar-se.

Per això, el full de ruta per a una democràcia real passa per acabar d'arrel amb les desigualtats i facilitar la participació democràtica de base de totes les persones, provenguen de l'entorn socioeconòmic d'on provenen. La reducció de les jornades laborals, l'educació cívica, la defensa de la democratització de l'economia o el foment de l'associacionisme transversal és una bona manera d'afrontar els reptes que hem descrit i de fer front a les amenaces contra el sistema democràtic.

Tenim davant una ofensiva antidemocràtica que ens ha d'unir com a poble. Les mesures que porten a un escenari autoritari o de democràcia de baixa intensitat ho són gràcies al triomf de les polítiques contra la majoria, perpetrades des de la minoria dominant i centralitzadora, la que acumula riquesa i decisions en poques mans, la que necessita trencar els consensos culturals al voltant dels drets humans per a seguir augmentant la desigualtat i el seu benefici.

4.3. El moment d'una transició ecològica ambiciosa

És el moment d'una transició ecològica ambiciosa, real i transversal, que permeta establir les bases per a impulsar un canvi de paradigma, basat en la construcció d'estructures resilents, fonamentals per tal d'adaptar-nos als canvis cada vegada més recurrents.

Els objectius són clars, i moltes de les estratègies estan ja definides; ara calen mesures concretes i efectives, que ens permeten propiciar la consecució d'un territori climàticament neutre i completament alineat amb l'Agenda 2030.

Necessitem pensar un nou Pacte Verd Valencià que siga respectuós amb el medi ambient, que cuide i ens cuide, tant a nosaltres com a les properes generacions de valencianes i valencians que han de vindre. Un territori que adopte com a seu el nou Pacte Verd Europeu, per a treballar de manera efectiva per la descarbonització de l'economia, la reducció a zero de la contaminació i l'accés garantit a una energia segura.

Ha de ser un objectiu fonamental ser climàticament neutres en 2040 i assolir un balanç elèctric valencià que siga 100% renovable per a 2030, fita molt més ambiciosa que la de l'actual llei.

L'assoliment dels objectius marcats passa necessàriament per un canvi en les mètriques del PIB relacionades amb les condicions de vida de les persones. Hui per hui el PIB no informa de manera directa sobre l'evolució de la distribució dels ingressos i de la riquesa, ni tampoc sobre elements addicionals de benestar com la salut, l'educació, la mobilitat social, el medi ambient o la distribució de la riquesa.

La redistribució justa ha de ser una màxima, no només de la riquesa, sinó de la propietat de les nostres infraestructures essencials i de les formes de presa de decisions. Com més persones siguen partícips de les decisions i en vegem les conseqüències, més respectuoses



acaben sent les decisions amb el medi. Amb açò cal superar les tendències extractivistes del capitalisme, que han demostrat no conèixer (o no voler conèixer!) els límits del planeta.

Per això és fonamental la creació d'una ocupació de qualitat en els nous sectors verds que contribuïsquen a la conservació, restauració i millora de la qualitat del medi ambient en qualsevol dels sectors econòmics existents. Aquesta transició cap a una economia verda podria crear 60 milions de llocs de treball en els propers 15 anys, segons la Organització Internacional del Treball. L'objectiu d'aquests nous llocs de treball és disminuir l'impacte ambiental de les empreses i dels sectors econòmics augmentant l'eficiència del consum d'energia, les matèries primeres i l'aigua; descarbonitzant l'economia i reduint l'emissió de gasos contaminants; minimitzant o evitant qualsevol forma de residu i contaminació i restaurant els ecosistemes i la biodiversitat.

A més, la transició cap a un model energètic 100% renovable no pot augmentar la destrucció del territori que hem patit fins ara pel desenvolupament d'altres activitats econòmiques no sostenibles. S'ha de procurar que la instal·lació de renovables siga de forma dispersa, respectuosa amb el territori i que fomenti una descentralització i un empoderament de la ciutadania en aquesta matèria, a més d'obrir el camp a activitats laborals verdes de qualitat.

Respecte del sector agrícola, necessitem un territori que aposte fermament per una agricultura ecològica i de qualitat, competitiva, justa i respectuosa amb el medi. Cal fomentar la planificació agrícola i la creació i potenciació de cooperatives per tal d'ajudar els xicotets productors a assolir una escala necessària per a negociar amb les distribuïdores. S'han de fomentar els circuits curts de producció i consum, com poden ser els mercats de tira de comptar. Per això, cal una planificació del territori que treballa per a integrar en tots els àmbits els principis de l'economia circular; i per a dur a terme una gestió de residus modèlica, basada inqüestionablement en la prevenció, de manera que aquesta motive hàbits de consum més sostenibles i responsables. Tot açò ha d'anar acompanyat de mitjans que promocionen la investigació i la creació de noves plantes de reciclatge de materials imprescindibles per a la transició energètica.

També ha de ser un territori que gestione els seues recursos naturals i territorials de manera coherent i responsable, i que prenga mesures perquè les infraestructures que desenvolupe no interferisquen en les dinàmiques de la naturalesa, cada vegada més canviants. Acompanyat de programes d'adaptació local, a nivell de poble i comarca, millorant les infraestructures verdes, permeabilitzant els sòls i els terrenys dels nostres nuclis urbans, especialment la renaturalització dels nostres pobles i ciutats.

Pel que fa a les aspiracions individuals de les formes de vida, cal més que mai un canvi en el nostre model, en el nostre ritme de vida i en la nostra prioritització dels aspectes socials i culturals. Quan parlem de democratitzar el dret a la vida i el temps que aquesta dura, no estem dient altra cosa que no siga canviar el centre d'atenció cap a la generació i dedicació a aspectes relacionals com són l'amistat, l'amor, la participació pública i la relació amb la natura. I en aquesta línia va la proposta de la jornada laboral de 32 hores, que cada vegada te més presència en l'agenda pública i que ens ajudarà al reconeixement del dret al temps que tenim les persones.

Per això, necessitem promoure nous imaginaris culturals i socials que experimenten i traslladen aquests estils vitals respectuosos amb els nostres ecosistemes. Generalitzant i fomentant els espais i programes específics per a generar aquest nou paradigma. En definitiva, una nova cultura per a una societat que tinga en compte l'emergència climàtica,



fomentant una perspectiva orientada cap a la preservació del territori. Un canvi cultural del paradigma de viure i de com ha de ser l'economia: renovar, reparar i reconstruir.

4.4. Una xarxa socio-sanitària integral

Aprendre de les experiències i la nostra capacitat d'adaptació ha sigut un tret distintiu del valencianisme polític. Per això, una anàlisi sensata i constructiva d'alguns dels problemes evidenciats amb la pandèmia, ens fa considerar-los com a urgències a resoldre des de les institucions de govern.

Per una banda, ha quedat clar que sense mesures públiques contundents, la xarxa assistencial sanitària no pot donar resposta per si mateixa a un repte com l'actual. Les tasques i responsabilitats inherents al sistema sanitari són inalienables i es corresponen amb l'àmbit mèdic assistencial, però també a facilitar el coneixement necessari per a dissenyar estratègies contra la malaltia. Però la implicació per a l'èxit en la resposta a aquesta emergència ha de ser necessàriament col·lectiva i pública. Necessitem fer planificacions meditades i sòlides a mitjà i llarg termini que ens permeten estar preparats per a una realitat ràpidament canviant.

Es fa necessària una millora en el finançament del sistema sanitari públic per a adaptar-lo a la nova situació, especialment dels nivells esmentats en l'apartat de les emergències (Atenció Primària i Salut Pública), que han demostrat ser estratègics per a dissenyar i aplicar mesures i polítiques comunitàries efectives.

Tot i haver-se quasi duplicat el pressupost per a sanitat entre 2014 i 2021, encara ens trobem per sota dels paràmetres recomanats pels organismes internacionals quant a ràtio de personal o de llits per habitant. Però a més, cal revisar les prioritats a l'hora d'invertir els nostres recursos. Fins ara, la distribució d'aquest pressupost ha sigut molt desigual perquè seguia una lògica mercantil i hospitalo-centrista. Açò s'explica en gran mesura perquè, a diferència dels hospitals, en l'actual model econòmic, que ha impregnat les polítiques dels últims anys, aquests serveis primaris i comunitaris no són econòmicament rendibles com a negoci, per tal com tenen una orientació comunitària i preventiva, a més de la purament terapèutica.

Posem-hi dades objectives per un moment: Atenció Primària, amb la seua funció integradora i encarregada d'atendre el 85% dels problemes de salut de la població, malgrat ser l'únic sistema que garanteix un accés equitatiu a tot el territori, rep només al voltant d'un 14% del pressupost total de sanitat. Partint d'una crònica saturació de treball i responsabilitats que ja deixava poc marge a millorar-ne la qualitat, ara s'hi han sumat noves i complexes tasques per a les quals no estava preparada. Salut Pública, per la seua banda, amb el seu paper central en l'actual crisi, va rebre al llarg de 2020 1,5 € per persona i més d'inversió, incloent-hi la despesa destinada a la compra de les vacunes. Aquestes dades ens poden donar una idea de la precarietat a què estaven sotmesos aquests serveis, però tot i això han aconseguit fer un treball que s'ha demostrat vital per a l'estabilitat de tota la societat. Es fa urgent, per tant, revertir aquestes tendències per a guanyar en sobirania en aquesta nova realitat que ens envolta.

A més, en sintonia amb un concepte més holístic i complet de la salut, cal augmentar també la inversió en Salut Mental i en tota la xarxa de benestar social i altres serveis públics, com educació i administracions públiques, que són els que permetran que la velocitat de recuperació siga homogènia per a tots els estrats de la nostra societat. Les desigualtats ens



fan més vulnerables a la pèrdua de drets i llibertats individuals, i ens espera una etapa en què les conseqüències de la pandèmia aniran molt més enllà d'allò purament físic. Per tant, hem d'estar preparats per a combatre-les amb ferramentes sòlides.

Però més enllà de destinar-hi més recursos econòmics, pas indispensable si perseguim la qualitat dels serveis prestats, es tracta de redignificar i modernitzar els nostres organismes i serveis públics, no només sanitaris, amb les reformes necessàries per a fer-los tècnicament forts. Durant molt de temps, alguns d'aquests serveis, i les mateixes institucions que els sustentaven, han sigut desprestigiats interessadament, convertits de vegades en instruments per a tornar favors polítics o bé en espais de confort per a professionals poc reconeguts o valorats, amb tasques o funcions cada vegada més allunyades d'una realitat i un context canviant i més complex. No han sigut camps atractius per als professionals ben preparats que ara necessitem imperiosament.

Això ha dut a un progressiu deteriorament en la seua capacitat tècnica i als seus límits d'actuació actuals. Si aquesta pandèmia ens ha demostrat que són vitals per tal d'assegurar el funcionament de la nostra societat i afrontar els riscos globals, també ens ha fet veure la necessitat de revitalitzar-los. Necessitem dotar-los de mitjans, d'objectius concrets reals que siguen definits de la mà dels mateixos professionals i que responguen a les necessitats poblacionals; de programes d'incentius professionals i de formació continuada efectiva; necessitem connectar-los novament amb el món acadèmic d'una manera fluida i bidireccional, afavorint la investigació i posant en valor i respecte els seus professionals.

Aquests són peces fonamentals del puzzle social que garanteix els drets i les llibertats individuals mitjançant la protecció comunitària. Com en tot, per a comptar amb els millors recursos quan esdevenen necessaris, cal fer una planificació adequada i integral, amb temps. Les solucions a problemes estructurals mai no poden ser immediates o simples.

En paral·lel, també s'ha evidenciat la necessitat de revisar les polítiques de recursos humans: per una banda, per a centrar-les en la capacitat professional; i per l'altra, per a afavorir una major agilitat i capacitat de resposta, adaptant-les a les necessitats actuals.

De vegades, els exemples il·lustren els conceptes millor que les idees, i aquests mesos d'incertesa per la pandèmia de la COVID-19 ens han fet aprendre lliçons importants. Davant del repte de la vacunació, concretament, es fa més que palesa la pèrdua de drets individuals a què ens aboca el sistema actual, on els interessos de mercat d'algunes empreses i països estan marcant l'estratègia en la seua producció i distribució. S'han invertit quantitats sense precedents en els projectes d'investigació avalats per empreses privades obeint a les necessitats col·lectives. I alhora, una vegada s'han aconseguit aquestes vacunes, veiem com unes lleis de mercat amb un marc legislatiu de més de vint anys limiten l'accés a les vacunes als països amb menys poder adquisitiu, i per tant, amb menys possibilitats de competir en el mercat internacional en igualtat de condicions. Un clar exemple de pèrdua de sobirania enfront d'un model neoliberal que mercantilitza el que es pot considerar bàsic, ja no des de l'altruisme, sinó des del mateix interès col·lectiu. En aquest cas, fins i tot experts marcadament liberals afirmen que assegurar l'accés equitatiu als menys afavorits és l'única manera de garantir una recuperació real de la normalitat de cada una de les societats, també de les riques. De fet, l'OMS ha advertit que si no s'aconsegueix un 70% de cobertura vacunal mundial, s'haurà perdut la batalla.



De la mateixa manera, en la mesura que atenguem l'emergència de consolidar i revitalitzar els nostres serveis públics com la millor ferramenta per a guanyar la batalla a les desigualtats, podrem fer front al repte de la recuperació i del progrés del nostre territori.

Serà crucial, en una primera fase, redignificar i tindre cura dels treballadors públics d'aquests serveis, que han fet i estan fent possible que aquesta pandèmia no tinga conseqüències encara pitjors a nivell col·lectiu. Al cap i a la fi, s'han d'entendre els serveis públics com un conjunt de treballadors que són alhora ciutadans, i que no poden ser utilitzats ni sentir-se com a meres ferramentes de producció. Del contrari, la desafecció per la seua funció social està garantida, i amb part de la societat sentint-se exclosa o aliena als projectes comuns, no es pot avançar com a poble. Per tal d'assegurar el bon funcionament del conjunt, s'ha de protegir i posar en valor tot aquest potencial humà i professional.

En la mateixa línia, hem de millorar també els mecanismes de comunicació entre els professionals i experts d'aquests serveis públics i el govern, com a requisit indispensable perquè les estratègies polítiques i l'organització dels recursos estiguen ben planificades i obeïsquen a motius tècnics i socials.

El treball polític ha de ser necessàriament coordinat i fluït amb els serveis públics que treballen per a garantir el model social integrador que persegueix el valencianisme polític i que és garant de les nostres llibertats i drets individuals.

Ningú no serà lliure mentre no ho siguem tots.

4.5. La transformació democràtica de l'economia

No podem caure en l'error de pensar que la democratització que defensem s'ha de limitar a la reforma de les institucions polítiques. Si parlem d'eixamplar la democràcia i de garantir la capacitat de la ciutadania a decidir el seu futur, això s'ha de traduir també a ser ciutadans de ple dret en l'esfera econòmica.

I la primera objecció que cal recordar és que les polítiques econòmiques no poden ser alienes als processos democràtics. Massa sovint ens han volgut fer creure que els únics capacitats per a debatre sobre com organitzem la vida econòmica són uns determinats experts, que a més responen als mateixos interessos dels poderosos. Ens ha volgut fer creure que el patiment dels pobles de sud d'Europa a causa de l'austericidi, per exemple, no era un problema sinó part de la solució als nostres problemes econòmics. Hem de desterrar aquestes assumpcions i construir una veritable alternativa al sistema econòmic injust i fracassat com el que patim.

Quan en apartats anteriors ens referíem a l'emergència social, parlàvem del fracàs de les polítiques redistributives, però també a la necessitat d'actuar sobre el que es coneix com la redistribució. És a dir, quin és el resultat de l'activitat econòmica abans que l'Estat actue a través del sistema tributari. Aquest resultat està cada vegada més assentat sobre la precarietat de la majoria de treballadors i treballadores. Part de l'explicació la trobem en la pèrdua de la seua capacitat d'acció col·lectiva. En aquells països amb taxes de sindicació més altes els treballadors i les treballadores gaudeixen de millors condicions laborals. És fonamental que la democràcia impregne també l'activitat de les empreses i permeta als treballadors i empresaris dialogar i negociar des de posicions de poder més equilibrades.



Per una banda, cal la derogació immediata de les retallades de drets recollides en les reformes laborals aprovades pels governs de Zapatero i Rajoy i l'enfortiment de la negociació col·lectiva. Però també cal actuar per a tindre una ciutadania conscient dels seus drets, per exemple, amb programes de sensibilització i formació en drets laborals tant per a adults com, sobretot, per a joves que comencen a formar part de la població activa.

Un dels grans debats que hem de liderar, tal com ja està fent-se des de LABORA, és la lluita per la jornada laboral de 4 dies o 32 hores sense minva salarial. Cal recordar que l'espanyol va ser un dels primers estats a regular la jornada laboral de 8 hores diàries després de la vaga de La Canadenca en 1919. Ara és el moment d'afrontar aquest debat i situar l'equilibri entre la vida i el treball en l'eix de la nostra acció política.

Són nombrosos els avantatges que reportaria aquest canvi de paradigma. Des de la millora de la salut física i mental, la reducció d'emissions per a lluitar contra el canvi climàtic, el foment del turisme de proximitat o l'augment de la productivitat. Però el major avantatge és, precisament, que les persones comptarien amb més temps per a poder-lo dedicar a hàbits saludables, a participar en projectes comunitaris, a accedir a recursos culturals o a defensar les seues idees davant les institucions, enfortint així la democràcia.

Lluitar per tal d'assolir aquest horitzó no ens ha de fer oblidar que, actualment, bona part dels treballadors i treballadores del nostre país es troben en una situació de màxima precarització i sense cap horitzó de vida digna. L'estacionalitat, la temporalitat, les jornades parcials no desitjades, les hores extra no remunerades són només algunes de les situacions que pateixen cada dia. Es tracta de fenòmens, a més, que es concentren especialment en una part dels valencians: dones, joves i migrants.

La derogació de les retallades de drets, l'enfortiment de l'acció col·lectiva, la formació en drets laborals són part de la solució. Però no podem obviar que una altra part de la solució ve per la tantes vegades referida (i tantes voltes postergada) transformació del model econòmic valencià.

Aquesta transformació passa, en primer lloc, per una reflexió sobre l'equilibri entre els diferents sectors presents en la nostra economia. En els últims anys, hem vist com el sector turístic ha passat de representar el 12% del PIB valencià en 2011 a superar el 15% abans de la pandèmia. Que el turisme representa una gran part de la nostra economia actual és una evidència. Però la reflexió que ens hem de fer és si donem aquesta realitat per bona o si apostem per un model econòmic més equilibrat on altres sectors tinguen una major importància. Segons l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques, les previsions de l'impacte de la crisi de la COVID-19 en l'economia valenciana apunten a una pèrdua de renda i d'ocupació per damunt de la mitjana estatal, entre altres motius, per «la seua major especialització productiva en sectors en els quals l'efecte del confinament i les restriccions a l'activitat és major, com l'hostaleria i el comerç, i en general les relacionades amb el turisme».

D'altra banda, segons el Llibre blanc del turisme en la Comunitat Valenciana, elaborat per la Generalitat, la indústria turística genera ocupació en pitjors condicions que la mitjana d'altres sectors, amb salaris inferiors (16% per davall de la mitjana) i major temporalitat (33% enfront del 23% estatal), lligat al problema de la seua estacionalitat. Dades que es corroboren en el context internacional o en el fet que les comarques valencianes amb més activitat turística siguen, al mateix temps, les que presenten les majors taxes



d'empobriment, amb casos paradigmàtics de precarietat com el col·lectiu de cambres de pis (les conegudes com kellys).

Des de les forces que defensen l' statu quo s'acusa qualsevol que òbriga el debat i la reflexió sobre el paper del turisme en l'economia valenciana de "criminalitzar" aquest sector. I així i tot, és un tema de supervivència com a societat avançada qüestionar el paper que durant dècades se'ns ha assignat com a perifèria econòmica d'Europa.

No es tracta de rebutjar les aportacions positives que pot tindre l'activitat turística, sinó d'assenyalar el gran problema que representa la dependència del turisme i l'abandonament d'altres sectors econòmics. Es tracta de definir quin tipus de turisme volem i quin paper volem per al turisme en el nostre model econòmic. Hem de ser capaços de dibuixar una estratègia turística intel·ligent per a convertir-lo en generador de qualitat de vida en lloc de motor de precarització. I al mateix temps, impulsar altres sectors econòmics per a reduir-ne la nostra dependència, més en un context d'emergència climàtica que pot eliminar els nostres avantatges competitius com a destinació turística d'estiu.

Però com hem referit abans, la transformació del nostre model econòmic i productiu s'ha quedat, massa vegades, en una frase feta. Per a aconseguir-ho cal apostar per una política industrial activa i un estat emprenedor que advoque per sectors capdavanters lligats a la transició ecològica de l'economia. No es tracta només de generar un ecosistema on aquests sectors puguen créixer, sinó també que els poders públics esdevinguen un actor fonamental de la vida econòmica, prenent riscos i assumint una planificació flexible per a generar i aprofitar les oportunitats de transformació econòmica.

Quan afrontem la necessària reindustrialització del nostre país hem de saber que no estem parlant de retornar al model industrial valencià vigent fins als anys 80. Parlem d'aconseguir que els nostres sectors consolidats, i d'altres en l'àmbit de la transició ecològica de l'economia, es vinculen amb la indústria 4.0, la digitalització, l'expansió del teletreball o la manufactura oberta i distribuïda.

Des de la Conselleria d'Economia i del LABORA, a través d'estudis com El futur del treball i les polítiques d'ocupació a la Comunitat Valenciana trobem línies d'actuació molt interessants per a oferir una infraestructura pública a les xicotetes i mitjanes empreses valencianes i aprofitar les oportunitats que generen les noves maneres de produir, consumir i relacionar-se.

Com ja hem apuntat en altres apartats, no podem oblidar el paper fonamental de sectors com l'agricultura i la ramaderia, vinculats a una indústria agroalimentària pròpia, no només com a garantia de sobirania alimentària, sinó com a sector que ha de permetre també una vida digna per a aquells que s'hi dediquen.

En resum, l'objectiu de la transformació del model econòmic ha de buscar que l'activitat econòmica genere més benestar i qualitat de vida per al conjunt de valencians i valencianes. Un bon indicador per a mesurar l'èxit d'aquesta aposta seria aconseguir que aquells que se n'han anat a l'estranger retornen al nostre país, i que ens convertim en focus d'atracció de talent i professionals d'altres llocs del món.

Finalment, hem de tindre clar que la transformació del model econòmic ha d'anar acompanyada d'una democratització de l'economia. Si no, es podria produir un fenomen gens marginal en la història de l'economia de les democràcies avançades segons el qual són



els impostos de la ciutadania els que contribueixen a generar les oportunitats per al desenvolupament econòmic, però és finalment un grup selecte d'empresaris el que es beneficien dels guanys. No cal anar massa lluny per a trobar exemples de com els beneficis es privatitzen mentre les pèrdues se socialitzen, tal com va passar amb les conseqüències de l'esclat de la bombolla immobiliària.

Per això, aquest model econòmic més equilibrat i generador de benestar s'hauria d'inserir en unes estructures empresarials que siguin coherents amb els objectius que perseguim. En aquest sentit, les empreses cooperatives no han de ser vistes com un complement o una anècdota, sinó que han d'esdevindre el nucli vertebrador de l'economia valenciana. Unes cooperatives que, en contrast amb les empreses de capital, generen ocupació més estable, de major qualitat i una major igualtat salarial entre dones i homes.

Per últim, a nivell estatal també s'han d'impulsar les reformes perquè la democratització arribe a les grans empreses. En aquest sentit, la presència dels treballadors i treballadores en els òrgans de direcció de les empreses responen al principi de cogestió, present en altres economies europees com l'alemanya (Mitbestimmung).

4.6. El feminisme que pot canviar-ho tot

Com hem deixat palés en referir-nos a l'emergència feminista, considerem necessari que la nostra organització encapçale un procés de transformació potent, capaç de propiciar un canvi en l'organització de la societat i els usos del temps; de redistribuir el treball domèstic i redefinir la relació entre el que és públic-polític i el que és privat-íntim, i de situar les cures en el centre de l'acció política.

Per a bastir aquesta proposta cal definir les línies bàsiques d'aquest model alternatiu i alhora establir l'eix fonamental i cohesionador sobre el qual construir-lo. I aquest eix és el feminisme. Des del feminisme es creen noves formes de fer i d'entendre la política: el diàleg, el consens, la cooperació, el suport mutu, l'empatia, els lideratges compartits, el pensament col·lectiu són elements bàsics per a una transformació radical de la política. I l'amplitud de mires, amb l'obertura a la diversitat del nostre país i del món, és essencial per a aprofundir en la democràcia.

El projecte valencianista ha d'enfortir aquestes noves maneres de fer i recollir aquesta diversitat que no fa si no enriquir les estructures econòmiques, socials i polítiques amb totes les visions: de gènere, d'edat, d'ètnia o de procedència, posant la vida de les persones i del planeta en el centre de la gestió, tant en termes econòmics com socials.

El feminisme incorpora la mirada de la diversitat i de l'equitat de tots els col·lectius vulnerables i tracta totes les persones com a ciutadanes de ple dret i, per tant, lliures per a decidir com volen viure. Des d'aquesta individualitat, el sobiranisme i el feminisme conflueixen per a teixir la col·lectivitat. Des del seu caràcter transversal, des de la seua posició nuclear en l'agenda política (en el dia a dia de les institucions i de la presa de decisions), el feminisme ha de ser l'element que prioritze les persones i el seu dret democràtic a decidir.



Sobiranisme feminista significa poder decidir qui som (individualment), què som (col·lectivament), com i on volem anar i quins interessos volem prioritzar com a persones i com a poble. Com en tantes altres qüestions que ens plantejem en aquesta ponència, també ací ens calen respostes que ens ajuden a redefinir la nostra identitat nacional en termes de pluralitat i cohesió social. I una d'aquestes respostes és, sens dubte, el sobiranisme feminista.

La transformació valencianista i feminista s'ha de fonamentar en una governança que té clar que els lideratges femenins estan canviant el concepte de poder i transformant el món. I nosaltres aspirem a fer possible aquesta feminització del poder per a convertir-lo en un potent factor de transformació social. Incorporant les dones a les esferes públiques i a la presa de decisions, i el feminisme al pensament polític i al qüestionament de l'estatu quo.

Qüestionem el model econòmic que es basa en la divisió sexual del treball, el remunerat i el no remunerat. Persegüim un model basat en l'harmonia entre la vida de les persones, el seu benestar i la cura de l'entorn. Un model que lluite per l'equitat salarial. Per l'abordatge de les bretxes salarials entre homes i dones pròpies del capitalisme i del patriarcat; entre rics i pobres i les seues interseccions.

Entenem que l'economia no és allò que té a veure amb els mercats, sinó amb el sosteniment de la vida -amb intercanvi econòmic o no. Defensem, per això, una organització del sistema econòmic que atenga les relacions de gènere: cal reconfigurar els models de treball i eliminar tots els mecanismes d'exclusió, tant dels processos de participació com de la presa de decisions.

La crisi de les cures de què hem parlat més amunt s'entén com un procés de desestabilització del model previ de repartiment de responsabilitats, que porta aparellada una oportunitat de reorganització del temps, dels eixos de desigualtat social i de gènere, dels espais; de redistribució del treball i de totes les tasques que tenen a veure amb la sostenibilitat de la vida. Venim d'una estructura socioeconòmica en què l'espai públic tenia a veure amb el treball assalariat i les responsabilitats polítiques, ocupat tradicionalment pels homes, mentre que l'espai privat estava reservat a la domesticitat, al treball no remunerat i a les cures, sustentat tradicionalment per les dones.

D'aquesta manera, l'estat del benestar s'afermava en una família heteroparental asimètrica, amb una marcada divisió de rols que portava aparellada, a més, una destrucció massiva dels ecosistemes globals de què formem part i una dependència econòmica i emocional de les dones respecte dels homes. Quan les dones s'incorporaren massivament al mercat laboral, aquesta distribució del treball (i tot el que comporta) no es va repensar socialment, sinó que el mercat assumí que les dones arribaven lliures de càrregues i totalment disponibles per al treball. Aquesta total disponibilitat i alhora ocultació de càrregues ha obligat les dones a una doble jornada laboral, amb una part no remunerada o a carregar el treball domèstic remunerat en altres dones, construint una diferència entre unes i altres. La visió interseccional a què féiem referència en parlar de l'emergència feminista pren aquí, també, tot el sentit en interrelacionar-se diversos eixos de poder.

És des de l'estat des d'on s'han d'assumir noves estructures socioeconòmiques que trenquen amb el model anterior i garantisquen l'accés de tota la ciutadania al dret a una vida digna i lliure de violències; al temps, a cuidar i a no cuidar. Entenem per cuidar fer-se càrrec de les necessitats dels cossos i de les relacions que els travessen, de manera que s'atenguen les necessitats quotidianes que permeten la sostenibilitat de la vida tant des del



punt de vista fisiològic com des del punt de vista afectiu. Sempre en una relació d'interdependència que supere les relacions asimètriques de gènere i que vaja més enllà de la dicotomia autonomia/dependència com a categories tancades, reconeixent que tothom cuida i és cuidat en diferents graus i dimensions al llarg de la vida. I tenint en compte, a més, que el treball de cures pot donar-se de formes distintes: des de l'autocura (d'una persona cap a ella mateixa), les cures mútues (en relació d'horitzontalitat) o la cura de persones que, per algun motiu, no poden exercir ni l'autonomia ni la reciprocitat.

Com a organització política d'esquerres, feminista, ecologista, que es redefineix en el segle XXI, estem cridats a incloure en l'agenda política propostes que s'ajusten a la perspectiva de gènere i que responguen a una estratègia global de transversalitat amb voluntat de continuïtat en el temps.

Apostem per una organització socioeconòmica on dones, homes, estat i mercat siguem corresponsables tant del treball remunerat com del no remunerat, en un model basat en un sistema universal de serveis públics que cobrisca les cures de persones menors de 6 anys i majors de 65. I per això, cal crear ocupació pública suficient en l'àmbit de les cures, la salut i l'educació que assegure ràtios mínimes de personal. Cal enfortir les xarxes d'atenció a la dependència; implementar compensacions econòmiques per permisos, llicències i reduccions de jornada que tinguin a veure amb les cures. Cal parar una atenció especial a la precarització de les famílies monoparentals, a les dones migrants, grans i racialitzades. Cal atendre el caràcter multidimensional de la pobresa a l'hora d'implementar la renda bàsica de ciutadania. Cal reduir a 32 hores la jornada laboral i facilitar la flexibilitat horària.

Les cures i el sosteniment de la vida en el centre de les polítiques públiques i especialment les econòmiques. Els elements que sostenen la vida han de ser les claus en la transformació del model econòmic, basat en la salut, però també en la protecció de la terra i dels éssers que l'habiten. La mirada feminista, alhora múltiple i pragmàtica, ens permet abordar totes aquestes problemàtiques i incorporar les realitats de les dones nouvingudes i la seua vivència com a migrants que, en molts casos, intersecciona amb les realitats de les dones racialitzades i amb la pobresa. Però que també ens obri la porta a escoltar les veus d'altres indrets i a aprendre de les seues realitats.

En aquest sobiranisme feminista, integrador i transformador, cal que abordem la intimitat, la sobirania del propi cos. L'autoestima, l'autocura, la sexualitat, la deconstrucció de l'amor romàntic (i els seus mites de subrogació i renúncia) ens han de guiar envers l'enamorament, el sexe i la intimitat compartida des de la llibertat. Cal erradicar els tabús, les pors i les creences malauradament tant arrelades. Cal educar en l'esfera privada, en el plaer propi i l'autoestima: les dones hem de ser sobiranes del nostre plaer i els nostres cossos han de deixar de ser un objecte, un element contemplatiu o el camp de batalla on es juga tot.

Secularment, el cos de la dona ha estat i és considerat com un objecte, un dipòsit de plaers i fins i tot una mercaderia. Ens posicionem, per tant, clarament a favor de l'accés de les dones a la lliure decisió en matèria sanitària i reproductiva, en la defensa del dret al control del propi cos, així com dels drets sexuals i reproductius amb independència de l'orientació sexual. És urgent acabar amb la cultura de la violació i redefinir les masculinitats segons els criteris feministes.

La ideologia amorosa sostinguda pel patriarcat s'articula entorn de l'heteronormativitat, atorga papers diferents a homes i dones, a les quals situa en un nivell de subordinació també en l'espai privat. La lluita contra la violència de gènere ha de ser una qüestió central, així



com el reconeixement d'una vida lliure de violències i la tipificació del feminicidi en el codi penal. S'han d'enfortir les xarxes d'atenció a les víctimes, amb la contractació pública de personal per a aquests serveis, amb treballs estables i no precaris ni temporals. Cal modernitzar el cos judicial i augmentar els programes d'intervenció destinats a homes que exerceixen la violència. I en paral·lel, cal fer efectiva la coeducació, els models de noves masculinitats i l'educació sexual als centres educatius, des d'infantil fins a la universitat.

Per això considerem l'educació principi bàsic del feminisme. Com a espai emancipador, creador i formador de ments pensants pot ser el motor de transformació d'allò quotidià; de transmissió de la cultura, de l'estima per la vida i per les persones en tota la seua diversitat i pluralitat. L'espai d'aprenentatge de valors fonamentals, com el respecte i l'estima pel que ens envolta i pels qui ens envolten.

L'educació en el respecte i les relacions igualitàries són clau per a deconstruir el paradigma de les desigualtats basades en el gènere o en qualsevol altra discriminació. Per això, l'educació i la cultura van de la mà, generant nous referents i noves formes de viure i d'estimar-se. I en aquest nou paradigma, cal garantir una vida digna per a les persones en tota la seua diversitat, posant especial atenció amb aquelles identitats que puguen ser denigrades o menyspreades. Calen nous models de representació social i de comunicació per a evitar la invisibilització i la falta de respecte cap als sectors més vulnerables. Perquè la vocació de futur del nostre feminisme ens interpel·la a tindre en compte les pròximes generacions i el llegat que deixarem a les seues mans.

El que hui és futur, demà és present i la crisi mediambiental en què ens trobem, tan greu com la crisi de les cures, també ens interpel·la. I des del feminisme que postulem podem transformar l'augment il·limitat en el sistema de producció i consum que està portant al límit el planeta. Des del dret a la sobirania alimentària, arrelada al territori, mitjançant l'ampliació de les xarxes de comercialització de proximitat, que porten aparellada la reducció de les migracions de mercaderies i l'envasament de productes; des de la reivindicació del decreixement i l'anàlisi crítica de totes les nostres pautes de consum, reivindicuem voler i poder alimentar-nos cuidant del planeta.

En aquest planeta que habitem, les ciutats i els pobles, la concepció dels espais públics, la forma en què ens movem i on ubiquem els usos, així com la connexió amb el medi natural o l'atenció al clima, són elements sensibles a la mirada feminista, des del territori i des de la diversitat. El feminisme és imprescindible per al disseny de les ciutats del futur, perquè aporta la visió de gran angular i vivencial més connectada amb la nostra realitat més immediata, la del nostre territori i la nostra cultura. Per això, els carrers, els espais d'oci i de convivència, han de ser de lliure trànsit, des de la legitimitat a gaudir-los, amb plena sobirania per a fer ús de l'espai públic, per a ocupar-lo lliurement, sense que se'n qüestione o es pose en perill la nostra presència en un lloc determinat o en una hora concreta.

Històricament, l'estructura de les ciutats, els espais o les xarxes de transport s'han construït, a més, tenint en compte el treball remunerat. La reconfiguració de l'estructura socioeconòmica en el sentit de posar en el centre la sostenibilitat de la vida comporta necessàriament la reconfiguració de les ciutats per a garantir una bona quotidianitat, reduir les violències i augmentar-ne la seguretat. Així doncs, es fa necessària la garantia de l'accés universal a un habitatge digne; a facilitar la conciliació dissenyant espais i equipaments habitables i flexibles; a planificar xarxes verdes, de passeig i de joc interconnectades i a donar prioritat a la mobilitat sostenible.



No tenim cap dubte que actualment el feminisme respon amb propostes innovadores i anàlisis crítiques a una gran quantitat de reptes socials, econòmics i polítics diversos. Si volem avançar en la construcció nacional haurà de ser de la mà del feminisme. El poder emancipador i alliberador del feminisme ha d'amarar totes les polítiques públiques que proposem, així com la veu i l'estructura de la nostra organització. Els processos d'alliberament nacional i d'alliberament de les dones no són antagonistes; al contrari, en tots dos casos es combat una subordinació, una injusta distribució econòmica i una falta de reconeixement.

En aquests processos, refermem el nostre compromís amb els drets i la lluita del moviment de lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals i de la resta d'expressions sexuals i de gènere. Des de 2015, el País Valencià és capdavanter en la garantia dels drets d'aquests col·lectius gràcies a l'aprovació en Les Corts de la Llei integral del reconeixement de la identitat i a l'expressió de gènere (Llei Trans) i de la Llei d'igualtat de les persones LGTBI.

Malauradament, aquests avanços impulsats per Compromís al si del Botànic arriben fins on ens han permés les competències autonòmiques. L'Estat espanyol està perdent posicions en l'assentament de drets LGTBI segons les organitzacions internacionals, especialment en la garantia de drets de les persones trans.

Des de posicionaments clarament transinclusius, reclamem que l'Estat legisle per a garantir el reconeixement registral de la identitat i de l'expressió de gènere sentida per les persones trans, sense necessitat de certificació o tractament mèdic, seguint els principis de despatologització. Així mateix, cal una política decidida per la inclusió socioeconòmica d'un col·lectiu tradicionalment vulnerable i condemnat a l'exclusió, com és el de les dones trans.

4.7. Una nova governança territorial

Com hem explicat en l'apartat de les emergències, el despoblament del nostre interior segueix unes causes ben clares i definides. Per això, si es reverteixen les causes de la situació, si es giren les polítiques de mala gestió del territori, es podrà revertir el procés de despoblament.

L'esquerra valencianista ha de lluitar contra aquesta desigualtat impulsant polítiques públiques que reparen la privació de drets bàsics de ciutadania al món rural. Per tal de taponar l'èxode de joves qualificats de les poblacions d'interior, cal desenvolupar un pla de xoc que incorpore mesures específiques de mobilitat, d'habitatge, de telecomunicacions i també la territorialització dels serveis públics, entre d'altres. L'equiparació de drets ha d'arribar per un tractament diferenciat a zones amb unes problemàtiques diferenciades i per una compensació de les desigualtats històriques fins arribar a aquesta equiparació.

Un element essencial que el sobiranisme valencià ha de fixar en l'agenda és la lluita per assegurar l'accés a un habitatge digne per al conjunt de la ciutadania. Un país que es considere digne no es pot permetre condemnar la joventut a la precarietat ni a viure en condicions nefastes d'habitabilitat com a les que ens ha portat la desregulació massiva del mercat i la bombolla.



Si també volem acabar amb la pressió urbanística al nostre malmés territori, igualment cal acabar amb l'habitatge com a bé d'especulació salvatge. L'aposta per la rehabilitació de les trames urbanes i dels edificis ja existents, la regulació del mercat del lloguer, l'ampliació contundent del parc públic d'habitatge, les alternatives cooperativistes i les ajudes a l'emancipació juvenil no poden esperar més. Tot això lligat al canvi estructural del model de mobilitat urbana, cap un model més humà i sostenible, han de guiar les nostres passes i ser motiu de treball en profunditat i amb urgència per al nostre projecte.

La connexió interurbana amb vies ciclopeatonals, una aposta renovada i innovadora de la xarxa de transports públics comarcals i de país han de centrar les nostres propostes per a cosir i vertebrar el territori. És per això que proposem que aquest siga un dels temes centrals de les primeres convencions del partit de les quals parlem més endavant.

Cal introduir la perspectiva de la cohesió territorial en totes les accions normatives, tenint en compte les especificitats de les zones amb baixa densitat demogràfica i impulsar l'adaptació de la normativa existent a les característiques del medi rural.

Per a fer-ho possible, defensem introduir la perspectiva rural en l'elaboració de totes les polítiques públiques de la Generalitat, i crear els instruments de participació per a les persones que resideixen i treballen en entorns rurals, que representen un col·lectiu minoritari de població però que viuen en àmplies zones territorials del nostre país, lluny de la densa franja litoral.

Una part d'aquests instruments han de vindre de la mà de l'enfortiment de les estructures territorials més pròximes al territori, com les comarques. Cal impulsar la Llei de delimitació comarcal que preveu l'Estatut, però també cal afrontar una necessària descentralització de competències des de la Generalitat i l'Estat cap a l'espai local.

Una altra realitat que cal atendre són zones metropolitanes. Ningú no dubta que les ciutats estan esdevenint actors fonamentals arreu del món. Però la realitat metropolitana no es limita a les fronteres de la ciutat oficial, sinó que abasten una àmplia xarxa de municipis interconnectats on milions de persones viuen, estudien i treballen superant les limitacions dels diferents ajuntaments. Parlem, doncs, de la ciutat real, la que experimenten els ciutadans i ciutadanes cada dia. Per això, cal enfortir els mecanismes de governança metropolitana, dotar-los de recursos, de competències i d'institucionalitat pròpia.

En les problemàtiques del món rural o les necessitats de les realitats metropolitanes, les províncies i les diputacions es demostren cada vegada més obsoletes i incapaces de donar resposta als grans reptes de governança territorial que tenim per davant. El nostres representants participen en aquestes institucions i han aconseguit grans avanços en transparència i bona gestió. I això no és incompatible amb la nostra aposta, sense mitges tintes, d'eliminar les diputacions provincials. Per a fer-ho possible, ni tan sols és imprescindible la modificació de la Constitució, sempre sotmesa a grans dificultats. L'article 141.2 de la Constitució encomana el govern i l'administració autònoma de les províncies a diputacions o «altres corporacions de caràcter representatiu». Tal com han proposat els grups de Compromís al Congrés i a Les Corts, amb una modificació de la Llei 7/1985, Reguladora de les Bases del Règim Local, es podria dotar les comunitats autònomes de la capacitat per a regular les seues pròpies corporacions de caràcter representatiu que garantiren l'autonomia provincial, en plena coordinació de competències tant amb la resta d'entitats locals com amb la Generalitat.



Entroncant amb aquesta línia de treball, defensem el concepte de cogovernança com a manera de traslladar a la pràctica el nostre objectiu de guanyar i compartir sobiranes. Així, a banda de defensar l'autogovern, l'augment i el blindatge de les nostres competències i l'enfortiment de les nostres institucions, també apostem per participar amb veu pròpia en tots els assumptes que afecten els valencians i les valencianes.

En aquest sentit, defensem una reforma confederal de l'Estat, que es plasmaria en una nova cambra de representació territorial que substituiria l'actual Senat, convertit en un instrument inútil de segona lectura de la tasca del Congrés. En el mateix sentit, cal reformar de manera urgent el Tribunal Constitucional, principal impulsor del buidatge de l'estat de les autonomies, incrementant la capacitat de les comunitats autònomes de participar en la seua composició a través de personalitats de reconegut prestigi i trajectòria. La institucionalització de les conferències sectorials, eliminant les majories automàtiques del govern central, o la possibilitat que les assemblees legislatives autonòmiques puguen esmenar i participar en el procés d'elaboració de la normativa estatal, també són passos necessaris cap a un model d'Estat respectuós amb l'autogovern, però també procliu a la cogovernança.

Finalment, qualsevol governança territorial, especialment en els estats plurinacionals, s'ha d'assentar sobre els principis de participació, democràcia i reconeixement dels drets dels pobles. En aquest sentit, refermem la nostra defensa dels mecanismes democràtics com a via per a acordar marcs de convivència, així com del respecte a la voluntat popular i al dret dels pobles a l'autodeterminació i a decidir el seu futur, que són, a més, principis irrenunciabls de la nostra acció política.

4.8. La diversitat lingüística, una estratègia que suma

La superació dels prejudicis i de les actituds lingüístiques supremacistes; la defensa de l'ensenyament i de l'ús institucional i social del valencià; la lluita per la seua dignificació en qualsevol context, i la voluntat integradora han format part de l'acció del nostre moviment polític des del seu naixement en el segle passat, i continua formant-ne part en el present. En el futur, seria inconcebible la nostra organització sense la defensa del valencià i tot el que això representa. Perquè la llengua (la nostra i qualsevol altra) és un element fonamental en la configuració de la consciència ideològica.

Fa sis anys que estem al capdavant de la política lingüística del Consell i en aquest temps mai no s'havia desplegat la Llei d'ús i ensenyament del valencià com fins ara. Tanmateix, totes les mesures per a garantir els drets lingüístics dels valencianoparlants o per a regular-ne l'ús administratiu o educatiu han acabat al contenidor d'una justícia que, en els últims temps, ha interpretat en termes d'atac el legítim dret que ens assisteix com a ciutadanes i ciutadans.

Conscients que la societat valenciana, com qualsevol altra societat europea, és complexa lingüísticament i culturalment, la gestió d'aquesta complexitat es va abordar des de la responsabilitat i amb una clara voluntat social, donant-hi veu a la ciutadania valenciana per a millorar la convivència al si de la societat. El sentit ètic i la responsabilitat política, el benestar social i la vocació europeista, han conformat el camí a través del qual assolir una convivència lingüística enriquidora, sana i pacífica; una convivència realment



imprescindible de la qual actualment, com en una mena de revival pervers, la societat valenciana torna estar tan necessitada.

Ha sigut també una política lingüística valenta, que ha refet ponts i ha recuperat la normalitat en les relacions amb Catalunya i les Illes Balears. Per primera vegada també tenim presència a l'Estat, en organismes que treballen per una pluralitat lingüística real en les institucions espanyoles. I també ha sigut una política lingüística clarament europeïsta, amb la integració en fòrums europeus on no s'havia escoltat encara la nostra veu ni havíem demostrat el nostre saber fer.

Mentrestant, la dreta, reforçada per l'extrem, no ha escatimat esforços per fer veure el nostre compromís institucional, polític i social amb el valencià com una mostra de sectarisme discriminatori i excloent. Com en tants altres àmbits, també ací (sobretot ací!) la dreta practica exercicis d'acrobàcia en què el món queda cap per avall.

Les sentències judicials referides més amunt han inflammat encara més el supremacisme lingüístic d'unes organitzacions polítiques que se senten emparades pel poder. Ho hem dit adés: la llengua és un element fonamental en la configuració de la consciència ideològica i algunes resolucions judicials destil·len una clara voluntat d'imposar l'hegemonia lingüística de l'única llengua que gaudeix de l'estatus d'oficialitat a tot l'Estat: el castellà.

I ací és on xoquem frontalment amb el mur de la justícia. El poder que ha de vigilar que les lleis es compleixen; que ha de vetllar pels drets de la ciutadania i, en conseqüència, que l'ha de protegir de qualsevol vulneració, impedeix de totes totes el desplegament i la consolidació de la legislació lingüística aprovada ex professo i, per tant, l'exercici dels drets corresponents. La paradoxa judicial.

Fa temps que estem en una via morta. I fa temps també que tant la societat civil més implicada en la defensa del valencià com una part de la nostra pròpia organització demana superar la Llei d'ús i avançar en una nova legislació lingüística. Consideren que els 38 anys que han passat des de la seua aprovació l'han amortitzada i que el context actual obliga a fer un pas més i apostar per una llei d'igualtat lingüística.

Justament aquest context ens proporciona elements de judici a l'hora de valorar aquesta proposta. Abans, però, cal girar la vista enrere i recordar, en primer lloc, que la Llei d'ús va ser aprovada sense cap vot en contra. I en segon, que determina els termes municipals de predomini lingüístic valencià o castellà d'acord amb criteris històrics i lingüístics. Convé tindre presents aquests dos aspectes i fer-ne el trasllat al context actual.

Hui dia és impensable que Les Corts aproven una llei, de la naturalesa que siga, sense cap vot en contra dels partits en l'oposició. Malauradament, també seria inconcebible que aquests partits acceptaren l'adscripció d'alguns pobles i ciutats a la zona valencianoparlant tal com va determinar la llei en el seu moment. Però és més: la correlació de forces polítiques tampoc no garanteix que una nova legislació lingüística prosperara parlamentàriament. Ni la totalitat dels partits botànics tenen el mateix interès per la qüestió, ni tots els socis de la nostra coalició comparteixen el nostre compromís amb el valencià. No són qüestions menors, però en el llarg camí que hem recorregut, hem après a fer de la necessitat virtut.

Durant dècades, hem compartit estretors amb les llengües de l'Estat que a pesar de ser oficials estem lluny de gaudir d'un tracte equitatiu per part dels poders de l'estat. Aquesta mena de semioficialitat compartida pot ser útil per a plantejar-nos la qüestió en termes ben



diferents a com ho hem fet fins ara, en què cada territori ha fet la seua amb independència del que feien els altres. Però no estem sols! Vista la indefensió a la qual estan exposades les nostres llengües (i nosaltres com a parlants!) potser ha arribat el moment d'exigir, tots plegats, una llei de llengües estatal que blinde la normativa autonòmica desenvolupada dels embats del poder judicial. Potser ha arribat l'hora de sol·licitar, tots junts, la modificació de les moltes lleis sectorials que arraconen expressament l'ús de les llengües oficials en àmbits on semblen vetades. Potser estem en condicions d'exigir la reforma organismes de l'Estat, com el Consell de les Llengües Oficials, a fi d'incorporar-hi els nostres responsables de política lingüística, que haurien de participar-hi dissenyant-hi mesures, però també en la presa de decisions que no es poden prendre al marge de la voluntat dels parlants d'aquestes "altres" llengües oficials. En un estat plurilingüe no hauria de ser tan difícil d'aconseguir. En un estat democràtic de dret hauria de ser fàcilment assolible.

Tanmateix, la pluralitat de què es fa gala en certes ocasions des d'algunes instàncies de l'Estat xoca amb la trista realitat. I aquesta trista realitat és la nostra realitat; una realitat amb la qual no ens conformem i per a la qual hi ha solucions, com l'ús garantit de les llengües oficials davant l'Administració General de l'Estat o del poder judicial, a qui el Comitè d'Experts del Consell d'Europa ha exigit la modificació de l'article 231 de la Llei orgànica del poder judicial; o com l'oferta educativa d'assignatures relacionades amb la riquesa lingüística de l'Estat en zones amb una única llengua oficial; o com la defensa del govern central de l'oficialitat del valencià en l'àmbit de la Unió Europea o com la presència de les llengües oficials en la Ràdio Televisió Espanyola.

Sobre el sistema comunicatiu valencià, la vinculació al seu espai comunicatiu natural continua sent la nostra assignatura pendent. Malgrat el treball realitzat pels nostres càrrecs en el Consell, la reciprocitat entre Àpunt i TV3 i IB3 hauria de ser a hores d'ara una realitat. Les explicacions que addueixen els nostres socis de govern, com la falta d'un múltiplex per a la reciprocitat o la consolidació de l'audiència d'Àpunt, no són si no excuses en un món interconnectat.

Tanmateix, tornar a connectar-nos amb el nostre espai comunicatiu no hauria de ser un fi en si mateix, sinó el primer pas envers la reciprocitat total de les televisions autonòmiques. Projectar-nos com a valencians arreu de l'Estat, mostrar-hi la nostra idiosincràsia seria la nostra contribució a la tan necessària, però escassa, pluralitat. No hi ha pluralitat sense el reconeixement, el respecte i l'acceptació de l'altre. Per això, la possibilitat de conèixer altres realitats en altres llengües obri una finestra d'oportunitats a la diversitat, l'enriquiment mutu i la convivència. I la convivència i la cohesió social van agafades de la mà.

No obstant això, sabem que la gestió de la diversitat no és cosa senzilla, perquè entranya complexitat, i abordar-la requereix abandonar el reduccionisme i repensar els paradigmes que ens han servit fins ara. I fer-ho des de la coherència, com la que nosaltres exigim, per a la millora de la convivència. Si advoquem per un estat plurilingüe respectuós, en coherència hem d'acceptar que el nostre és un país divers que requereix noves fórmules per a tractar aquesta diversitat que ens defineix i que fins ara no hem sabut abordar amb èxit.

La realitat territorial i lingüística del nostre país ens reclama una estratègia específica capaç de sumar al nostre projecte aquesta diversitat. Una estratègia amb la qual construir un valencianisme que definisca i represente tant les comarques com les persones castellanoparlants, que s'han de sentir acollides i ben rebudes en una organització que els escolta i els entén. Una organització que dona la cara per les seues necessitats i urgències i que els ofereix l'oportunitat de sumar-se a la nostra lluita per la dignificació del valencià.



Perquè, al capdavant, qui reivindica la dignitat d'una llengua està reivindicant la dignitat de les persones que la parlen. I aquesta és una lluita que ens ateny a tots perquè apel·la als valors democràtics fonamentals.

4.9. Guanyem la batalla de les desigualtats

Per a fer front a l'emergència social ja hem analitzat la necessitat d'una transformació democràtica de l'economia. L'objectiu és aconseguir una redistribució, reduir les desigualtats i garantir un horitzó de vida digna per als treballadors i treballadores.

Però aquestes polítiques tenen les seues limitacions i no cobreixen el conjunt de la població, especialment aquells que no treballen, aturats, estudiants o pensionistes. Així, per tal d'acostar-nos a una situació de major igualtat i benestar per al conjunt de la població, calen també polítiques redistributives.

Com a nucli de les nostres polítiques de redistribució de la riquesa defensem un sistema tributari veritablement progressiu, una aposta decidida per la lluita contra l'evasió i el frau fiscal per a finançar una garantia de vida digna a totes les persones així com uns serveis públics universals i de qualitat.

És important que les diferents administracions compten amb més ingressos per a poder finançar polítiques de benestar més ambicioses. Però, sobretot, és important que aquest augment dels ingressos provinga de les grans fortunes i patrimonis que són els que s'han vist beneficiats per un buidatge dels sistemes impositius en les últimes dècades, i per les facilitats per a l'evasió i el frau fiscal a gran escala.

La primera reforma fiscal del Botànic va aconseguir reequilibrar les aportacions dels diferents segments, baixant els impostos a 1,5 milions de valencians i valencianes de rendes mitjanes i baixes i fent que pagaren més les rendes altes.

En aquesta segona legislatura, ha sigut el grup parlamentari de Compromís a Les Corts, junt amb els nostres companys en la Conselleria d'Hisenda, els qui han impulsat una segona reforma fiscal amb l'objectiu d'aconseguir una major aportació d'aquells que s'ha enriquit fins i tot en i amb la pandèmia. No va ser fàcil ni estigué exempt de pressions, però finalment es va aconseguir un ampli paquet de reforma fiscal que va incloure la creació de nous trams en l'escala de l'IRPF, la reducció del mínim exempt en l'impost de patrimoni o la creació de noves figures de fiscalitat verda i social com l'impost a grans xarxes de distribució elèctrica o l'impost a grans bancs i especuladors propietaris de desenes de pisos buits.

Aquesta és la línia que caldrà seguir en els pròxims mesos, ampliant l'espai fiscal valencià, que és també una manera d'enfortir l'autogovern i les institucions valencianes, més encara en un context d'infrafinançament crònic. Una política que ha d'anar acompanyada de l'enfortiment de l'Agència Tributària Valenciana, especialment en la lluita contra el frau fiscal.

Precisament per la manca d'autonomia fiscal, també és necessari que l'Estat escometa una profunda reforma fiscal en la línia del treball iniciat al País Valencià: fiscalitat verda, grans



fortunes i patrimonis, etc. Però també en aquells àmbits on les comunitats autònomes no tenen capacitat normativa, com l'impost de societats. L'objectiu ha de ser que a igual nivell d'ingressos, igual pressió fiscal. No és acceptable que grans multinacionals paguen un tipus efectiu de l'impost de societats molt inferior al que han de suportar empreses amb menys ingressos.

També cal que l'Estat es coordine amb altres països per a lluitar contra el frau i l'evasió fiscal, gravant els beneficis generats per les diferents empreses a Espanya, i introduint impostos de compensació sobre els beneficis declarats en refugis fiscals. Tots els impostos que estan perdonant-se als rics i a les grans multinacionals, acaba pagant-los la resta de la societat via més impostos, retallades o deute. No és acceptable que les classes mitjanes i baixes, amb les rendes del treball i els impostos al consum (IVA) assumisquen, cada vegada més, el sosteniment de les polítiques de benestar, mentre un reduït grup d'empreses i grans accionistes s'enriqueixen, acumulen cada vegada més fortunes i aconsegueixen eludir les seues responsabilitats tributàries.

Si comptem amb un sistema tributari que resulte equiparable en la recaptació a la mitjana europea, que lluite contra el frau fiscal i que siga veritablement progressiu, comptarem amb més recursos per a poder dur endavant polítiques igualitaristes i de redistribució.

Aquestes polítiques passen, en primer lloc, per avançar en la garantia d'ingressos d'inclusió. El fracàs en la implementació de l'Ingrés Mínim Vital impulsat pel govern central posa en valor la importància de la Renda Valenciana d'Inclusió com a instrument per a garantir no només la subsistència sinó també la inclusió dels sectors més empobrits i exclosos de la societat. Avancem, així, amb la idea que totes les persones, pel fet de ser-ho, tenim dret a una existència digna i és l'Estat, que som totes i tots, el responsable d'aconseguir-ho.

En segon lloc, per a reduir les desigualtats cal enfortir els serveis públics universals, garants de l'equitat i de l'accés igualitari a àmbits com l'educació, la sanitat, els serveis socials, l'habitatge o les polítiques de dependència, entre d'altres. Això no només passa per la reversió de les retallades dels últims anys sinó per un desenvolupament més ambiciós des d'una perspectiva igualitarista.

En altres paraules: no només es tracta d'incrementar la inversió en educació, sinó també d'evitar la segregació escolar per origen socioeconòmic, especialment a través de les pràctiques segregadores de part de l'escola concertada. Aquesta via d'enfortiment pressupostari i d'avanç igualitarista és el que s'ha desenvolupat des de 2015 en la Conselleria d'Educació i en la qual caldrà seguir aprofundint fent ús de les possibilitats del nou marc normatiu estatal, a més de superar els entrebancs per part dels moviments conservadors que busquen protegir els seus privilegis.

Si hi ha un espai clau per a la reducció de les desigualtats i, alhora, la millora les condicions de les treballadores i dels treballadors és el de la formació professional integrada. Al nostre país, desenes de milers de treballadors i treballadores no tenen cap competència professional acreditada, en canvi tenen una experiència laboral extensa que cal acreditar i acompanyar amb la creació d'itineraris formatius adaptats a cada cas que permeten la reorientació laboral de cada persona envers itineraris més qualificats, millor remunerats i amb una major capacitat emancipadora. L'ambiciós pla formatiu integrat, orientat en aquest sentit, que estan desenvolupant els nostres companys a les conselleries d'Educació i d'Ocupació ha de ser un referent de les nostres polítiques públiques i bastió de la transformació del sistema productiu valencià i de la reducció de desigualtats. Els programes



d'acreditació de l'experiència laboral, l'adaptació de l'oferta formativa a les necessitats reals del territori, la formació a la carta, els itineraris formatius integrats o el canvi del model en marxa de LABORA han de convertir el nostre país en una societat que aposta fermament per la formació integral dels treballadors i de les treballadores, generador d'oportunitats, que avança decididament en drets laborals. És per això que cal seguir desenvolupant estratègicament aquesta aposta i fer-ho sumant altres iniciatives a aquest sector formatiu que permeten dedicar-se plenament i temporal a la formació (com ja es fa en l'àmbit universitari) amb l'aposta per beques salari de la formació professional.

Per a aconseguir tots aquests objectius també és imprescindible desmuntar l'arquitectura de l'austericidi. La reforma constitucional de l'article 135 i la llei orgànica que el desenvolupa constitueixen una camisa de força per a les administracions en la seua missió de garantir els drets de la ciutadania. De la mateixa manera que exigim que a Europa es mantinguen en suspensió les regles de consolidació fiscal, també és inajornable que l'Estat espanyol rectifique la seua política econòmica durant la gran recessió i inaugure un nou temps on els drets de les persones tinguen prioritat absoluta en la despesa pressupostària.

Finalment, una de les dimensions de la desigualtat més flagrants i que cal afrontar és la manca d'oportunitats d'accés a la funció pública per part dels sectors socioeconòmics amb menys recursos. Cal garantir la igualtat real en l'accés a la funció pública amb una escola pública per a estudiar oposicions, ajudes i beques-salari per a l'estudi, i exigir a l'Estat la reforma de sistema d'accés.

V. UN PROJECTE QUE SUMA

5.1. La reformulació del projecte valencianista

El moviment valencianista s'ha plantejat en diversos moments de la seua història la necessitat de reformular el projecte polític que ofereix a la societat. D'aquesta manera, els i les valencianistes, des del mateix naixement del valencianisme polític, hem sigut capaços d'oferir un projecte que acompanyava els valencians i les valencianes en diferents contextos polítics, econòmics o socials des de les coordenades de cada temps històric.

La valentia (i l'encert!) de reformular el projecte, demostrada pels nostres predecessors, ha anat sempre lligada a la lleialtat a uns principis sòlids que conformen l'objectiu bàsic de les idees valencianistes: la construcció nacional i popular del País Valencià i la millora de la qualitat de vida del conjunt del poble valencià.

La pregunta que ens hem de fer és si considerem que el projecte valencianista respon amb garanties al context polític, econòmic i social actual. O si creiem necessària una reformulació per a respondre als reptes d'un món que canvia de manera trepidant i que sotmet als pobles a la sensació de pèrdua absoluta de control sobre el seu esdevindre.



Des d'aquest document defensem aquesta segona opció. Per això, davant dels reptes que hem analitzat al llarg del document i de les limitacions dels instruments actuals, proposem una reformulació del projecte valencianista en dos vessants: l'actualització ideològica i la refundació organitzativa. Creiem que en aquest moment històric, aquesta és la millor manera de conservar el llegat dels nostres predecessors i ser dignes hereus de la valentia que van demostrar els i les valencianistes en el passat a l'hora d'actualitzar el projecte valencianista.

1) En clau pròpia

La reformulació naix, a més, d'una premissa: el valencianisme, per la seua pròpia naturalesa, s'ha de definir en clau pròpia.

Defensem que és possible ser i actuar com a valencians i valencianes en el món actual, i que des d'aquesta valencianitat (que és plural i diversa) és com millor podem relacionar-nos amb la resta de pobles del món. De la mateixa manera, proposem que el valencianisme s'ha de definir atenent a la seua realitat i context i no en contraposició o respecte d'altres realitats.

La política valenciana ha estat dominada durant molt de temps per debats estèrils que prenen com a referència les circumstàncies d'altres territoris. Com a valencianistes hem de posar en valor que, a diferència d'altres organitzacions, no som sucursal de ningú. Som valencianistes sense complexos, amb la voluntat de relacionar-nos sempre de manera horitzontal en peu d'igualtat.

2) El valencianisme que ho engloba tot

Entenem el valencianisme com a base i continent del conjunt del nostre plantejament ideològic. El valencianisme no és un compartiment estanc d'idees que poden acompanyar, o no, altres corrents com ara l'ecologisme, el feminisme, la lluita per la justícia social o la radicalitat democràtica. El valencianisme ho engloba tot. És el fil conductor de totes les lluites per a aconseguir que el poble valencià visca millor. I la resta de lluites són, també, part indestriable del nostre moviment polític.

Per exemple, des del nostre punt de vista, no es pot entendre com a valencianista qui propugna la desigualtat entre valencians i valencianes com a base del sistema econòmic i social; o qui es posa al costat de la gran banca quan aquesta vulnera un dret fonamental com l'accés a l'habitatge. No es pot entendre com a valencianista qui defensa un sistema neoliberal insostenible que amenaça el futur del nostre poble i del nostre entorn natural. No pot ser valencianista qui exclou o discrimina les valencianes pel fet de ser dones. No pot ser valencianista qui vol negar la participació democràtica del poble valencià, bé contra el centralisme autoritari, bé contra els grans poders econòmics.



El valencianisme és, per tant, el fil que cus totes les nostres lluites per a defensar els drets de totes i tots contra els privilegis d'uns pocs. Ser valencianistes és, en definitiva, la nostra manera de lluitar per un país més lliure en un món més just.

3) Fem Poble Valencià

Arribats a aquest punt, cal respondre a una de les preguntes fonamentals per a qualsevol projecte polític, però especialment, per a un projecte polític valencianista. Ens referim a la qüestió de qui és el destinatari de la nostra proposta política.

Si abans hem dit que el valencianisme té per objectiu la construcció nacional i popular del País Valencià i la millora de la qualitat de vida del conjunt del poble valencià, queda clar que el destinatari del nostre projecte són vora cinc milions de valencians i valencianes de procedències, llengües, identitats i maneres de pensar i sentir diferents. I també queda clar que el nostre objectiu és que aquest conjunt de persones se senten part d'una mateixa comunitat humana, amb uns interessos polítics comuns, com la defensa dels seus drets contraposada a la determinació amb què els poderosos defensen els seus privilegis.

Pot semblar una obvietat, però des del valencianisme polític no podem limitar-nos a oferir un projecte a les persones que ja es consideren valencianistes, o a aquelles que tenen un determinat sentiment de pertinença. El país que anem fent no és ni serà només un país de valencianistes o nacionalistes valencians, sinó un país de valencians i valencianes. I això suposa que ens hem d'adreçar, també, a persones que no se senten part del nostre projecte en l'actualitat. No fer-ho ens condemnaria a la marginalitat. Però tampoc podem condicionar el nostre projecte únicament a la seua acceptació dins de l'hegemonia cultural i política actual. Perquè això ens faria inútils. Hem de trobar l'equilibri entre fer un projecte atractiu per als valencians i valencianes i ser útils en la transformació d'una realitat injusta. Dit en altres paraules: hem de tindre un peu en la realitat social actual dels valencians i valencianes i un altre peu en l'horitzó polític que proposem.

Entenent que cap poble és una realitat preexistent sinó una construcció política, la nostra tasca ha de ser aconseguir fer poble valencià com la millor manera de fer país. Els pobles no són resultat de la translació inalterable d'una determinada realitat lingüística o econòmica o geogràfica, sinó d'un procés de construcció política en el qual hem de participar activament.

Sovint, els moviments polítics -especialment aquells situats a l'esquerra- han considerat que eren posseïdors d'una veritat absoluta i que la seua missió era obrir els ulls als seus conciutadans per tal que se sumaren al projecte. Des del valencianisme no podem caure en aquest error. La nostra missió no és evangelitzar ningú, sinó construir un sentit compartit per milions de persones. La nostra tasca és articular i connectar les múltiples demandes insatisfetes de la majoria de persones que volen una vida millor al voltant del nostre projecte: la construcció política del poble valencià.

4) Una reformulació visible



Com hem afirmat, la reformulació del projecte valencianista ha de cristal·litzar en dues direccions: l'actualització ideològica, que hem desenvolupat al llarg de les seccions anteriors; i la refundació organitzativa, que serà objecte dels pròxims apartats i, fonamentalment, de la ponència d'estatuts.

El repte que tenim per davant és que aquesta reformulació siga intencionada, proactiva i visible. Que la societat valenciana perceba una diferència entre un projecte que va representar un important avanç per als valencians i les valencianes a principis del segle XXI, i aquesta nova etapa que busca adaptar-lo a les noves necessitats socials i els nous contextos.

En un moment històric ple d'incerteses, on s'intueix una cruïlla per al conjunt dels pobles del món, que marcarà el seu esdevindre per a les pròximes generacions, els i les valencianistes decidim posar l'accent en la nostra voluntat de formar part de les lluites dels diferents pobles per avançar cap un sistema més just i sostenible, per a recuperar les sobiranes arrabassades pels grans poder econòmics i per a compartir-les de manera horitzontal i democràtica.

I per a fer-ho, els i les valencianistes som conscients que necessitem un instrument organitzatiu a l'alçada dels reptes que afrontem. Per això, en les pròximes línies desenvoluparem un full de ruta per a refundar la nostra organització i convertir-la en una eina capaç de liderar la construcció nacional i popular del País Valencià.

5.2. L'obertura a la ciutadania: noves maneres de participació

Volem que la nostra organització siga l'expressió política dels valencians i valencianes que volen ser poble. Per tant, el primer pas és assumir que la consecució d'aquest objectiu passa per canviar la nostra manera de funcionar i de relacionar-nos amb la ciutadania, superant les limitacions dels partits polítics que ja hem analitzat en l'apartat corresponent.

Moltes vegades els partits polítics consolidats fan grans al·lusions al poble, però tanquen el seu funcionament a un xicotet grup de persones que són les que prenen les decisions més importants de les seues organitzacions. És una mena de despotisme il·lustrat reinterpretat: «Tot per al poble, però sense el poble». En l'altre extrem, noves organitzacions han fet gala d'una obertura en què han involucrat milers de persones en la seua presa de decisions. És tracta, però, d'una participació molt superficial, limitada a ratificar les decisions que prenen, novament, un grup directiu reduït i sense àmbits de deliberació.

Per tant, el Més-Compromís no ha de copiar models d'altres partits ni pot rebutjar els actius amb què comptem en la nostra organització: una militància destacable i una important xarxa i implantació territorial. Es tracta, doncs, de dotar aquests actius de noves maneres de participar que, a la vegada, ens ajuden a arribar i sumar-hi més valencians i valencianes. Es tracta d'obrir-nos a la societat valenciana no només en les nostres idees, sinó també en la manera com funcionem. En el què i en el com.

En aquest sentit, proposem diverses mesures a desenvolupar per la pròxima Executiva:



1) Activisme

Una de les línies de treball ha de ser convertir la nostra organització en una eina d'activisme permanent. La pràctica de l'activisme en l'actualitat es limita, fonamentalment, als períodes de campanya electoral, i sol ser protagonitzat quasi en exclusiva per militants, i en tot cas, per alguns simpatitzants.

Creiem fonamental superar aquesta visió, i assumir que estem en una campanya permanent que requereix la mobilització constant per a fer arribar els nostres missatges a la societat i defensar la nostra proposta política.

Per ajudar a aquest objectiu proposem la creació d'una nova figura dins de l'organització: l'activista. La figura de l'activista s'oferirà a totes les persones que participen, en algun moment, en una acció de l'organització (per exemple, una campanya de defensa d'una política pública) i permetrà formar part d'una gran comunitat d'activistes que podran participar en altres campanyes o fins i tot proposar-ne de noves.

Aquesta figura està adreçada a les persones que s'identifiquen amb l'acció política de Compromís, però no volen estar afiliades a una organització política, ni tampoc es conformen amb un nivell de participació baix com el de simpatitzant.

La creació d'aquesta figura ha d'anar acompanyada de la posada en marxa de mecanismes que hi faciliten la seua participació, així com d'un esforç permanent per tal d'aprofitar i dinamitzar el conjunt de la comunitat d'activistes.

2) Plataforma de mobilització

Una de les maneres de generar noves vies de participació és concebre la nostra organització com una plataforma. La creació d'un portal en línia com a punt de trobada de la comunitat d'activistes ha de ser una prioritat. Però la plataforma no s'ha de limitar a l'activisme de baixa intensitat que permeten les xarxes socials, com compartir un determinat contingut.

L'objectiu del portal d'activisme ha de ser transcendir l'espai virtual i canalitzar la participació cap a accions de carrer, amb la col·laboració de la militància i dels col·lectius locals i comarcals. Així mateix, ha de permetre mobilitzar la capacitat creativa i creadora del nostre entorn, permetent no només la participació en les campanyes proposades per l'organització sinó també en la creació i disseny d'aquestes.

Com a plataforma, hem d'oferir al conjunt de la nostra militància i dels nostres activistes espais efectius d'acció, però també espais constructius de deliberació. Aquests espais han de ser còmodes, accessibles i adaptar-se a les possibilitats de temps de cada persona, així com permetre sempre la vinculació concreta a causes o campanyes.



Aquesta plataforma ha de ser una aposta estratègica de l'organització. El seu desenvolupament i gestió ha de comptar amb un responsable en l'Executiva, un pla de desenvolupament i els recursos necessaris per a aconseguir els seus objectius.

3) Finançament participatiu

A ningú se li escapa que l'acció política requereix recursos per a potenciar els seus resultats. Habitualment, el finançament dels partits polítics en l'entorn espanyol s'ha basat majoritàriament en el finançament públic, complementat amb les quotes i aportacions de la militància. Deixem a banda, evidentment, els partits que han aconseguit els seus recursos de manera il·legal.

Les donacions particulars, una altra via reconeguda per la legislació, és absolutament minoritària, no només al BLOC sinó en el conjunt de partits.

L'objectiu hauria de ser obrir noves vies perquè la ciutadania que no és militant pugui participar en el finançament de l'organització. I una bona manera de fer-ho seria a través del crowdfunding (finançament participatiu) de les diferents campanyes que es posen en marxa com a plataforma d'activisme. Així, les persones interessades a defensar una determinada proposta o posicionament, podrien aportar una xicoteta donació per a finançar-ne les activitats.

5.3. La relació amb els moviments socials

Sent un partit polític, és normal que la política institucional centre bona part dels nostres esforços. Accedir a les diferents institucions, ampliar la nostra presència en elles així com obtenir majors quotes d'influència, ens permet transformar els nostres principis en polítiques públiques. Però, per a desenvolupar el nostre projecte polític, hem de tindre clar que l'acció institucional, tot i necessària i imprescindible, no serà mai suficient.

Al llarg de la història, tots els moviments polítics exitosos han sabut combinar el treball a les institucions amb la presència al carrer. Seguint aquesta idea, en l'apartat anterior hem plantejat la necessitat de concebre la nostra organització com una plataforma de mobilització permanent, i posar en marxa noves formes de participació de la ciutadania.

Però aquesta tasca no pot ni ha de ser desenvolupada únicament per una organització com la nostra. En l'àmbit del nostre ideari, que hem desenvolupat al llarg de la ponència, ens podem trobar amb desenes –o fins i tot, centenars– d'entitats, organitzacions i associacions que treballen de manera sectorial per la consecució dels mateixos objectius.

La relació dels partits polítics amb els moviments socials ha sigut diversa i desigual. Generalment, oscil·la entre dos comportaments: per una banda, alguns partits que accedeixen a les institucions concentren els seus esforços a desactivar els moviments socials en els quals s'havien recolzat anteriorment. Altres, busquen el control dels moviments



socials per a posar-los al servei del propi partit. Dos comportaments que demostrin que a alguns partits els molesta que entitats properes puguin mantindre la seua reclamació social fins i tot quan són ells els qui ostenten responsabilitats institucionals.

Però la comoditat dels despatxos que proporciona la desactivació o el dirigisme dels moviments socials es paga molt cara al carrer. La tasca dels moviments socials és irremplaçable i esdevé més que necessària quan partits propers als seus plantejaments accedeixen a quotes d'influència institucional. Com ja hem analitzat, estar a les institucions no és sinònim de tindre el poder per a transformar la realitat. Són moltes les limitacions que es troben, i els adversaris polítics no dubten en mobilitzar-se per a entrebancar qualsevol possibilitat d'avanç. Renunciar a comptar amb l'espenta, la mobilització i les aportacions dels moviments socials no només és d'una qüestionable cultura democràtica, sinó que és suïcida per a qualsevol organització política transformadora.

Això no vol dir, evidentment, que els partits en les institucions hagen de limitar-se a traslladar les reclamacions dels moviments socials. Pot passar, per exemple, que el plantejament d'una entitat pròxima al nostre ideari siga contradictori amb el plantejament d'una altra entitat també propera.

La tasca dels partits polítics és gestionar la complexitat en la seua globalitat. Per això, tant el treball institucional dels partits com la tasca dels moviments socials són necessaris i complementaris.

Si alguns partits han apostat per desactivar els moviments socials i altres han treballat per controlar-los, la nostra proposta és diferent: volem que els moviments socials ens acompanyen en la nostra tasca institucional i nosaltres volem acompanyar-los en el seu treball sectorial.

Per a aconseguir-ho creiem necessari actuar en dues direccions: la coordinació permanent i els espais de trobada de base.

Per una banda, hem de propiciar mecanismes estables de coordinació entre la nostra organització i els moviments socials. El contacte amb aquestes entitats no es pot limitar a les reunions puntuals que solen estar relacionades amb el debat d'alguna acció institucional. La lògica de les institucions no pot dominar, també, la relació amb els moviments socials. Cal planificar apostes de mitjà i llarg termini, estratègies compartides i plantejaments coordinats, per tal d'aconseguir els nostres objectius comuns.

És important assenyalar que en la nostra manera de relacionar-nos amb els moviments socials s'ha de tindre en compte la diversitat organitzativa en l'univers d'aquests moviments. Dins d'aquesta categoria podem trobar des d'organitzacions estables amb dècades d'existència fins experiències més recents i líquides (plataformes ciutadanes, agrupacions de víctimes del treball precari, etc.). La manera de relacionar-nos ha d'adaptar-se a aquesta pluralitat ja que tots són moviments socials amb els quals hem de treballar.

Per altra banda, creiem que la relació amb els moviments socials no es pot limitar al contacte permanent i coordinat entre els diferents òrgans de direcció. El principal actiu tant de la nostra organització com dels moviments socials són, precisament, les seues respectives bases. Per això, també creiem necessari facilitar la celebració d'espais de trobada entre les bases de la nostra organització i les dels moviments socials. Espais on compartir experiències, formar-nos i socialitzar-nos en unes lluites que són compartides.



5.4. Un partit generador de polítiques públiques transformadores

Un dels principals dèficits del debat polític actual i del funcionament de les institucions és la manca d'atenció sobre un aspecte fonamental: el disseny i l'avaluació de les polítiques públiques. Aquest dèficit també està present de manera evident en la majoria dels partits polítics i el nostre no n'és una excepció. Es destinen molts esforços en àmbits com la comunicació o la gestió orgànica, que són necessaris, però queden pràcticament sense atenció tasques fonamentals com les relacionades amb les polítiques públiques.

Aquesta tendència es podria entendre en els partits que basen la seua acció política en gestionar el status quo i aquells que són meres corretges de transmissió dels poderosos. No necessiten posar l'accent en el disseny de polítiques públiques perquè no les necessiten. Simplement, naveguen per la inèrcia de les institucions actuals i apliquen les receptes que imposen des de l'establishment.

Però una força transformadora com la nostra no pot abandonar un terreny tan important. Les polítiques públiques són el nexa que transformen els principis ideològics, desenvolupats en els apartats anteriors, en canvis tangibles en la vida de les persones.

La missió de la nostra organització no pot ser evocar els nostres principis, sinó que aquests transcendisquen i ajuden a millorar la vida dels valencians i de les valencianes. Per a aconseguir-ho, és imprescindible corregir la manca d'atenció i dedicació a la generació i avaluació de les polítiques públiques.

Aquesta tasca l'hem d'afrontar amb el mateix sentit d'obertura que explica la nostra refundació organitzativa, comptant amb el talent, moltes vegades dispers, al nostre país.

Proposem, en aquest sentit, dues línies d'actuació:

1) L'equip de polítiques públiques

Creiem important que al si de l'Executiva hi haja una o diverses persones responsables de les tasques relacionades amb la generació i l'avaluació de polítiques públiques.

Aquest equip hauria d'identificar el talent al si de la nostra organització. Cal identificar entre militants i simpatitzants aquelles persones que puguen col·laborar en el disseny de les polítiques públiques.

Tant en el nostre entorn com fora del nostre país existeixen laboratoris d'idees (think tanks) o persones expertes i especialitzades en diferents àmbits que poden ser de gran ajuda per a generar polítiques públiques. Cal fer un esforç per a establir relacions i canals de col·laboració amb aquests experts.



En el mateix sentit, aprofitant les relacions del nostre partit amb altres organitzacions polítiques, és important detectar les bones pràctiques que s'estan posant en marxa en altres territoris, que ens poden servir com a referents en el disseny de noves polítiques.

En tot cas, el treball no s'ha de centrar únicament en el disseny de les polítiques públiques. La gran oblidada en el sistema institucional valencià i espanyol és l'avaluació d'aquestes polítiques. És a dir, l'estudi dels seus resultats i la mesura en la qual han complert els seus objectius principals o no. Evidentment, aquesta tasca hauria de correspondre principalment a les institucions, però el nostre partit ha de detectar aquestes necessitats i fins i tot suplir-les en col·laboració amb experts i/o universitats.

2) Les convencions

Com hem dit, un dels objectius d'aquesta ponència és contribuir a l'actualització ideològica del valencianisme polític. Així i tot, els principis que hem enunciat al llarg dels apartats anteriors s'han de traduir en polítiques públiques concretes que puguen tindre un efecte en la vida de les persones.

Per a dissenyar aquestes polítiques necessitarem mobilitzar el coneixement existent en la nostra societat, especialment en el nostre entorn, i comptar amb persones expertes de les universitats o dels centres d'investigació.

Per a fer-ho, considerem una prioritat organitzar periòdicament convencions de polítiques públiques de caire sectorial. Aquestes convencions hauran de comptar amb la participació de persones expertes en la matèria i facilitaran la intervenció del conjunt de la militància en les deliberacions. L'objectiu de les convencions serà produir unes conclusions i uns materials de debat per a enriquir la nostra acció institucional amb polítiques públiques innovadores i transformadores.

Així mateix, especialment durant la primera fase d'aquesta nova etapa de la nostra organització, ens permetrà establir contacte amb persones expertes i entitats que treballen en els diferents àmbits temàtics.

5.5. L'enfortiment necessari: coordinació i suport a l'acció institucional

L'increment de la presència institucional del valencianisme polític és innegable. De ser una força amb una àmplia representació en pobles i ciutats mitjanes del nostre país, hem passat a ser una organització amb presència en tots els nivells representatius i importants amb responsabilitats de govern.

Aquesta creixent importància institucional ha generat noves necessitats que no sempre hem estat capaços d'atendre. Necessitats de coordinació dins de l'àmbit institucional però també entre aquest i l'àmbit orgànic; necessitats de suport als càrrecs públics; necessitats de



formació tant a nivell de capacitats com de polítiques públiques o gestió, representen només uns exemples de les prioritats que hauria d'abordar el nostre partit en els pròxims anys.

D'aquesta manera, una organització amb una àmplia i diversa presència institucional podrà incrementar la seua eficàcia en l'acció política. A continuació, dibuixem algunes actuacions que considerem prioritàries.

1) La coordinació entre el partit i els càrrecs institucionals

El nostre partit va decidir en l'últim congrés la separació personal dels principals càrrecs institucionals i orgànics. Aquesta separació ha contribuït al fet que, en un moment de gran esforç institucional, el partit compte amb una direcció dedicada al seu funcionament.

Aquesta separació personal, però, genera noves necessitats de coordinació. En els últims anys s'han posat en marxa mecanismes de coordinació entre els diferents àmbits institucionals, però es troben a faltar mecanismes d'aquest tipus entre l'àmbit institucional i orgànic.

Per això, és important que l'estructura orgànica del partit incorpore aquesta necessitat generant espais permanents de coordinació entre els màxims responsables de l'Executiva Nacional i els principals referents institucionals.

2) Suport i acompanyament

L'experiència dels últims anys ens permet detectar àmbits on cal accentuar l'acompanyament als nostres càrrecs.

Un d'ells és el suport jurídic, fonamental per a combatre la campanya de la dreta contra els nostres representants públics amb denúncies que són arxivades, una darrere de l'altra. Així i tot, és imprescindible que els nostres càrrecs se senten acompanyats jurídicament durant l'exercici de les funcions públiques.

També és necessari oferir als càrrecs públics una sèrie de recursos formatius, tant a nivell d'habilitats, com de gestió o de polítiques públiques, per a poder potenciar la seua acció política.

Evidentment, tot i l'esforç proactiu que hauria de fer l'Executiva en aquest sentit, la millor manera d'identificar les necessitats dels nostres càrrecs, tant en formació com suport i acompanyament, seria realitzar una consulta que permetera ordenar-ne les prioritats i planificar-hi les activitats.



3) L'oposició existeix

L'entrada en importants responsabilitats de govern no ens pot fer ignorar la realitat com a oposició que viuen moltes companyes i companys. Hem d'intentar que la nostra acció orgànica també servisca per a donar suport i acompanyar aquestes realitats.

5.6. Municipalisme i estratègia territorial

L'àmbit municipal ha sigut l'espai on el valencianisme polític ha dut a terme la seua acció política durant bona part de la seua existència. El nostre partit compta amb una important implantació territorial, vertebrada a través de col·lectius locals i comarcals i una nodrida representació als ajuntaments.

Sense dubte, això ha sigut possible gràcies a factors com l'extraordinària capacitat de treball i de sacrifici de moltes persones dels nostres col·lectius locals; una manera de fer política basada en valors com l'honradesa, l'empatia i la proximitat; en principis com la defensa de l'interés general i dels nostres trets identitaris i també gràcies a la identificació de bona part de les veïnes i veïns amb els nostres carrers públics. Entre aquests factors, cal destacar també el fet d'estar al dia de l'agenda social, així com la inqüestionable aportació dels nostres grups municipals a la modernització de la gestió dels ajuntaments, tant pel que fa al contingut programàtic com a les formes de fer política.

1) Governança local

Si alguna cosa ha distingit els ajuntaments governats pel nostre partit és, sense dubte, la nostra ferma oposició des del primer moment a la llei estatal de règim local (LRSAL), perquè mina clarament l'autonomia municipal, que limita i priva de competències. Crida també l'atenció la filosofia neoliberal i tecnòcrata que la impregna, amb l'objectiu d'impedir al màxim que es pugua fer política des dels ajuntaments, abocats, en molts casos, a la privatització dels serveis públics.

Completen el cercle encetat per aquesta llei, les lleis d'estabilitat pressupostària i de pressupostos generals de l'Estat, amb les limitacions imposades de les taxes de reposició i de límit de despesa. Les actuals circumstàncies derivades de la pandèmia n'han provocat la suspensió, però hem de tindre present que només es tracta d'una mesura temporal i que aquesta legislació continua estant en vigor.

En aquest sentit, si alguna cosa ha quedat a bastament demostrada al llarg dels anys de crisi, i especialment en el context actual, és que els ajuntaments han esdevingut l'última trinxera del benestar i de les polítiques socials que afronten la cobertura quotidiana de les necessitats bàsiques.

Ara per ara, és indubtable que les conseqüències directes i indirectes ocasionades per la pandèmia han accelerat canvis de tota mena que estaven gestant-se en els últims anys. Un



temps nou que no té marxa enrere i que també convida a repensar a fons la pràctica del municipalisme. Aquesta reflexió és vital per a tots els partits polítics i encara ho és més per al nostre pels motius comentats adés.

El temps nou ens convoca a anar més enllà d'actituds resistents i adaptatives. A articular respostes creatives, basades en valors i arrelades al territori. A articular dinàmiques d'innovació sociopolítica, impulsades des dels àmbits de la proximitat i la vida quotidiana, en coherència amb el que proposem en aquesta ponència com a eixos transversals. Perquè l'àmbit local és un espai clau de reconstrucció democràtica de la política i de contribució al bé comú.

Per tant, la nostra agenda municipal passa, una vegada més, per innovar en les polítiques públiques d'àmbit local. Unes polítiques que substituïsquen les dinàmiques especulatives tradicionals (immobiliàries, turístiques, comercials...) per models més sostenibles. Unes polítiques que segueixen enfortint l'aposta pels teixits industrials i de serveis ecològics i cooperatius; per les economies circulars, les cadenes de creació i apropiació compartida de valor, superadores de l'esclatxa digital. Unes polítiques articulades en els teixits residencials (producció i comerç urbà), connectades amb la resolució de les necessitats i, per tant, resilients. Un model orientat a generar ocupació i salaris dignes. En definitiva, unes economies locals del bé comú, sòlides i innovadores des del seu mateix entramat de proximitat i obertes, a partir d'ací, a l'economia global, productiva, creativa i del coneixement.

Un municipalisme capaç d'articular una agenda social innovadora. I això requereix, d'una banda, la reconstrucció d'un estat de benestar local potent, amb serveis de proximitat per a tothom; amb democràcia cultural i equitat educativa. I de l'altra, l'impuls de polítiques d'inclusió i dignitat: serveis socials orientats a l'autonomia personal, el cycle de vida i l'acció comunitària; ciutats lliures de desnonaments i amb mínims vitals garantits, com la seguretat alimentària i energètica.

Un municipalisme que prime l'agenda de l'ecologia urbana, de l'habitabilitat sostenible. Un nou urbanisme que advoque per la recuperació de barris, carrers i places i un nou ecologisme basat en formes sostenibles de viure'ls. Es tracta de l'exercici del dret a la ciutat: aire net per a respirar i barris per a conviure. Es tracta, en concret, de traduir en polítiques municipals les noves cultures de l'aigua, l'energia i el territori (gestió pública, renovables, estalvi). I això vol dir actuar en clau local per la protecció del clima i la qualitat ambiental (mobilitat neta-ciutat saludable). I també impulsar polítiques de barris i cohesió urbana, amb inversió en rehabilitació i millora estructural, garantia del dret a un habitatge digne i espai públic per a l'exercici igualitari i divers de la ciutadania.

La innovació política també ha d'arribar a les noves formes de governança, de manera que tendim cada vegada més a una administració local més humana, responsable i amb valors, que supere l'enorme burocràcia que distancia els responsables polítics i els mateixos ajuntaments de la gent; una burocràcia que sol amagar l'aplicació dels criteris de l'empresa privada a l'administració pública. L'administració local no és una maquinària de prestació avaluable en termes de cost/benefici. És una organització que expressa valors públics de referència, que construeix comunitat i que treballa per a fer possibles les ciutats que democràticament volem.

En aquest sentit és imprescindible que continuem avançant cap a una administració local que genere dinàmiques reals de participació ciutadana i d'empoderament. L'agenda del nou



municipalisme demana una governança local diferent: un model d'administració responsable i amb valors, deliberativa i creativa; i demana també un conjunt d'innovacions profundes en els processos i espais d'implicació ciutadana. Un model de democràcia municipal oberta i empoderadora.

El municipalisme ha d'esdevindre vehicle de proximitat d'una política més i millor imbricada en la vida quotidiana de les persones i les comunitats. Només així serà possible seguir avançant cap a ciutats i pobles més pròspers, cohesionats i sostenibles.

La iniciativa ciutadana és un valor a reconèixer pel municipalisme del segle XXI. La crisi i l'austeritat han estimulat pràctiques emergents d'innovació social. No és només la participació de l'exigència o la proposta, és la participació del fer.

2) Autonomia i cooperació

La importància de l'àmbit local en la nostra organització prové de dècades on aquest era l'escenari principal de la nostra acció política. A pesar de no tindre una organització forta a nivell nacional, els col·lectius locals del BLOC van aconseguir convertir-se en la tercera força municipal del país per regidors/es, tot i les dificultats d'implantació que hem tingut. En aquest sentit, comptem amb una organització respectuosa amb l'autonomia local com a millor manera de respondre a les demanes de valencians i valencianes des de la proximitat del seu municipi.

Afortunadament, l'organització nacional ha adquirit una fortalesa considerable i comptem amb una nodrida representació en tots els nivells institucionals i de govern. L'autonomia dels nostres col·lectius no s'ha d'entendre, creiem, des de l'individualisme o l'aïllament sinó des de la solidaritat i la cooperació. L'organització nacional no pot desatendre els col·lectius escudant-se en el seu funcionament autònom; de la mateixa manera que els mateixos col·lectius han d'implicar-se en la implementació de les decisions de l'organització a nivell nacional i en els interessos col·lectius del partit.

Aquesta manera de funcionar cooperativa s'ha posat a prova, per exemple, en l'última negociació per a la conformació de governs locals. Creiem que la coordinació garanteix millors resultats tant per als mateixos col·lectius com per a l'organització en el seu conjunt. També ens permetrà, si continuem desenvolupant-la, ajudar els col·lectius amb més dificultats, com per exemple els que es troben en l'oposició.

3) L'estratègia territorial per a un país divers

És fonamental que la pròxima Executiva Nacional dissenye una estratègia d'implantació i creixement electoral que tinga en compte les diferents casuístiques territorials, que identifique la pluralitat territorial del nostre país; que establisca objectius clars i mesurables i que preveja accions de suport, d'implantació i d'acompanyament per tal d'aconseguir-hi el millor resultat.



La necessitat de comptar amb una estratègia territorial vol dir que aquesta ha de ser flexible i aplicada de maneres diferents a realitats diferents.

L'execució d'aquesta estratègia necessitarà la implicació del conjunt de l'organització i uns responsables en l'Executiva que n'asseguren la implementació, amb dues funcions principals: descentralitzar l'acció de l'Executiva connectant-la amb els diferents àmbits territorials i garantir que els nostres òrgans donen una resposta àgil i eficient a les necessitats de les realitats territorials.

De la mateixa manera, en període de campanya electoral, el comitè electoral haurà de dividir-se en tres grups de treball, un per cadascuna de les circumscripcions electorals, però s'hauran de tindre igualment en compte els diferents àmbits territorials del país i les seues particularitats a l'hora de dissenyar i implementar les campanyes electorals, perquè les províncies són divisió inventada i artificiosa al nostre país.

Sobre la diversitat d'estratègies, aquesta es correspon amb la diversitat del país i també amb el nostre grau d'implantació a cada territori. La diversitat territorial del nostre país, però, va molt més enllà de la distinció entre les comarques històricament valencianoparlants i les històricament castellanoparlants. Dins d'aquestes categories trobem una gran diversitat de realitats. Fins i tot, existeixen realitats compartides i transversals més enllà del predomini lingüístic històric.

També tenim la realitat de les àrees metropolitanes. Per exemple, l'Àrea Metropolitana de València representa una realitat que supera els límits administratius de la Ciutat de València i que influeix en la vida de més d'un milió de persones. És, per tant, una realitat que organitzativament no es pot obviar. El mateix passa amb altres realitats metropolitanes, com l'àrea de Castelló o l'eix Alacant-Elx.

Són precisament les comarques del sud del país les que posseeixen una realitat territorial que cal tractar amb atenció, per tal com es tracta d'un dels territoris amb més dificultats per a la nostra implantació, on s'ha de fer un esforç especial per resistir i eixamplar la base. I dins d'aquest àmbit, cal parar atenció a una realitat ben diferenciada i particular com la que representa el Baix Segura o Vega Baja.

Cal atendre també realitats on tenim una presència limitada, com les comarques de l'interior i les zones rurals, que a més comparteixen la problemàtica del risc de despoblament. L'interior de les comarques del nord són una bona mostra d'aquestes realitats on el valencianisme no ha aconseguit la implantació desitjada.

Evidentment, no podem oblidar els àmbits on el valencianisme ha mostrat tradicionalment la seua fortalesa: la xarxa de pobles i ciutats mitjanes, especialment de les comarques centrals o del nostre litoral. En aquestes zones es troben, per exemple, algunes situacions puntuals que caldrà atendre amb urgència.

A aquesta diversitat també podem sumar altres factors, com per exemple els pobles i les comarques amb un pes fort del turisme o les regions amb tradició industrial. S'ha de complementar, com déiem adés, amb la realitat de la nostra organització.

Així trobem diferents tipus de zones:



- Zones densament poblades amb poca implantació i resultats electorals locals i autonòmics modestos. Aquestes zones són les que necessitaran més atenció i recursos per part de la nostra organització, així com fórmules i estratègies noves i arriscades que busquen aliances amb actors de la mateixa zona i abordar qüestions polítiques específiques que ens permeten posicionar-nos de manera destacada i donar-nos a conèixer a la ciutadania des d'un nou punt de vista, capaç de superar els possibles prejudicis o resistències.
- Zones en risc de despoblament amb poca implantació i resultats electorals locals modestos, però autonòmics acceptables. Hi ha un seguit de comarques d'interior que comparteixen característiques semblants: risc de despoblament, problemàtiques concretes que es deriven d'aquest despoblament i sentiment d'abandonament per part de les administracions. Aquestes zones solen tindre, per contra, una actitud més positiva cap a la nostra organització i estan obertes a noves veus que posen en l'agenda política les seues reivindicacions. El nostre paper ha de ser donar suport i caliu a aquests territoris des de les institucions i buscar persones que ajuden a dinamitzar i iniciar un procés de implantació que culmine amb la presentació de noves llistes electorals.
- Zones amb bona implantació, resultats bons però estancats o en risc d'empitjorament. El desgast que implica estar en el govern o dur molts anys plantejant el mateix projecte poden conduir a l'estancament o l'empitjorament dels resultats. En aquests casos la màxima ha de ser la renovació: renovar persones, projecte, discurs; atraure gent nova; buscar referents de lideratge al municipi que puguen fer-nos costat; implementar maneres innovadores de fer campanya; buscar nous nínxols de votants i noves propostes polítiques que puguen resultar d'interés per a la ciutadania.
- Zones amb bona implantació i bons resultats. Els nostres casos d'èxit han de ser estudiats i replicats. Si tenim un cas d'èxit en una gran ciutat, s'ha d'intentar extrapolat aquest èxit a la resta de grans ciutats i optar per estratègies adaptades que siguen semblants. El mateix per a casos d'èxit en municipis de zones tradicionalment complicades o casos d'èxit de llarga durada. També és interessant donar a conèixer públicament en les poblacions on ens interessa créixer què és el que estem fent bé on governem.

No volem acabar aquest punt sense fer una especial menció a la creació i promoció de nous lideratges i la protecció i promoció dels existents. La nostra organització ha de posar especial interès a generar i formar quadres polítics que exemplifiquen i identifiquen la pluralitat del nostre país i del nostre projecte polític. Homes, dones, joves, majors, nascudes ací, nascuts allà, cis, trans, lgtb, intel·lectuals, obreres, empresaris, autònomes, treballadors, del nord, del sud, de la costa i de l'interior... Si volem representar el nostre poble, els nostres lideratges han de ser l'espill on el País Valencià es puga veure reflectit.

5.7. Un valencianisme més fort per a enfortir Compromís

1) Les aliances polítiques



Dins del País Valencià. El Més-Compromís estarà sempre obert a cooperar políticament amb partits d'àmbit local, comarcal o nacional amb els quals puguem compartir objectius polítics o interessos estratègics i ens unisquen valors compartits. Serà especialment interessant buscar aquest tipus d'aliances en àmbits territorials on ens resulte més difícil la implantació i es pugui donar una col·laboració duradora i profitosa.

En l'àmbit estatal. És probable que les aliances en l'àmbit estatal adquirisquen especial rellevància en els pròxims anys. Com hem dit ja en aquesta ponència, estem assistint a una nova onada recentralitzadora que, en aquesta ocasió, es veu reforçada pel pes desproporcionat que ha adquirit Madrid en el sistema polític, mediàtic i econòmic espanyol. El BLOC, en la seua llarga tradició valencianista, ha teixit sòlides relacions amb formacions polítiques sobiranistes d'esquerres de diferents pobles de l'estat, així com amb altres forces polítiques de caràcter estatal o regional amb les quals compartim no sols la nostra defensa ferma dels valors de l'esquerra, l'ecologisme, el feminisme, etc., sinó una concepció de l'estat que res té a veure amb l'actual realitat, fruit de la descomposició del règim de 1978. Amb totes aquestes forces germanes haurem de teixir aliances, a poc a poc cada vegada més fermes, per fer front al centralisme i al model d'estat caduc, i obrir una finestra de possibilitat que permeta avançar en termes de benestar, autogovern i sobirania popular per al conjunt dels pobles de l'Estat espanyol.

A Europa i al món. Més enllà de la tasca de coordinació i cooperació que el BLOC ja realitza en l'Aliança Lliure Europea, serà tasca de la nova Executiva Nacional començar a establir contactes amb moviments polítics altermundialistes d'arreu del món que es moguen en coordenades similars a les nostres. Aquesta tasca és d'especial importància sobretot tenint en compte el context de descomposició del neoliberalisme i el creixement de l'extrema dreta. Des del Magrib fins al Kurdistan, des d'Àsia fins a Amèrica Llatina, el nostre compromís amb la democràcia, els drets humans, la conservació del planeta i la llibertat de les persones i dels pobles ha d'incardinar-se també en les lluites que estan donant-se en el mateix sentit arreu del món. Açò ens hauria de servir no sols per donar a conèixer la nostra organització i la realitat del País Valencià fora de les nostres fronteres, sinó també per a saber-nos ubicar internacionalment i en quin costat de la història estem les valencianes i els valencians i vol estar el valencianisme polític: amb els qui pateixen, amb els qui somien, amb els qui no es rendeixen, amb els qui representen la millor cara de l'ésser humà en l'art que anomenem fer política i que nosaltres diem fer país.

2) El Bloc, Compromís i el Botànic

Al llarg d'aquest document hem volgut palesar la necessitat d'actualitzar les nostres línies ideològiques, emmarcades en el món actual i els reptes que afrontem com a societat, i la refundació de la nostra organització per a fer-la més àgil, potent i participativa. Encarem aquests processos de canvi dins del projecte comú que representa Compromís. Un projecte de coalició permanent amb la resta de partits membres i amb totes les persones que hi participen.

El nostre objectiu és aconseguir un valencianisme més fort que ens servisca, també, per a enfortir Compromís. Creiem que amb el full de ruta que plantegem en aquesta ponència no només aconseguirem un projecte més viu i dinàmic, sinó que també contribuïrem a eixamplar la base social de Compromís, a activar la seua militància i a millorar la nostra



acció a les institucions. I especialment, a donar resposta als problemes dels valencians i de les valencianes.

Des del valencianisme i des de Compromís, també tenim clar que representem la garantia de la continuïtat i de l'enfortiment de l'Acord del Botànic i d'altres pactes entre forces progressistes arreu del territori. Nosaltres no tenim cap dubte: el nostre camí és continuar responnent a la voluntat de canvi que va expressar el poble valencià el 2015 i que va revalidar el 2019. Aquell canvi ens ha permés posar fi a dècades de desgovern de la dreta, però sobretot ens ha permés portar a la pràctica polítiques valentes per a millorar la vida de les persones. I en aquest camí volem seguir, perquè cal insistir en la necessitat de més polítiques compromeses amb les persones i perquè cal aprofundir en el seu calat.

Per tant, volem un valencianisme més fort per a enfortir Compromís. I també per a donar continuïtat al Botànic, on la nostra fortalesa serà clau en els acords presos al si d'aquest acord.

Aquest és el marc en el qual volem dur endavant les propostes que plantegem en aquesta ponència. El valencianisme, novament, assumeix el seu paper com a garantia per a seguir construint un país millor.